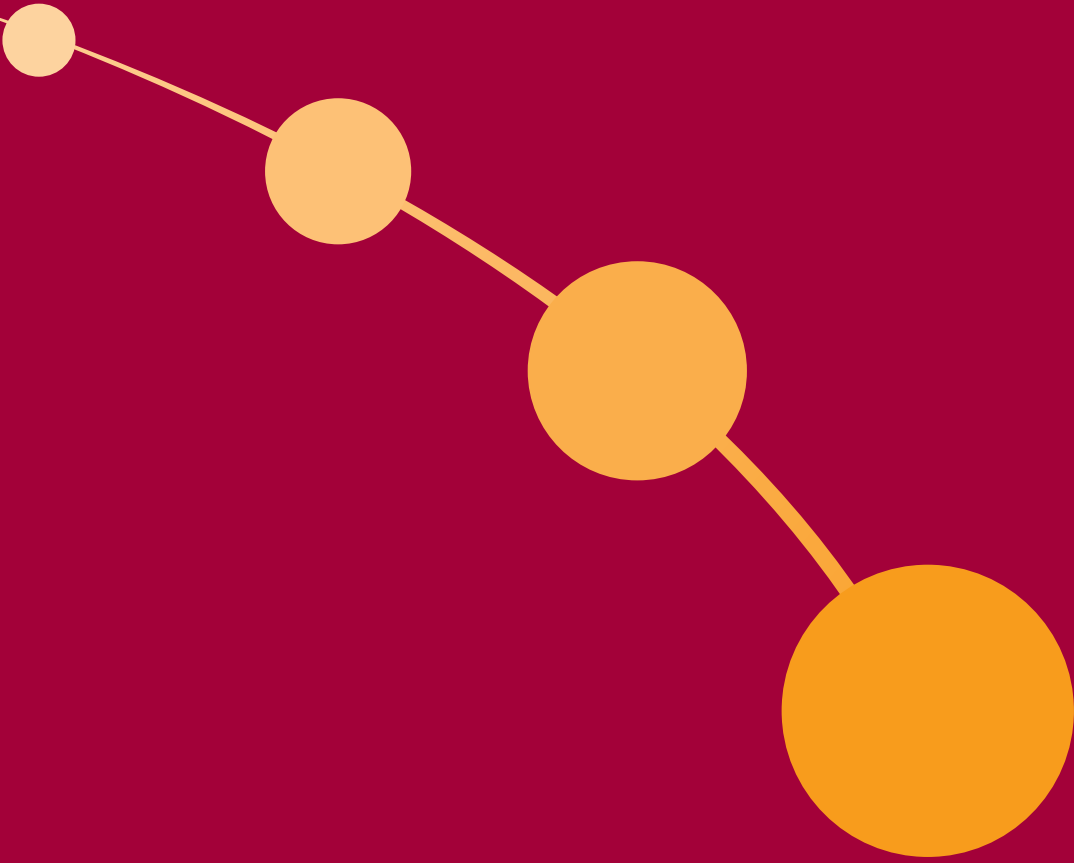

FAALİYET RAPORU 2008

SERMAYE PİYASASI KURULU
Faaliyet Raporu 2008

İÇİNDEKİLER

TABLolar • 6

GRAfİKLER • 8

KISALTMALAR • 9

KURUL BAŞKANININ MESAJI • 10

1 SERMAYE PİYASASI KURULU • 13

MİSYON, VİZYON, GÖREV VE YETKİLERİ • 13

KARAR ORGANI VE ORGANİZASYON • 15

Karar Organı • 15

Organizasyon • 15

BÜTÇE • 17

PERSONEL • 17

2 DÜNYA EKONOMİSİ • 21

GELİŞMİŞ EKONOMİLER • 21

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER • 23

MALİ PİYASALAR • 24

BORSALAR • 26

3 TÜRKİYE EKONOMİSİ • 29

4 TÜRK SERMAYE PİYASALARI • 35

MENKUL KIYMET STOKLARI • 36

KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI • 37

İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI • 39

İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi, İşlem Hacmi ve İşlem Miktarı • 40

Hisse Senetleri Nedeniyle İMKB Kotunda Bulunan Şirketlere İlişkin Temel Göstergeler • 42

Yabancı Yatırımcıların Hisse Senedi İşlemleri • 45

Tahvil ve Bono İşlemleri • 47

KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI • 49

Yatırım Fonları • 49

Yatırım Ortaklıkları • 56

PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ • 59

VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI A.Ş. • 61

MERKEZİ KAYIT KURULUŞU VE YATIRIMCILARI KORUMA FONU • 63

İSTANBUL ALTIN BORSASI • 64

İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş. • 65

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLAR BİRLİĞİ • 66
ARACI KURULUŞLAR • 67**SERMAYE PİYASASI KURULU 2008 YILI FAALİYETLERİ • 71****DÜZENLEME • 71**

- Yönetmelikler • 72
- Kurul Tebliğleri • 73
- Kurul Kararları • 75

DEVAM EDEN DÜZENLEME VE DİĞER ÇALIŞMALAR • 78**KAYDA ALMA • 80****İZİN • 81**

- Aracı Kuruluşlara Yönelik İzinler • 81
- Kolektif Yatırım Kuruluşlarına İlişkin İzinler • 82
- Halka Açık Anonim Ortaklıklara İlişkin İzinler • 84
- Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin İzinler • 84
- Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin İzinler • 85

GÖZETİM • 85

- Halka Açık Anonim Ortaklıkların Gözetimi • 86
- Kolektif Yatırım Kuruluşlarının Gözetimi • 88
- Aracı Kuruluşların Gözetimi • 88
- Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Gözetimi • 89
- Derecelendirme Kuruluşlarının Gözetimi • 89
- Piyasa Gözetimi • 89

DENETİM • 90**MUHASEBE VE BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARI • 96**

- Uluslararası Finansal Raporlama Standartları • 96
- Bağımsız Denetim Standartları • 96

DAVALAR, SUÇ DUYURULARI VE İDARİ TEDBİRLER • 96

- Kurul İşlemleri Aleyhine Açılan Davalar • 97
- Kurul Tarafından Açılan Davalar • 98

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) UYUM ÇALIŞMALARI • 100

- Mevzuat Uyum Çalışmaları ve Diğer Kurumlarla Koordinasyon • 101
- AB Fonlarından Yararlanmaya Yönelik Faaliyetler • 101

ULUSLARARASI İLİŞKİLER • 103

- Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO) • 104
- Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ile İlgili Çalışmalar • 108
- Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) • 109
- Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding) • 109
- Diğer Faaliyetler • 110

LİSANSLAMA FAALİYETLERİ • 111**BİLGİLENDİRME • 114**

BİLGİ SİSTEMLERİ VE TEKNOLOJİK ALT YAPI ÇALIŞMALARI • 115

İyileştirme ve Bakım Aşamasındaki Projeler • 115

Geliştirme Aşamasındaki Projeler • 119

Donanım ve Ağ Altyapısı Çalışmaları • 121

İnternet Platformu • 122

Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi • 122

Bilgi Sistemleri İncelemesi • 123

Avrupa Birliği Destekli Projeler • 123

TABLolar

TABLO 1.1. KURULUN 2008 YILI GELİR VE GİDERLERİ • 17
TABLO 1.2. KURUL PERSONEL DURUMU • 19
TABLO 2.1. DÜNYA EKONOMİSİ ÖZET VERİLERİ • 22
TABLO 2.2. DÜNYA BORSALARININ PERFORMANSLARI (%) • 27
TABLO 3.1. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER • 32
TABLO 4.1. SERMAYE PİYASALARINA İLİŞKİN GÖSTERGELER • 35
TABLO 4.2. MENKUL KIYMET STOKLARI • 36
TABLO 4.3. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI (BİN TL) • 38
TABLO 4.4. KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI (MİLYON \$) • 39
TABLO 4.5. İMKB HİSSE SENEDİ PİYASASINA İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER • 42
TABLO 4.6. HİSSE SENEDİ NEDENİYLE İMKB KOTUNDA BULUNAN ŞİRKETLERE İLİŞKİN TEMEL GÖSTERGELER • 43
TABLO 4.7. YABANCILARIN SAKLAMA BAKİYELERİ VE ALIM-SATIMLARI • 46
TABLO 4.8. TAHVİL VE BONO PİYASASI İŞLEM HACİMLERİ • 47
TABLO 4.9. A TİPİ YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI (%) • 52
TABLO 4.10. B TİPİ YATIRIM FONLARININ PORTFÖY DAĞILIMI (%) • 53
TABLO 4.11. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ TOPLAM PORTFÖY DAĞILIMI (%) • 53
TABLO 4.12. BORSA YATIRIM FONLARININ MEVCUT DURUMU • 55
TABLO 4.13. FON SEPETİ FONLARININ MEVCUT DURUMU • 55
TABLO 4.14. A TİPİ YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU • 57
TABLO 4.15. B TİPİ YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU • 58
TABLO 4.16. GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARININ MEVCUT DURUMU • 58
TABLO 4.17. PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİNİN MEVCUT DURUMU • 59
TABLO 4.18. VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI HACİM BİLGİLERİ (2008) • 61
TABLO 4.19. İSTANBUL ALTIN BORSASI • 65
TABLO 4.20. TAKASBANK A.Ş. ÖZET VERİLERİ (2008) • 66
TABLO 4.21. ARACI KURULUŞLARIN FAALİYET BELGELERİ • 68
TABLO 4.22. İKİNCİ EL PİYASA İŞLEMLERİNİN ARACI KURULUŞLAR BAZINDA DAĞILIMI • 68
TABLO 5.1. KAYDA ALMA BAŞVURULARI VE SONUÇLARI • 81
TABLO 5.2. SPK İZNİNE TABİ FAALİYETLER VE BU FAALİYETLERİ YÜRÜTEBİLECEK KURULUŞLAR • 82
TABLO 5.3. ARACI KURULUŞ BAŞVURULARI • 82
TABLO 5.4. KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI BAŞVURULARI • 83
TABLO 5.5. HALKA AÇIK ANONİM ORTAKLIKLARIN BAŞVURULARI • 84
TABLO 5.6. DENETİM ÇALIŞMALARININ KONULARINA GÖRE DAĞILIMI • 92
TABLO 5.7. İMKB MANİPÜLASYON İHBARLARI HAKKINDA BİLGİLER • 93
TABLO 5.8. İŞLEM YASAKLI SAYISI • 93
TABLO 5.9. DENETİM SONUCUNDA UYGULANAN YAPTIRIMLAR • 94
TABLO 5.10. İDARİ PARA CEZASI UYGULAMA NEDENLERİ VE TUTARLARI • 95
TABLO 5.11. MASAK DENETİMLERİ • 95
TABLO 5.12. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL İŞLEMLERİNE KARŞI AÇILAN İDARİ DAVALAR (KONULARINA GÖRE DAĞILIM) • 98
TABLO 5.13. KARARA BAĞLANAN İDARİ DAVALAR • 98
TABLO 5.14. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL ALEYHİNE AÇILAN HUKUK DAVALARI • 98
TABLO 5.15. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN YAPILAN SUÇ DUYURULARI VE AÇILAN KAMU DAVALARI • 99
TABLO 5.16. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN YAPILAN SUÇ DUYURULARI ÜZERİNE AÇILAN VE KARARA BAĞLANAN DAVALARA İLİŞKİN BİLGİLER • 99

TABLO 5.17. SON 3 YIL İÇİNDE KURUL TARAFINDAN AÇILAN HUKUK DAVALARI • 100
TABLO 5.18. 2008 YILINDA DÜZENLENEN EMC BÖLGESEL EĞİTİM SEMİNERLERİ • 106
TABLO 5.19. KURULCA İŞTİRAK EDİLEN IOSCO TOPLANTILARI • 108
TABLO 5.20. KURULCA İMZALANAN İKİLİ MUTABAKATLAR • 110
TABLO 5.21. LİSANSLAMA SINAVLARI • 113
TABLO 5.22. BİLGİ EDİNME BİRİMİ FAALİYETLERİ • 115

GRAFİKLER

- GRAFİK 3.1. HAZİNE BONOSU İHALELERİNİN VADE VE FAİZ ORANLARI • 30
- GRAFİK 3.2. TL/ABD DOLARI KURU AYLIK ORTALAMASI VE STANDART SAPMASI • 31
- GRAFİK 4.1. MENKUL KIYMET STOKLARI • 37
- GRAFİK 4.2. KAMU VE ÖZEL SEKTÖR MENKUL KIYMET STOKLARININ PAYI • 37
- GRAFİK 4.3. İMKB-100 ENDEKSİ VE İŞLEM HACMİ • 41
- GRAFİK 4.4. PİYASA KAPİTALİZASYONU (MİLYAR \$) • 44
- GRAFİK 4.5. PİYASA KAPİTALİZASYONUNDAKİ YÜZDE DEĞİŞİM • 45
- GRAFİK 4.6. YABANCILARIN SAKLAMA BAKİYELERİ • 46
- GRAFİK 4.7. BORSA VE BORSA DIŞI TAHVİL VE BONO GÜNLÜK ORTALAMA İŞLEM HACMİ • 49
- GRAFİK 4.8. A VE B TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİNİN SAYISAL DAĞILIMI • 50
- GRAFİK 4.9. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ YENİ TÜRK LİRASI BAZLI PORTFÖY DEĞERİ • 50
- GRAFİK 4.10. A VE B TİPİ YATIRIM FONLARININ ABD DOLARI BAZLI PORTFÖY DEĞERİ • 51
- GRAFİK 4.11. A TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİ • 51
- GRAFİK 4.12. B TİPİ YATIRIM FONU TÜRLERİ • 52
- GRAFİK 4.13. EMEKLİLİK YATIRIM FONU TÜRLERİ • 54
- GRAFİK 4.14. VOB İŞLEM MİKTARI • 62
- GRAFİK 4.15. VOB İŞLEM HACMİ • 62
- GRAFİK 4.16. AÇIK POZİSYON SAYISININ GELİŞİMİ • 63
- GRAFİK 5.1. 2006-2008 DÖNEMİ SUÇ DUYURULARI (KONULARINA GÖRE DAĞILIM) • 99

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
DİBS	: Devlet iç Borçlanma Senedi
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
EMC	: Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi (Emerging Markets Committee)
FATF	: Karaparanın Aklanmasını Önleme Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force on Money Laundering)
GİP	: Gelişen İşletmeler Piyasası
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HM	: Hazine Müsteşarlığı
İAB	: İstanbul Altın Borsası
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
IMF	: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
IOSCO	: Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions)
KAP	: Kamuyu Aydınlatma Platformu
MiFID	: Finansal Araç Piyasaları Direktifi (Markets in Financial Instruments Directive)
MKK	: Merkezi Kayıt Kuruluşu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPKn	: Sermaye Piyasası Kanunu
TAİEX	: Teknik Yardım Bilgi Paylaşım Ofisi (Technical Assistance Information Exchange Office)
TAKASBANK	: İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEFE	: Toptan Eşya Fiyatları Endeksi
TMSK	: Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
TSPAKB	: Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği
TÜFE	: Tüketici Fiyatları Endeksi
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları
VOBAŞ	: Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş.

KURUL BAŞKANININ MESAJI

Sermaye Piyasası Kurulu, çeyrek asrı aşan bir süredir sermaye piyasasının güvenli, adil, şeffaf ve etkin işlemlerini sağlamaya çalışmaktadır. Kurul, uluslararası norm ve gelişmelere paralel, değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayan, objektif, sade ve anlaşılır yaklaşımlarla düzenleme ve denetleme yapmayı sürdürmektedir.

Türkiye’de son yıllarda sağlanan siyasi ve ekonomik istikrarın yanında Avrupa Birliği ile üyelik müzakerelerinin başlaması ekonominin her alanında olduğu gibi sermaye piyasalarımızın gelişimi için de uygun bir ortam hazırlamış, yatırım ortamının iyileşmesine katkı sağlamıştır. Sermaye piyasalarının gelişimini amaçlayan mevzuatımızın Avrupa Birliği ile uyumunu sağlamaya yönelik çalışmalarımız nihai bir noktaya gelmiş bulunmaktadır. Bu niyetle hazırlanan kanun değişikliği tasarısının yakın bir zamanda yasalaşacağını beklemekteyiz. Yasalaşması beklenen kanun değişikliğimiz temelinde ikincil düzenlemelerimizin hazırlıklarında da önemli mesafeler alınmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulunun denetleme ve düzenleme olmak üzere iki ana işlevi bulunmaktadır. Ancak düzenleme fonksiyonunun denetlemeye göre daha ağırlıklı olması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü iyi düzenlenmiş bir piyasada denetleme ihtiyacı en düşük düzeye inebilecektir. Esas amaç, yatırımcılar için en güvenli ortamda ülkemiz sermaye birikimini hızlandırmaktır.

Dünya ekonomisi çok ciddi bir kriz sürecinden geçmektedir. Ülkelerin ekonomik ve finansal yapıları münferiden olumsuzluklarla karşılaşırken, uluslararası finansal sistem de önemli ölçüde ve derinden etkilenmektedir. Kriz sonrası oluşacak yeni finansal ve hukuksal yapının geçmiş ezberlerimizi unutturacak nitelikte değişiklikleri beraberinde getirmesi beklenebilir. Yaşanmakta olan kriz ortamıyla birlikte yeni kurum ve kuruluşlar ortaya çıkarken, düzenleme kavramı belki de yeniden tanımlanacaktır. Bu noktada, Kurulumuz gibi düzenleyici otoritelerin önemi artacak, görev ve sorumlulukları değişebilecektir. Düzenleyici otoritelerin piyasaları, gelişmeleri izleyen değil, olacakları önceden sezinleyen proaktif bir yapıda şekillenmeleri gerekecektir. Bu nedenle, düzenleyici otoriteler piyasaların nabzını iyi ölçmeli, onlarla birlikte hareket etmeli ve piyasalara ufuk açan bir yapıya dönüşmelidirler. Kurulumuzun yeni finansal düzen içinde daha katılımcı ve piyasa taleplerine kulak veren bir kurum haline gelmesini hedeflemekteyiz. Sermaye piyasamızı

güçlendirecek bütün bu faaliyetler, geçmişte olduğu gibi önümüzdeki dönemde de piyasa katılımcıları ile yoğun bir işbirliği ve iletişim içinde gerçekleştirilecek olup, uluslararası kuruluşların çalışmaları ve diğer ülkelerin Kurulumuz muadili kuruluşlarıyla yürütülecek faaliyetlerden de azami ölçüde yararlanılacaktır.

Türkiye’de yatırım ortamının - son yıllardaki hızlı gelişmesine rağmen - henüz istenen seviyeye geldiğini söylemek mümkün değildir. Yatırımcı için cazip bir yatırım ortamının oluşturulması Kurulun yeni dönemde ağırlık vereceği önemli alanlardan biri olacaktır. Bu amaçla sermaye piyasalarında hukuksal / operasyonel güven ortamını pekiştirici ve likiditeyi artıracı önlemler alma gayreti içinde olacağız. Önümüzdeki dönemde, finansal tabloların sağlıklılığının artırılması, yeni ve yenilikçi finansal araçların / pazarların tasarımı, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının özelleştirilmesi, küçük ve orta boyutlu işletmelerin hisse senetleri için uygun bir piyasanın oluşturulması, son yıllarda ortaya çıkan yeni risk türlerini de dikkate alan teknolojik alt yapının yenilenmesi ve gözetim sisteminin etkinliğinin artırılması odaklanmayı planladığımız konulardan bazılarıdır.

Uluslararası gelişmeleri ve ülkemiz koşullarını dikkate alıp, piyasayı dışarıdan düzenleyen değil piyasa ile birlikte düzenleme yapan, herşeyi, herkesi denetleyen değil, özdenetim kurumlarıyla bu fonksiyonunu paylaşan bir kurum olmayı hedefleyen Sermaye Piyasası Kurulu, adil, şeffaf piyasa koşullarında sermaye piyasalarımızın daha da gelişmesi, ekonomiye sürekli kaynak aktaran bir mekanizmaya dönüşmesi ve etkin risk yönetimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Vedat AKGİRAY
Sermaye Piyasası Kurulu Başkanı

Sermaye Piyasası Kurulu

Bilindiği gibi Sermaye Piyasası Kurulu, tasarrufların menkul kıymetlere yatırılarak halkın iktisadi kalkınmaya etkin ve yaygın bir şekilde katılmasını sağlamak ve sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını düzenlemek ve denetlemek amacıyla 1981 yılında çıkarılan 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun vermiş olduğu görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak üzere kurulmuştur. Biri başkan, biri ikinci başkan olmak üzere yedi üyeden oluşan Kurul, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında bağımsız olarak kullanır. Merkezi Ankara’da olan ve İstanbul’da bir temsilciliği bulunan Kurulun ilgili olduğu Bakan, Başbakan tarafından görevlendirilen Devlet Bakanıdır.

MİSYON, VİZYON, GÖREV VE YETKİLERİ

Kurul, sermaye piyasasının güvenli, adil, şeffaf ve etkin işlemlerini sağlamak için, uluslararası norm ve gelişmelere paralel, değişen piyasa ihtiyaçlarını karşılayan, objektif, sade ve anlaşılabilir yaklaşımlarla, hesap verilebilir düzenleme ve denetleme yapmayı kendisine “MİSYON” edinmiş ve ulusal ve uluslararası alanda öncü, dinamik ve saygın olma “VİZYONU”nu üstlenmiştir.

Kurulun temel görev ve yetkileri:

- ✦ Sermaye piyasası araçlarının ihracını, halka arz ve satışını düzenlemek ve denetlemek,
- ✦ Sermaye piyasası araçlarını Kurul kaydına almak ve kamu yararının gerektirdiği hallerde bunların halka arz ve satışını geçici olarak durdurmak,
- ✦ Sermaye piyasası kurumlarının mali bünyeleri ve kaynaklarının kullanımı ile ilgili standart rasyoları genel olarak ya da faaliyet alanları veya kurum türleri itibarıyla belirlemek,
- ✦ Sermaye piyasasında, gerektiğinde elektronik ortam da dahil, bağımsız denetim faaliyetine ilişkin esasları belirlemek,
- ✦ Kamunun zamanında, yeterli ve doğru olarak aydınlatılmasını sağlamak amacıyla, genel ve özel nitelikte kararlar almak ve her türlü mali tablo ve raporlar ile bunların bağımsız

denetimlerinin, sermaye piyasası araçlarının halka arzında yayımlanacak izahname ve sirkülerin ve araçların değerini etkileyebilecek önemli bilgilerin kapsamını, standartlarını ve ilan esaslarını tespit etmek,

- ✦ Sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurumlar, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasaların faaliyetlerini izlemek ve denetlemek,
- ✦ Sermaye piyasasını ilgilendiren her türlü yayın, duyuru ve reklamları izlemek, yanıltıcı ilan ve reklamları yasaklatarak gereği yapılmak üzere ilgili kuruluşlara bildirmek,
- ✦ Bu Kanun hükümleri gereğince elde ettiği veya kendisine tevdi edilen mali tablo ve raporlar ile diğer belgeleri inceleyip değerlendirerek, SPK’nde belirtilen gerekli tedbirleri almak,
- ✦ Çağrı yoluyla hisse senedi toplanması ve vekaleten oy vermeye ilişkin esasları belirlemek,
- ✦ Vadeli işlem sözleşmeleri ve bunların işlem göreceği borsalarda faaliyet gösterecek kurumları düzenlemek,
- ✦ Menkul kıymetlerin ödünç alma ve verme, açığa satış ve repo işlemlerini düzenlemek,
- ✦ Dışarıda yerleşik kişilerin Türkiye’de sermaye piyasası araçlarının ihraç ve halka arzı konusunda gereken düzenlemeleri yapmak,
- ✦ Sermaye piyasası araçlarının takası, saklanması veya kaydi değer haline getirilmesi ve derecelendirilmesini düzenlemek ve denetlemek,
- ✦ Sermaye piyasasının gelişmesini teminen yeni sermaye piyasası kurumlarına ilişkin kuruluş, faaliyet, tasfiye ve sona erme esaslarını belirlemek ve bunları denetlemek,
- ✦ İlgili Bakanca istenecek incelemeleri yapmak; çalışmaları hakkında Bakana rapor vermek; sermaye piyasası ile ilgili mevzuat değişiklikleri hakkında önerilerde bulunmak,
- ✦ Gayrimenkullerin değerlemesini yapabilecek ekspertiz kurumlarından sermaye piyasasında faaliyette bulunacaklara ilişkin şartları belirlemek ve bu şartlara uyan kuruluşları listeler halinde ilan etmek,
- ✦ Sermaye piyasasında medya ve elektronik ortam da dahil yatırım tavsiyelerinde bulunacak kişi ve kuruluşların uyacakları ilke ve esasları belirlemek,
- ✦ Sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunacaklar, gayrimenkul değerlemesi alanında faaliyet gösterecek kişi ve kuruluşlar ile sermaye piyasası kurumlarının yönetici ve diğer çalışanlarının mesleki eğitimi, mesleki yeterliliği ve mesleki ehliyetlerini gösterir sertifika verilmesine ilişkin esasları belirlemek, bu amaçlarla merkez kurmak ve faaliyet esaslarını belirlemek,
- ✦ İnternet de dahil, her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamı ve benzeri araçlar üzerinden gerçekleştirilen ihraç ve halka arzlar ile sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemlerini; genel hükümler çerçevesinde bu Kanun kapsamına giren işlemlerde elektronik imza kullanım esaslarını düzenlemek ve denetlemek,
- ✦ Kanuna tabi anonim ortaklıkların genel kurullarında birikimli oy kullanılabilmesine ilişkin düzenlemeleri yapmak,

- ◆ Yabancı ülkelerin sermaye piyasalarında düzenleme ve denetime yetkili muadili kuruluşlar ile sermaye piyasalarıyla ilgili her türlü iş birliği yapmak ve bilgi alış verişinde bulunmak,

olarak SPK’nde belirlenmiştir.

KARAR ORGANI VE ORGANİZASYON

Karar Organı

Kurul Başkanı ve üyelerinden oluşan karar organı, kanunlarla Kurulun görev ve yetkisine verilmiş konuların tümünde en üst düzeyde görüşme ve karar alma yetkisine sahiptir. Karar organının, sermaye piyasalarının düzenlenmesi ve denetlenmesi amacıyla hazırlanacak, uygulamaya ilişkin genel hukuki yapıyı oluşturacak yönetmelik ve tebliğleri çıkarmak, başvuru dosyalarını, inceleme, izleme ve denetleme raporlarını görüşüp karara bağlamak gibi mesleki nitelikli görevleri yanında idari nitelikli görev ve yetkileri de vardır.

Kurul Karar Organı, ilgili bakanlıkça önerilecek 4 aday arasından 2, Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği tarafından önerilecek 2’şer aday arasından 1’er kişi olmak üzere, Bakanlar Kurulu Kararıyla atanacak 7 üyeden oluşur. Bakanlar Kurulu, adaylardan birini Başkan olarak atar. Kurul, Başkanın teklifi ile üyelerden birini ikinci başkan olarak seçer. Kurul Başkan ve üyeleri izleyen sayfada verilmiştir.

Organizasyon

SPK, Kurul Başkanı ve üyeleri (Kurul Karar Organı) ile Başkana bağlı olarak Kurul faaliyetlerini yürüten hizmet birimlerinden oluşmaktadır.

Kurul Başkanı, hem Karar Organının hem de yürütmenin başıdır. Kurul Başkan Yardımcıları hizmet birimleri arasında iş birliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Kurulun temel hizmet birimleri; Denetleme Dairesi, Ortaklıklar Finansmanı Dairesi, Aracılık Faaliyetleri Dairesi, Kurumsal Yatırımcılar Dairesi, Piyasa Gözetim ve Düzenleme Dairesi, Araştırma Dairesi, Muhasebe Standartları Dairesi, Bilgi İşlem İstatistik ve Enformasyon Dairesi, Hukuk İşleri Dairesi, İdari ve Mali İşler Dairesinden oluşmaktadır.

Vedat AKGIRAY
SPK Başkanı

M. Emin ÖZER
Kurul Üyesi

Abdülkerim EMEK
Kurul Üyesi

Mithat HIZLI
Kurul Üyesi

Vahdettin ERTAŞ
Kurul Üyesi

Mustafa KORHAN
Kurul Üyesi

İlhami ÖZTÜRK
Kurul Üyesi

BÜTÇE

Kurulumuzun 54,110,000 TL olarak hazırlanan 2008 Mali Yılı Bütçesinin 2007 yılından 2008 yılına devreden 17,783,614 TL tutarındaki nakit ile birlikte yıl içinde gerçekleşen 75,905,151 TL tutarındaki gelir ve 53,511,661 TL tutarındaki giderlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

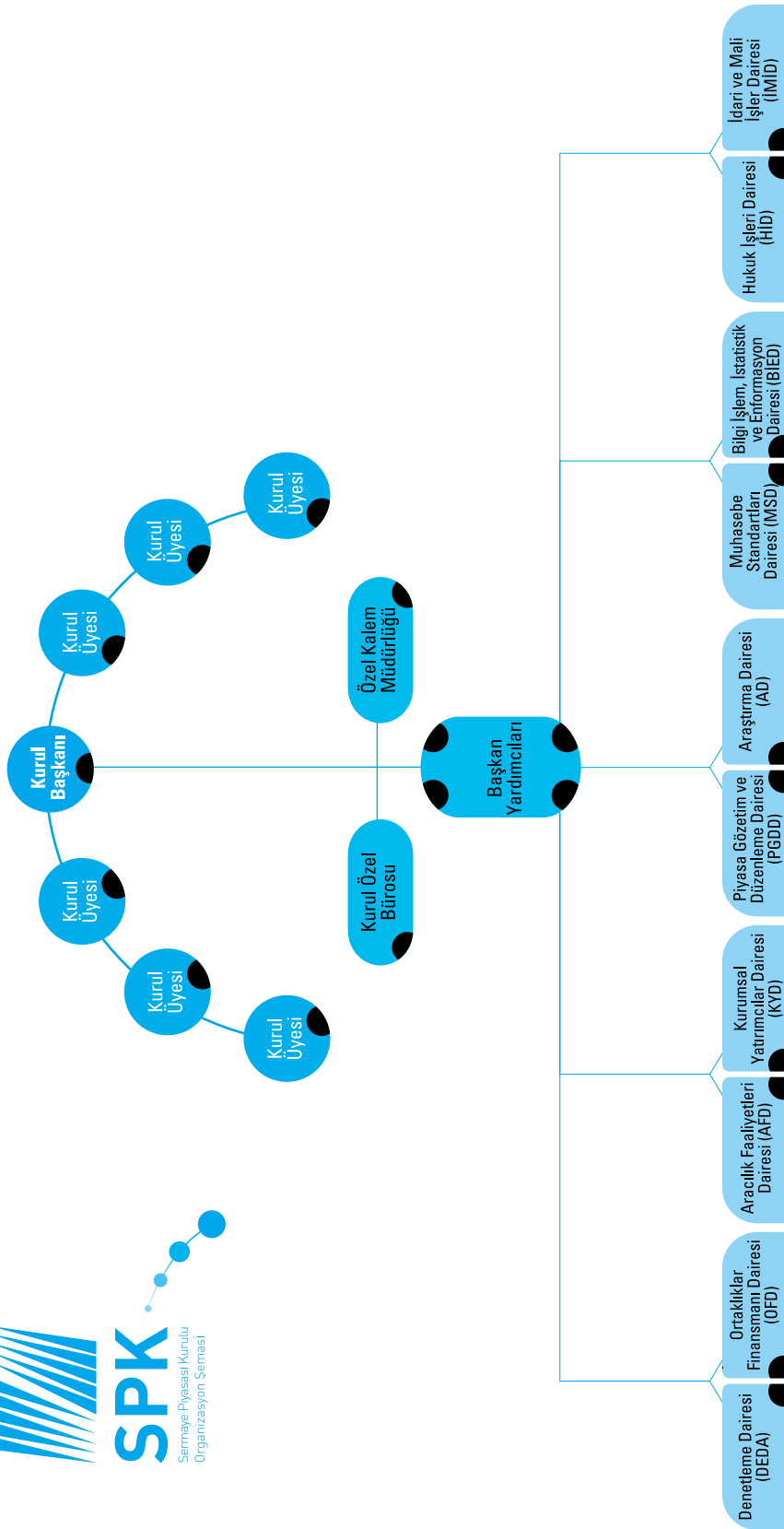
Tablo 1.1. Kurulun 2008 Yılı Gelir ve Giderleri

1-GELİRLER		(TL)
Gelirin Türü	Programlanan	Gerçekleşen
Sermaye Piyasası Araçları Kayıt Ücreti	48,010,000	44,983,368
Lojman Kira Gelirleri	230,000	223,292
Diğer Gayrimenkul Kira Gelirleri	400,000	395,590
Borsalardan Alınan Paylar	3,000,000	8,124,104
Diğer Faizler	1,010,000	3,474,527
Diğer Çeşitli Gelirler	160,000	920,656
Net Finansman	1,300,000	17,783,614
T O P L A M	54,110,000	75,905,151
2-GİDERLER		
Giderin Türü	Bütçe Ödeneği	Gerçekleşen
Personel Giderleri	31,644,000	29,121,446
Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Prim Giderleri	1,478,000	1,228,790
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	16,558,000	10,821,259
Cari Transferler	2,530,000	11,906,563
Sermaye Giderleri	1,900,000	433,603
T O P L A M	54,110,000	53,511,661

Kurulun tüm giderleri, emrinde kurulan özel bir hesaptan karşılanmaktadır. İhraççılar, Kurulca kayda alınan ve satışı yapılacak sermaye piyasası araçlarının ihraç değerinin %0.2'si tutarında bir ücreti bu hesaba yatırmaktadırlar. Ayrıca, borsaların kotasyon ve tescil ücreti ile borsa payından oluşan gelirlerinin %5'i de Kurul bütçesine gelir olarak kaydedilmektedir. SPK'nde, Kurulun gelirleri giderlerini karşılamaya yetmediği takdirde, açığın Hazine Müsteşarlığı Bütçesinden verilecek yardımlarla karşılanması öngörülmüş olmasına karşın, 1992 yılından beri Hazine yardımı alınmamıştır.

PERSONEL

Kurul personelinin hak ve yükümlülükleri, Bakanlar Kurulunca 24 Ağustos 1982 tarih ve 17792 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan SPK Personel Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Kurul Personeli için tesis edilecek hizmet sınıfları ile personelin dahil oldukları sınıflara ve öğrenim durumlarına göre bu sınıfların giriş ve yükselinebilecek derece ve kademelerine ilişkin ortak hükümler, Devlet Memurları Kanununun 36. maddesinde öngörülen esaslara göre belirlenir. SPK devamlı personeli ile emekliliğe tabi görevlerden Kurul Başkanlığı ve Üyeliklerine atanmışlar hakkında 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu ile ek ve değişikliklerine ilişkin hükümler uygulanır. Bu düzenlemelere göre Kurul hizmetleri, yarışma sınavı ile mesleğe başlayan ve yeterlik sınavından sonra uzman unvanını alan meslek personeli ve idari personel eliyle yürütülmektedir.

2008 yılı faaliyet dönemi içinde emeklilik, nakil, istifa ve görev süresinin sona ermesi gibi sebeplerle 14 personel ayrılmış, buna karşılık 1 Kurul Üyesi atanmış, hizmet birimlerinde iş gücüne duyulan ihtiyaç nedeniyle 13 Meslek Personel Yardımcısı açıktan, 8 Meslek Personel Yardımcısı naklen, 1 Müdür Yardımcısı, 1 Halkla İlişkiler Uzmanı ve 1 Memur naklen alınmıştır. Kurulda 2008 yılı sonu itibarıyla 7'si karar organı, 29'u üst yönetim, 258'i meslek personeli ve yardımcısı, 24'ü bilgi işlem personeli ve 168'i idari personel olmak üzere 486 personel görev yapmaktadır (Tablo 1.2).

Tablo 1.2. Kurul Personel Durumu

KURUL KARAR ORGANI	7
ÜST YÖNETİM	29
Kurul Başkan Yardımcısı	2
Daire Başkanı	9
Kurul İstanbul Temsilcisi	1
Daire Başkan Yardımcısı	7
Kurul Başkanlık Danışmanı	10
MESLEK PERSONELİ	193
Başuzman	55
Uzman	113
Başuzman Hukukçu	6
Uzman Hukukçu	19
MESLEK PERSONELİ YARDIMCISI	65
Uzman Yardımcısı	55
Uzman Hukukçu Yardımcısı	10
BİLGİ İŞLEM PERSONELİ	24
İDARİ PERSONEL	168
GENEL TOPLAM	486

Dünya Ekonomisi

2008 yılında dünya ekonomik büyümesinde yıllık bazda kayda değer bir yavaşlama yaşanmıştır. 2008 yılının tamamında dünya ekonomisi %3.2 büyümüştür. Ancak son çeyreğe bakıldığında birçok ülkede büyüme eksiye dönmüştür. 2007 yılında başlayan krizin 2008 yılında özellikle son çeyrekte şiddetlenmesi ile birlikte dünya ekonomisi ciddi bir şok yaşamıştır. Bu doğrultuda Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund - IMF) dünya ekonomisinin 2009 yılında %1.3 küçülmesini beklemektedir.

IMF dünya ekonomisinin 2008 yılında %3.2 oranında büyüdüğünü öngörmektedir. 2008 yılında gelişmiş ülkeler %0.9, gelişmekte olan ülkeler ise %6.1 oranında büyümüştür. 2008 yılında, gelişmiş ülkeler arasında ABD ve Euro Alanı sırasıyla %1.1 ve %0.9 oranında büyümüş, Japonya ise %0.6 oranında küçülmüştür. Gelişmekte olan ülkeler arasında Asya bölgesindeki ülkelerin ekonomik büyüme hızları bu yıl da diğer bölgeleri geçmiştir.

Tüketici bazlı enflasyon, gelişmiş ülkelerde %3.4, gelişmekte olan ülkelere %9.3 oranında gerçekleşmiştir. Gelişmekte olan ülkeler arasında bu yıl en yüksek enflasyonun yaşandığı bölge Ortadoğu olmuştur.

2008 yılında dünya ticaret hacmindeki artış hızı bir önceki yıla göre yavaşlayarak %3.3 oranında artmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin ihracatı %6, gelişmiş ülkelerin ihracatı ise %1.8 oranında artmıştır. Öte yandan gelişmekte olan ülkelerin ithalatı %10.9 artarken, gelişmiş ülkelerin ithalatı ise önceki yıla göre %0.4 artmıştır.

GELİŞMİŞ EKONOMİLER

Finans piyasalarındaki krizin Eylül ayından sonra şiddetlenmesi çerçevesinde, gelişmiş ülke ekonomilerindeki performans kötüleşmeye başlamıştır. Eylül ayından itibaren gelişmiş ülkelere hem imalat, hem de hizmetler sektörüne ilişkin göstergelerde bir çöküş yaşanmıştır. Aynı şekilde tüketici ve iş dünyası güveninde de düşüş yaşanmıştır. Tüm bunlar dünya ticaretinde büyük bir düşüşü beraberinde getirmiştir.

Belli başlı gelişmiş ülkelerin tümünde sanayi üretimi düşmüş, kredi koşulları kötüleşmiş, emlak piyasalarında kötüleşme sürmüştür. Özellikle 4. çeyrekte GSYH büyümeleri eksiye

dönmiştir. Öte yandan finansal krizle birlikte, yılın ilk yarısında artmış olan emtia fiyatlarının çökmesiyle, enflasyonist baskılar da ortadan kalkmıştır.

Ekonomilerde yaşanan büyük gerileme çerçevesinde, birçok ülke ekonomik paketler açıklamak zorunda kalmıştır. Gelişmiş ülkelerde para politikaları önemli oranda gevşetilmiş ve ABD ve Japonya'da faiz oranları neredeyse sıfıra düşmüştür. ABD Merkez Bankası 2007 sonuna göre faiz oranlarını 400 baz puan düşürürken, Japonya ise zaten 1'in altında olan faiz oranlarını 40 baz puan daha düşürmüştür. Diğer büyük ekonomik blok olan euro bölgesinde ise, Temmuz ayında faiz oranlarını artıran Avrupa Merkez Bankası, krizin derinleştiği sonbaharda faiz oranlarını düşürmeye başlamış ve bu çerçevede çok daha muhafazakâr davranmıştır. Diğer gelişmiş ülkeler arasında İngiltere de faiz oranlarını 2008'de agresif bir şekilde düşürmüştür. Sonuç olarak gelişmiş ülkeler 2008 yılında para politikasını önemli ölçüde gevşetmişlerdir.

Tablo 2.1. Dünya Ekonomisi Özet Verileri

	2006	2007	2008
	Yıllık Büyüme Oranı (%)		
Dünya Ekonomisi	5.1	5.2	3.2
Gelişmiş Ekonomiler	3.0	2.7	0.9
-ABD	2.8	2.0	1.1
-Euro Alanı	2.9	2.7	0.9
-Japonya	2.0	2.4	-0.6
Gelişmekte Olan Ülkeler	8.0	8.3	6.1
-Afrika	6.1	6.2	5.2
-Asya	9.8	10.6	7.7
-Orta ve Doğu Avrupa	6.6	5.4	2.9
-Orta Doğu	5.7	6.3	5.9
	Dünya Hasılası (Milyar ABD \$)		
Piyasa Kurları Üzerinden	48,761	54,841	60,690
Satın Alma Paritesi Üzerinden	60,716	65,490	68,997
	Tüketici Enflasyonu (%)		
Gelişmiş Ekonomiler	2.4	2.2	3.4
-ABD	3.2	2.9	3.8
-Euro Alanı	2.2	2.1	3.3
-Japonya	0.3	0.0	1.4
Gelişmekte Olan Ülkeler	5.4	6.4	9.3
-Afrika	6.3	6.3	10.1
-Asya	4.2	5.4	7.4
-Orta ve Doğu Avrupa	5.7	6.1	8.0
-Orta Doğu	6.8	10.5	15.6
	Dünya Ticaret Hacmi (%)		
Dünya Mal ve Hizmet Ticareti	9.2	7.2	3.3
-İhracat			
-Gelişmiş Ekonomiler	8.5	6.1	1.8
-Gelişmekte Olan Ekonomiler	10.9	9.5	6.0
-İthalat			
-Gelişmiş Ekonomiler	7.6	4.7	0.4
-Gelişmekte Olan Ekonomiler	13.2	14.0	10.9
Dünya Mal ve Servis İhracatı (Milyar ABD Doları)	14,774	17,149	19,694

	2006	2007	2008
	Cari İşlemler Dengesi (Milyar ABD Doları)		
Gelişmiş Ekonomiler	-454.5	-389.6	-465.0
-ABD	-788.1	-731.2	-673.3
-Euro Alanı	31.5	20.4	-95.5
-Japonya	170.4	211.0	157.1
Gelişmekte Olan Ülkeler	630.6	633.4	714.4
-Afrika	34.0	10.7	12.2
-Asya	282.4	406.5	422.4
-Orta ve Doğu Avrupa	-82.5	-122.1	-142.2
-Orta Doğu	252.9	254.1	341.6
	Sermaye Akımları (Milyar ABD Doları)		
Gelişmekte Olan Ülkeler (Net toplam)	202.8	617.5	109.3
-Özel Doğrudan Yatırımlar (Net)	241.4	359.0	459.3
-Özel Portföy Yatırımları (Net)	-100.7	39.5	-155.2

Kaynak: IMF World Economic Outlook, April 2009.

Gelişmiş ülkeler ekonomiyi desteklemek amacıyla para politikalarıyla sınırlı kalmamışlar ve maliye politikalarını da devreye sokmuşlardır. Maliye Politikasına bakıldığında, en güçlü önlemlerin ABD’de alındığı görülmektedir. ABD’nin yeni Obama Yönetimi’nin 2009 yılında 800 milyar dolara yakın bir paketi devreye sokarak görevi devralmayı planladığı açıklanmıştır. Japonya’da da 105 milyar dolarlık bir harcama paketi açıklanmıştır. Avrupa Birliği’nde Avrupa Komisyonu ve Birliğe dahil ülkeler de önemli ekonomik paketler devreye sokmuşlardır.

Finans sektörünü destek planlarında ise yine ABD’nin başı çektiği görülmektedir. Eylül ayına kadar ABD Hükümeti’nin finans kurumlarını kurtarmaya yönelik yaklaşımı, bir firmanın zora girmesi halinde yardım etmek ve merkez bankalarının likidite sağlaması şeklinde iken, Eylül ayından sonra bu yaklaşım değiştirilerek finans sektörünün tamamına yönelik paketler devreye sokulmuştur. 700 milyar dolarlık TARP adlı paket ile finans sektörüne destek sağlanmıştır. Yine finans sektörünü kurtarma planlarında İngiltere başta olmak üzere Avrupa Birliği’ndeki paketler ön plana çıkmıştır.

ABD ve Avrupa başta olmak üzere birçok ülkede mevduat garantisi yükseltilmiştir. Öte yandan, bankaların diğer borçlarına da devlet garantileri getirilerek güven tesis edilmeye çalışılmıştır. Bunun dışında bankalara, ülkeden ülkeye değişen yöntemlerle sermaye enjekte edilmiştir. ABD’de devreye sokulan kapsamlı planda, başta bankalardan problemlili menkul kıymetlerin satın alınması öngörülmekle birlikte, bu yöntem daha sonra geri planda kalmıştır. Öte yandan ABD ve Avrupa’da Hükümetler birçok finans kurumuna el koymak zorunda kalmışlardır. Sermaye piyasalarına bakıldığında ise özellikle Sonbaharda borsalarda çalkantı yaşandığı dönemde açığa satışı kısıtlama uygulamaları dikkat çekmektedir. Birçok ülkede reel sektöre yönelik önlemler de alınmıştır.

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

Yılın ilk yarısında emtia fiyatlarının daha da yükselmesiyle, ekonomik performans birçok gelişmekte olan ülkede iyi seyretmiştir. Bu performans, gelişmekte olan ülkelerin krizin

etkilerinden kendilerini koruyabilecekleri izleniminin oluşmasına yol açmıştır. Krizin ilk başladığı 2007 yılında “ayrışma teorisi” ortaya atılmış; buna göre problemlerin gelişmiş olan ülkelerde yoğunlaşması nedeniyle, gelişmekte olan ülkelerin bundan etkilenmeyebilecekleri ileri sürülmüştü. Ancak 2008 yılında gelişmekte olan ülkelerin, yaşanan krizin olumsuz etkilerinden kaçınamayacakları ortaya çıkmıştır.

Finansal krizin yılın ikinci yarısında derinleşmesiyle, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, gelişmekte olan ülkelere de ekonomik performansta yılın ikinci yarısında önemli düşüş yaşanmıştır. 2008’in ikinci yarısında emtia fiyatlarının ve küresel ticaretin çökmesi ile birlikte gelişmekte olan ülkeler de küresel krizden önemli ölçüde etkilenmeye başlamışlardır. Reel ekonominin olumsuz etkilenmesinin yanında, yabancı fon akımlarının ani şekilde çıkışa geçmesi de birçok gelişmekte olan ülkeyi olumsuz etkilemiştir.

Özellikle Rusya petrol fiyatlarının düşmesi ile birlikte, hem ekonomide, hem de finans piyasalarında ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Ülkeden önemli fon çıkışı gerçekleşmesi nedeniyle para biriminin değerini korumaya çalışan Rusya, rezervlerinde önemli bir düşüş yaşamıştır. Orta ve Doğu Avrupadaki birçok ülke, yüksek cari açıkları ve yüksek döviz borçları bulunması çerçevesinde krize kırılgan bir durumda yakalanmışlardır. Bu çerçevede Doğu ve Orta Avrupadaki ülkeler büyük baskı altında kalmışlardır. Asya ülkelerinin de hem gelişmiş ülkelere, hem de Çin’e yönelik doğrudan ihracatları düşmüştür.

Çin’de de ekonomik aktivitede yavaşlama görülmüş, buna karşı otoriteler ciddi ekonomik önlemler almışlardır. Ülkede meydana gelen depreme yönelik harcamalar da dahil olmak üzere 586 milyar dolarlık bir paket ilan edilmiştir. Bu ABD’de öngörülen paketten sonraki en büyük ekonomik paket olmuştur. Çin’de para politikası da gevşetilmiştir.

Yılın sonuna doğru ekonomilerin yavaşlaması ile birlikte, gelişmekte olan ülkeler de ekonomilerini destekleyici para ve maliye politikaları uygulamaya başlamışlardır.

MALİ PİYASALAR

2007 yılından devralınan kriz 2008 yılının başlarında devam etmiş, ancak Lehman Brothers adlı Amerikan yatırım bankasının batmasıyla kriz 2008 yılının son çeyreğinde yeni ve daha tehlikeli bir safhaya girmiştir. Söz konusu bankanın batması, bu bankayla çalışan birçok finans kurumunun zarar görmesine yol açmıştır. Bu da bankaların birbirlerine olan güveninin zayıflamasına yol açmıştır. Bu çerçevede para piyasaları tıkanmış, borsalarda sert düşüşler yaşanmış ve bankaların zararları artmış, bu da sermayelerinin erimesi sonucunu doğurmuştur. Oluşan yoğun panik, küresel finans sistemini durmanın eşiğine getirmiştir. Yatırımcılar tüm riskli varlıklardan çıkarak, hazine tahvili gibi güvenli araçlara yönelmişlerdir. Uluslararası finans sisteminin ciddi bir kırılmanın eşiğine gelmesi nedeniyle, otoriteler görülmemiş çapta önlemler almak zorunda kalmışlardır. Otoritelerin aldıkları bu büyük önlemler, yatırımcıların bir felakete yönelik endişelerini gidermekte başarılı olmuştur.

Eylül başında ABD hükümeti, konut piyasasına destek sağlamak ve dünya finans piyasalarında daha fazla çalkantının önüne geçmek için ipotek finansmanı şirketleri Fannie Mae ve Freddie Mac’e el koyduğunu açıklamıştır. 15 Eylülde ise Lehman Brothers adlı yatırım bankası iflas başvurusunda bulunmuştur. Yılın başından itibaren finans piyasalarında gerginlik yaşanmasına rağmen, problemler Eylül ortasında Lehman Brothers’ın iflas etmesi ile

birlikte zirveye çıkmıştır. Lehman Brothers'ın batmasının krizin yayılmasına yol açmasında, krediye dayalı vadeli işlemlerde önemli bir oyuncu olması, hem de bizzat bu bankanın batması çerçevesinde bankaya yönelik krediye dayalı vadeli işlemlerinin devreye girmesi, Lehman Brothers'ın ihraç ettiği finansman bonolarına yatırım yapan yatırım fonlarının zora girmesi ve firmanın tam anlamda küresel bir banka olması gibi faktörler etkili olmuştur. Bu çerçevede Lehman Brothers'ın batması ile finans piyasaları daha derin bir krize girmişlerdir. Lehman Brothers'ın dünyanın önde gelen finans kurumlarından biri olması ve iflası, bu bankayla iş yapan kurumlara ilişkin de endişeleri artırmıştır. Öte yandan dünyanın en büyük sigorta şirketlerinden biri olan AIG, bir biriminin tezgah üstü vadeli işlem piyasalarındaki büyük pozisyonları nedeniyle zora girmiş, Amerikan Hükümeti Lehman Brothers'dan sonra bir büyük finans kurumunun daha batmasına izin vermeyerek, bu kuruma destek olacağını açıklamıştır.

Kriz Avrupa bankalarına da sıçramış, para piyasalarında faiz oranları yükselmiş ve tıkanıklıklar yaşanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede finansman kaynakları arasında para piyasalarının önemli yer tuttuğu kurumlar zora girmişlerdir. Bunun üzerine otoriteler olağanüstü önlemler almak zorunda kalmışlardır. Amerikan Yönetiminin bir kurtarma paketi hazırlayarak Kongre'ye sunmasının ardından, plan Eylül sonunda red edilmiştir. Ancak daha sonra piyasalardaki çalkantının hızlanması çerçevesinde 3 Ekim'de ABD Kongresi finans kurumlarının kurtarılmasına yönelik 700 milyar dolarlık kurtarma planını onaylamıştır. 8 Ekim'de dünyanın en büyük merkez bankaları koordineli bir şekilde faiz indirimine gitme kararı almışlardır. Ayrıca dünya çapında dolar likiditesinin azalması nedeniyle, 13 Ekim'de ABD Merkez Bankası, belli başlı gelişmiş ülke merkez bankaları ile swap hatları kurmuştur. Diğer taraftan, İngiltere başta olmak üzere Avrupa Birliği ülkeleri de bankalara yönelik kapsamlı yeniden sermayelendirme ve garanti programları açıklamışlardır. Tüm bu önlemler, gelişmiş ülke finans piyasalarında yılın sonuna kadar durumun yatışmasını sağlamıştır. Ancak büyük çapta gerçekleştirilen kurtarma planları, birçok gelişmiş ülkenin kamunun borcunun artmasına neden olmuştur. Bunun olumsuz etkileri henüz piyasalara yansımamıştır.

ABD, Kongreden geçen kurtarma paketinin 250 milyar dolarlık kısmını bankaların yeniden sermayelendirilmesinde kullanacağını açıklamıştır. Öte yandan Ekim ayının ortasından sonra kriz, gelişmekte olan ülkelere de sıçramış ve bu ülkelerin para birimleri değer kaybederken, tahvil faizleri yükselmiştir. Gelişmekte olan ülkelerde durumun ciddileşmesi üzerine, ilk olarak IMF ve diğer uluslararası kurumlar özellikle Avrupadaki gelişmekte olan ülkelere destek olmuşlardır. Ayrıca dolar fonlamada oluşan sıkıntıları engellemek amacıyla, ABD Merkez Bankası sistemik açıdan önemli gördüğü, Brezilya, Güney Kore, Meksika ve Singapur Merkez Bankaları ile dolar swap hatları oluşturmuştur.

Piyasalara baktığımızda borsalarda Ekim başında büyük bir çöküş yaşandığını görüyoruz. Yılın ilk 3 çeyreğinde 20'li seviyelerde seyreden VIX volatilité endeksi de Ekim ayında 80 seviyesine sıçramıştır. Para piyasalarındaki faiz oranlarında önemli artışlar yaşanmış ve para piyasası faiz oranları ile merkez bankası ve hazine tahvili faizleri arasındaki makas önemli ölçüde açılmıştır.

ABD'de uzun vadeli faiz oranlarına bakıldığında da, Amerikan Merkez Bankası'nın faiz indirimleri, emtia fiyatlarının ve ekonomik aktivitenin çökmesi ile enflasyonist beklentilerin ortadan kalkması ve yatırımcıların riskli varlıklardan güvenli limanlara yönelme eğilimi ile, yıl içinde yüzde 4'lü seviyeleri görmüş olan 10 yıl vadeli Amerikan Hazine tahvilinin faiz oranı, yılın sonuna gelindiğinde yüzde 2'li seviyelere gerilemiştir. Benzer bir düşüş,

diğer belli başlı gelişmiş ülke hazine tahvillerinde de yaşanmıştır. Gelişmekte olan ülkelerin borçlanma maliyetlerini gösteren EMBI+ spreadleri ise yılın 4. çeyreğine kadar 300'lü seviyelerde seyrettikten sonra Ekim sonunda 900 seviyesine yaklaşmıştır.

ABD Merkez Bankası'nın faiz oranlarını yılın başından itibaren agresif bir şekilde düşürmesi, ancak Avrupa Merkez Bankası'nın faiz oranlarını artırması ve krizin merkezinin de ABD'de olmasının etkisiyle euro dolar paritesi Temmuz ayında 1.60 seviyesine kadar çıkmış, ancak daha sonra riskli varlıklardan kaçışın başlamasıyla yatırımcıların dolara dönmesi çerçevesinde euro, dolar karşısında sert bir şekilde değer kaybetmiştir. "Carry trade" olarak adlandırılan işlemlerin finansmanında kullanılan Japon yeni de, yatırımcıların bu tip pozisyonları kapatmasıyla dolar gibi önemli ölçüde değer kazanmıştır. Öte yandan Merkez Bankası'nın faiz oranlarını önemli ölçüde düşürmesi, bankalarının ve ekonomisinin en olumsuz etkilenen ülkelerden biri olması nedeniyle İngiltere'nin para birimi sterlin ise önemli ölçüde değer kaybetmiştir. Ekim ayından itibaren krizin gelişmekte olan ülkelere de sıçramasıyla, bu ülkelerin para birimleri de dolar karşısında değer kaybetmiştir.

Diğer emtialar gibi Ekim ayında değer kaybeden altın güvenli liman özelliği ile yılın kalanında toparlanmıştır. Ancak esas sürpriz düşüş, petrol fiyatlarında yaşanmıştır. Petrol fiyatları için 200 dolarlık seviyelerin konuşulduğu bir ortamda petrol fiyatları 150 dolara yaklaşmış, ancak Temmuzdan başlayarak bir çöküş yaşanmış ve petrol fiyatları 40 doların altına kadar düşmüştür. Küresel ekonomide bir daralma yaşanacağının anlaşılmasıyla diğer emtia fiyatlarında da büyük düşüşler yaşanmıştır.

BORSALAR

2008 yılı borsalar açısından önemli bir düşüş yaşanan bir yıl olmuştur. Dünya Borsalar Federasyonu verilerine göre, dünya borsalarının kapitalizasyonunun yarıya yakını 2008 yılında yaşanan büyük düşüşte yok olmuştur. Bu çerçevede özellikle gelişmiş ülkelerde hem emekliliğe yönelik, hem de kişisel birikimleri borsada olan birçok yatırımcı, birikimlerinin büyük bir kısmının eridiğini görmüştür. Bu da emlak fiyatlarının düşmesi çerçevesinde zaten darbe almış olan kişiler açısından ikinci olumsuz bir gelişme olmuştur. Öte yandan hisse senetlerindeki değer kaybı, toksik varlıklarla sermayeleri erimiş olan finans kurumlarının, sermayelerini güçlendirmeye yönelik çabalarını da olumsuz etkileyen bir faktör olmuştur. 2008 yılının son çeyreğinde finans krizinin derinleşmesi, birinci el piyasalardaki aktivitenin de kurumasına yol açmıştır.

Dünya Borsalar Federasyonunun verilerine göre 2008 yılında borsaları en çok kaybettiren ilk üç ülke sırasıyla; Slovenya (-%67.5), İrlanda (-%66.2) ve Yunanistan(-%65.5) oldu. Borsaları en az kaybettiren ilk üç ülke de sırasıyla, Şili (-%19.6), Meksika (-%24.2), ve Güney Afrika (-%25.7) oldu. Öte yandan tabloda verilen borsalar içinde değer kaybetmeyen tek borsa İran Borsası (%0.0) olmuştur. Tablodaki diğer tüm borsalar 2008 yılında değer kaybetmişlerdir.

Dünya Borsalar Federasyonunun Tablo 2.2'de yer alan 46 borsanın endeks performans verileri incelendiğinde, dünya genelinde borsaların ortalama %45 oranında değer kaybettiği görülmektedir. En yüksek düşüş Asya Pasifik borsalarında (-%46.8) gerçekleşirken, bunu sırasıyla, Avrupa, Afrika ve Orta Doğu borsaları (-%46.3), Güney Amerika (-%42.4) ve Kuzey Amerika (-%36.5) izlemiştir.

Tablo 2.2. Dünya Borsalarının Performansları (%)

Bölge	Borsa	2007	2008
Kuzey Amerika	Amex – ABD	17.2	-42.0
	Mexico - Meksika	11.7	-24.2
	Nasdaq – ABD	9.8	-40.5
	New York – ABD	6.6	-40.9
	Toronto - Kanada	7.2	-35.0
Güney Amerika	Kuzey Amerika Ort.	10.5	-36.5
	Buenos Aires – Arjantin	17.9	-48.9
	Lima – Peru	36.0	-59.8
	Santiago – Şili	13.8	-19.6
	Sao Paulo – Brezilya	43.7	-41.2
Avrupa	Güney Amerika Ort.	27.9	-42.4
	Athens – Yunanistan	17.9	-65.5
	Barcelona – İspanya	5.2	-41.8
	Bilbao – İspanya	1.9	-39.5
	Copenhagen – Danimarka	5.5	-49.0
Afrika	Deutsche Börse – Almanya	17.6	-44.4
	Euronext Amsterdam - Hollanda	4.8	-51.5
	Euronext Brussels - Belçika	-4.0	-49.2
	Euronext Paris – Fransa	0.4	-43.1
	Euronext Lizbon- Portekiz	18.3	-49.7
Orta Doğu	Helsinki – Finlandiya	20.5	-53.4
	Irish – İrlanda	-26.3	-66.2
	İstanbul – Türkiye	42.0	-51.6
	Milano - İtalya	-8.0	-48.7
	Johannesburg – Güney Afrika	16.2	-25.7
Asya Pasifik	Ljubljana – Slovenya	78.1	-67.5
	London – İngiltere	2.0	-32.8
	Luxembourg – Lüksemburg	21.2	-59.5
	Madrid – İspanya	5.6	-40.6
	Malta – Malta	1.3	-35.0
Dünya	Oslo – Norveç	8.1	-55.7
	Swiss – İsviçre	-0.1	-34.0
	Stockholm- İsveç	-6.0	-42.0
	Tehran – İran	-3.4	0.0
	Tel-Aviv – İsrail	22.9	-46.4
Dünya Ortalaması	Vienna – Avusturya	-1.4	-61.0
	Warsaw – Polonya	10.4	-51.1
	Avrupa, Afrika, Orta Doğu Ort.	9.6	-46.3
	Australian – Avustralya	13.8	-43.0
	Colombo, Sri Lanka	-6.7	-40.8
Dünya Ortalaması	Hong Kong – Hong Kong	38.3	-46.9
	Jakarta – Endonezya	52.1	-50.6
	Korean – Kore	32.3	-40.7
	Osaka – Japonya	-11.0	-44.0
	Philippine – Filipinler	21.4	-48.3
Dünya Ortalaması	Shangai-Çin	96.7	-65.4
	Taiwan – Tayvan	8.7	-46.0
	Thailand – Tayland	26.2	-47.6
	Tokyo – Japonya	-12.2	-41.8
	Asya Pasifik Ortalaması	23.6	-46.8
Dünya	Dünya Ortalaması	14.7	-45.0

Kaynak: Dünya Borsalar Federasyonu

Türkiye Ekonomisi

Küresel ekonomide yaşanan krizin etkileri, 2008 yılında tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de kendini daha ağırlıklı olarak hissettirmeye başlamıştır. Özellikle yılın ikinci yarısından itibaren iç ve dış talepte gerçekleşen belirgin daralma sonucunda üretim kalemlerinde düşüşler meydana gelmiş ve işsizlik oranı 2008 yılında yeniden yükselişe geçerek %13.6’ya ulaşmıştır. Sanayinin daralması sonucu tarımdışı sektörlerin büyümeye katkısı önemli derecede azalmıştır. Kamu yatırımları ve devletin mal ve hizmet alımları artarken, özel sektör yatırımları düşüş göstermiş ve genel büyümeye olumsuz etki eden en önemli kalemlerden biri olmuştur.

2007 yılında 38.2 milyar ABD doları olarak gerçekleşen cari işlemler açığı, 2008 yılında %9 artışla 41.6 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. İthalatın %19.7’lik artışı yanında ihracatta görülen %21.9 oranındaki artış sonucu, 2008 yılında dış ticaret açığı, bir önceki yıla göre %13.9 artarak 53.2 milyar ABD doları tutarında gerçekleşmiştir.

2008 yılında gerçekleşen net sermaye girişi ise 2007 yılına göre %1.1 artarak 37 milyar ABD dolarına ulaşmıştır. Doğrudan yatırım olarak gerçekleşen net girişler, 2007 yılında 19.9 milyar ABD doları iken 2008 yılında 15.4 milyar ABD dolarına düşmüştür. Portföy yatırımları ise 2007 yılında 0.7 milyar ABD doları olarak gerçekleşen net girişten, 2008 yılında 4.8 milyar ABD doları net çıkışa dönmüştür. Bu iki kalemden gerçekleşen düşüşe karşılık yurt dışından sağlanan ticari kredilerde görülen artış sonucunda, toplam sermaye girişi %1.1 oranında artış göstermiştir.

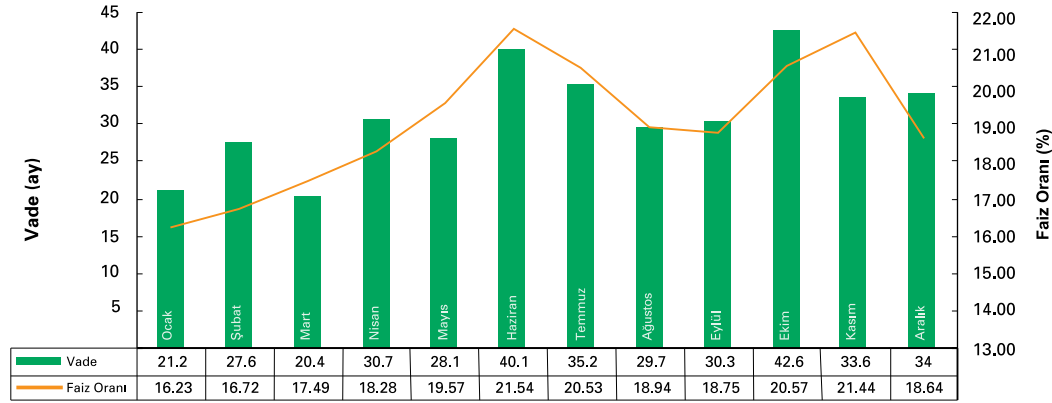
2008 yılında enflasyon oranı %10.06 olmuştur. 2008 yılı boyunca küresel ekonomide yaşanan gelişmeler enflasyonun seyri üzerinde belirleyici olan en önemli faktörlerden biri olmuştur. Yılın ilk dokuz aylık dönemi boyunca enerji ve emtia fiyatlarında yaşanan yüksek artışlardan sonra, son üç aylık dönemde yaşanan hızlı düşüşler sonucunda, bu dönemde Türkiye’de de enerji ve işlenmiş gıda fiyatlarının artış hızında belirgin düşüşler kaydedilmiştir. Ancak geçmiş dönemde meydana gelen yüksek artışların birikimli etkileri yine de enflasyonun çok aşağıya inmesine izin vermemiştir.

Türkiye’nin 2008 yılı merkezi yönetim bütçe giderleri 226.0 milyar TL, bütçe gelirleri de 208.9 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Buna göre 2008 bütçe açığı da 17.1 milyar TL olarak hesaplanmıştır. 18.0 milyar TL olarak hedeflenen bütçe açığı, 2007 yılında 17.1

milyar TL olarak gerçekleşerek hedeflenen seviyenin çok az bir miktar altında kalmıştır. Merkezi Yönetim bütçe giderlerinin 2008 yılı gerçekleşme oranı %101.5, merkezi yönetim bütçe gelirlerinin ise %102.1 olmuştur. 2008 yılında faiz hariç bütçe giderleri 175.3 milyar TL ve gerçekleşme oranı %105.3, faiz harcamaları 50.6 milyar TL, gerçekleşme oranı da %90.5 olarak hesaplanmıştır.

2008 yılında GSYH büyüme hızı, dördüncü üç aylık dönemde, 27 dönem sonra ilk defa yüzde 6.2 oranında azalma gösterdikten sonra yılın tamamı için yüzde 1.1 artışta kalmıştır. Türkiye’de 2002 yılında başlayan büyüme süreci 2007 yılına kadar aralıksız devam etmiş, ancak 2007 yılının ikinci üç aylık döneminden itibaren büyüme hızı yavaşlama göstermeye başlamıştır. Bu eğilim 2008 yılı ilk döneminde biraz yükselme gösteren büyüme hızında düşüş trendi yılın geri kalan kısmında yine devam etmiş ve 2008 yılının son üç aylık döneminde büyüme hızı ilk defa eksiye düşmüştür. 2008 yılında birinci üç aylık dönemde % 7.3 olan büyüme hızı, ikinci çeyrekte %2.8’e, üçüncü çeyrekte ise %1.2’ye geriledikten sonra yılının son çeyreğinde eksi %6.2 olarak gerçekleşmiştir. Sektörel bazda bakıldığında son çeyrekte en büyük daralma %15.4’le toptan ve perakende ticarete görülmüştür. Onu %13.4 daralmayla inşaat ve %10.8’le imalat sanayi izlemiştir. Vergi-sübvansiyon kaleminde krizin etkisiyle %9.8’lik küçülme yaşanırken, bir önceki yıl %7 oranında küçülen tarım sektöründe ise %4.6’lık büyüme meydana gelmiştir. En büyük daralmayı yaşayan ilk üç sektörde, yani toptan ve perakende ticaret, inşaat ve imalat sanayii sektörlerinde yıllık bazda büyüme hızları ise, sırasıyla %0.8, -%7.6 ve -%0.9 olmuş, yıllık bazda en yüksek daralma, bir önceki yıl %5.7 oranında büyümüş olan inşaat sektöründe gerçekleşmiştir.

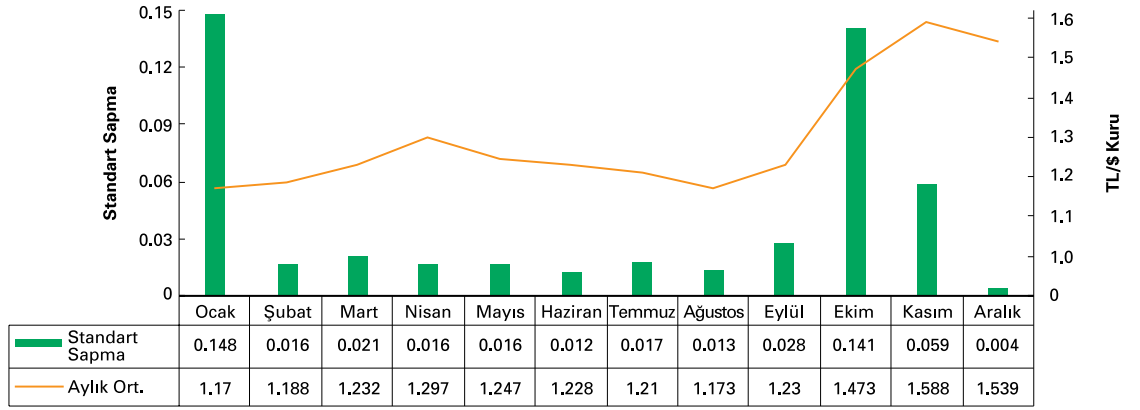
Grafik 3.1. Hazine Bonosu İhalelerinin Vade ve Faiz Oranları (2008)

Kaynak: HM

2008 yılında iç borç stokunun cari TL değeri %7.6 artarak 274.8 milyar TL'ye çıkmış, ABD Doları cinsinden değeri ise %17.5 azalarak 181.7 milyar ABD doları olmuştur. Hazine bonosu ihalelerinde gerçekleşen faiz oranları Ocak 2008'de %16.2 iken, yıl içinde Haziran ayına kadar artış trendi göstermiş, yılın ikinci yarısında da dalgalı bir seyir izledikten sonra kısmen düşerek Aralık 2008'de %18.6'ya inmiştir.

Öte yandan, 2008 yılında toplam mevduat Türk Lirası bazında %27 artarak 405.6 milyar TL'ye, kredi stoku ise %24.8 oranında artarak 228.1 milyar TL'ye yükselmiştir. Yabancı para mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise %33.8'den %33.2'ye düşmüştür.

Grafik 3.2. TL/ABD Doları Kuru Aylık Ortalaması ve Standart Sapması (2008)

Kaynak: TCMB

Tablo 3.1. Temel Ekonomik Göstergeler

Göstergeler	Birim	2006	2007	2008
Milli Gelir*				
- TL	Milyon TL	758,391	843,178	950,144
- \$	Milyar USD	529.9	648.6	741.3
- Büyüme*	%	6.9	4.7	1.1
- Sanayi Üretimi Endeksi (2005=100, Yıllık Ortalama)			115.3	114.3
- İşsizlik	%	10.5	10.6	13.6
Toplam Kamu Borçlanma Gereği (PSBR/GSYH)	%	-2.0	0.1	0.8(1)
Merkezi Yönetim Bütçesi				
Bütçe Giderleri	Milyon TL	178,126	204,068	225,967
Faiz Hariç Bütçe Giderleri	Milyon TL	132,163	154,769	175,306
Personel ve S G Kurumları Devlet Primi Giderleri	Milyon TL	42,887	49,356	55,522
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	Milyon TL	19,001	22,154	23,941
Cari Transferler	Milyon TL	49,851	63,249	70,116
Sermaye Giderleri	Milyon TL	12,098	12,915	18,441
Sermaye Transferleri	Milyon TL	2,637	3,543	3,173
Borç Verme	Milyon TL	5,689	3,552	4,111
Faiz Giderleri	Milyon TL	45,963	48,732	50,661
Bütçe Gelirleri	Milyon TL	173,483	190,360	208,898
Vergi Gelirleri	Milyon TL	137,560	152,835	168,087
Vergi Dışı Gelirler	Milyon TL	35,924	37,525	40,812
Bütçe Dengesi	Milyon TL	-4,643	-13,708	-17,069
Faiz Dışı Bütçe Dengesi	Milyon TL	41,320	35,045	33,592
Fiyatlar				
- ÜFE (Yıl sonu)	%	11.6	5.9	8.1
- TÜFE (Yıl sonu)	%	9.7	8.4	10.1
- Döviz Kuru (Yıl sonu-TL/\$) (Döviz Alış)	TL	1.4131	1.1593	1.5218
Borç Stoku				
- İç Borç Stoku	Milyon TL	251,470	255,310	274,827
- İç Borç Stoku	Milyar USD	175.7	220.2	181.7
- İç Borç Stoku / Milli Gelir* (Dolar Değerler Üzerinden)	%	33.5	33.9	24.5
- Dış Borç Stoku	Milyar USD	206.5	249.0	276.8
- Dış Borç Stoku / Milli Gelir*	%	39.0	38.4	37.4
- Kamu Dış Borç Stoku (TCMB Borcu Dahil)	Milyar USD	85.3	89.2	91.7
- TCMB Borcu	Milyar USD	15.7	15.8	13.5
- Kamu Dış Borç Stoku / Milli Gelir*	%	16.1	13.8	12.4
- Toplam Kamu Borç Stoku	Milyar USD	261.0	249.0	273.4
- Toplam Kamu Borç Stoku / Milli Gelir* (Dolar Değ. üzerinden)	%	49.3	38.4	36.9
- İç Borç Stokunun Ortalama Vadesi	Ay	24.0	25.7	31.9
Dış Ticaret				
- İthalat	Milyar USD	134.6	162.0	193.9
- İhracat	Milyar USD	93.6	115.4	140.7
- Dış Ticaret Dengesi	Milyar USD	-41.0	-46.7	-53.2
- Cari İşlemler Dengesi	Milyar USD	-32.1	-38.2	-41.6
Parasal Göstergeler				
- Emisyon	Milyon TL	26,815	26,073	32,724
- M1	Milyon TL	72,162	77,674	83,380
- M2	Milyon TL	297,481	345,028	434,205
- Mevduat Toplamı	Milyon TL	276,924	319,353	405,599
- TL Mevduatı	Milyon TL	171,726	211,467	270,929
- Yabancı Para Mevduatı	Milyon TL	105,199	107,886	134,670
- Yabancı Para Mevduatı/Toplam Mevduat	%	38.0	33.8	33.2
- Kredi Stoku	Milyon TL	182,773	228,057	284,310
- Toplam Krediler/Mevduat Oranı	%	66.0	71.4	70.1
- Mevduat Bankaları Kredileri	Milyon TL	172,167	218,077	268,518
- Mevduat Bankaları Kredileri/Mevduat Oranı	%	62.2	68.3	66.2
- TCMB Uluslararası Döviz Rezervi	Milyar USD	60.8	71.3	70.1

Kaynak: TÜİK, DPT, TCMB, Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı

* Milli Gelir olarak TÜİK'in 1998 bazlı yeni seri GSYH rakamları kullanılmıştır.

(1) Gerçekleşme tahmini (Kaynak: DPT)

Türk Sermaye Piyasaları

Bugün sermaye piyasalarımız enstrümanlarıyla, kurumlarıyla, pazarlarıyla ve yasal alt yapısıyla pek çok ülkenin sermaye piyasalarıyla boy ölçüşebilecek, örnek ve önder olabilecek bir konuma gelmiş ve dünyanın sayılı piyasaları arasında seçkin yerini almıştır. 2008 yılı sonu itibarıyla sermaye piyasalarına ilişkin bazı genel göstergeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.1. Sermaye Piyasalarına İlişkin Göstergeler

KURUL KAYDINDAKİ ŞİRKET SAYISI	570
İMKB'DE İŞLEM GÖREN ŞİRKETLER	323
İMKB'DE İŞLEM GÖRMEYEN ŞİRKETLER	247
İMKB ŞİRKETLERİNİN PİYASA DEĞERİ "Kapitalizasyonu" (Milyon TL)	182,025
(Milyon \$)	119,698
İMKB'DEKİ HİSSE SENEDİ YATIRIMCISI SAYISI	989,853
YATIRIM FONLARI YATIRIMCISI SAYISI	3,111,510
ARACI KURULUŞLAR (Adet)	145
-Bankalar	41
-Aracı Kurumlar	104
YATIRIM FONLARI (Adet)	420
-Yerli Yatırım Fonları	340
-Portföy Değerleri (Milyar TL)	24.0
(Milyar \$)	15.8
-Yabancı Yatırım Fonları (Adet)	80
-Portföy Değerleri (Milyon TL)	54
(Milyon \$)	35
EMEKLİLİK YATIRIM FONLARI (Adet)	121
-Portföy Değerleri (Milyon TL)	6,042
(Milyon \$)	3,973
YATIRIM ORTAKLIKLARI (Adet)	34
-Portföy Değerleri (Milyon TL)	553
(Milyon \$)	364
GAYRİMENKUL YATIRIM ORTAKLIKLARI (Adet)	14
-Net Aktif Değerleri (Milyon TL)	4,077
(Milyon \$)	3,289
GİRİŞİM SERMAYESİ YATIRIM ORTAKLIKLARI (Adet)	2
-Portföy Değerleri (Milyon TL)	141
(Milyon \$)	93
PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ (Adet)	23
-Yönetilen Portföy Değerleri (Milyar TL)	30.7
(Milyar \$)	20.2
BAĞIMSIZ DENETİM ŞİRKETLERİ (Adet)	97
GAYRİMENKUL DEĞERLEME ŞİRKETLERİ (Adet)	50
DERECELENDİRME KURULUŞLARI (Adet)	8

MENKUL KIYMET STOKLARI

Türkiye’de 1980’li yıllardan itibaren artan kamu açıkları ve bu açıkların finansmanında borçlanmanın tercih edilmesi kamu menkul kıymet stoklarının hızla artmasına neden olmuştur. 1986 yılı sonunda 4.1 milyar dolar düzeyinde olan kamu menkul kıymet stokları 2007 yılı sonunda 220.2 milyar dolara yükselmiştir. Özel sektör menkul kıymet stokları da 1980’li yıllarda sermaye piyasası ile ilgili düzenlemelerin yapılması ve İMKB’nin açılmasıyla hızla artmıştır. 1986 yılı sonunda 1.2 milyar dolar düzeyinde olan özel sektör menkul kıymet stokları 2008 yılı sonunda 42.1 milyar dolara yükselmiştir.

1991 yılına kadar özel kesim menkul kıymet stoklarının artış hızının kamu menkul kıymet stoklarından fazla olması, söz konusu yıla kadar toplam menkul kıymet stokları içinde özel sektör menkul kıymet stoklarının payının artmasıyla sonuçlanmış ve 1986 yılında %23.2 olan özel sektör menkul kıymet stoklarının payı 1991 yılında %43.9’a kadar yükselmiştir. Ancak 1991 yılından sonra kamu menkul kıymet stoklarının artış hızının yükselmesi buna karşın özel sektör menkul kıymet stoklarında (dolar değerlerinde) 1998 yılına kadar genel olarak gözlenen düşüş, özel sektör menkul kıymet stoklarının payında önemli bir gerilemeye neden olmuştur. Böylece 1990’lı yılların başından itibaren mali piyasalarda kamu menkul kıymetleri lehine güçlü bir “crowding out” etkisi yaşanmış ve fonların büyük kısmı kamu kesimi tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

Tablo 4.2. Menkul Kıymet Stokları

Yıllar	KAMU SEKTÖRÜ				ÖZEL SEKTÖR				TOPLAM			
	Milyon TL	Milyon \$	Toplam İçindeki Pay (%)	Milli Gelire Oran*	Milyon TL	Milyon \$	Toplam İçindeki Pay (%)	Milli Gelire Oran*	Milyon TL	Milyon \$	\$ Değ. % Değişim	Milli Gelire Oran*
1999	23,303	43,146	86.0	17.3	3,796	7,028	14.0	2.8	27,099	50,173	14.6	20.2
2000	36,802	54,784	84.3	20.5	6,868	10,224	15.7	3.8	43,670	65,008	29.6	24.3
2001	122,930	85,394	92.1	43.5	10,517	7,306	7.9	3.7	133,447	92,699	42.6	47.2
2002	150,939	92,345	92.0	39.7	13,177	8,062	8.0	3.5	164,115	100,407	8.3	43.1
2003	196,004	140,421	91.6	46.1	18,008	12,901	8.4	4.2	214,012	153,322	52.7	50.3
2004	227,415	169,447	90.0	43.1	25,186	18,766	10.0	4.8	252,601	188,214	22.8	47.9
2005	248,773	180,531	88.8	37.3	31,916	22,673	11.2	4.7	280,017	203,205	8.0	42.0
2006	255,240	177,497	86.1	33.5	41,058	28,552	13.9	5.4	296,299	206,049	1.4	38.9
2007	255,310	220,227	83.0	33.4	52,225	45,049	17.0	6.8	307,535	265,276	28.7	40.2
2008	274,827	181,700	81.1	24.5	63,990	42,048	18.9	5.7	338,817	223,748	-15.6	45.7

Milli Gelir olarak TUIK’ın yeni seri GSYH rakamları kullanılmış, oranlar hem stokların hem de Milli Gelirin \$ değerleri ile hesaplanmıştır.

Kaynak: SPK, HM.

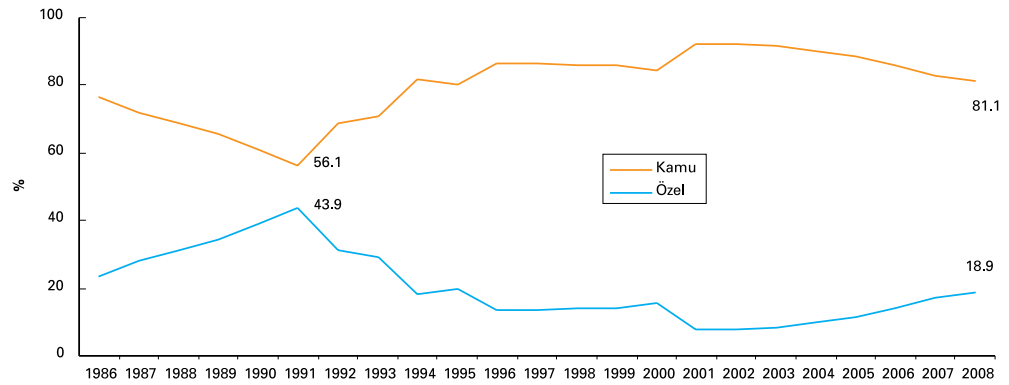
Bununla birlikte, geçtiğimiz dönemde uygulanan ekonomik program ve bunun getirdiği mali disiplinle birlikte 2002 yılından itibaren özel sektör menkul kıymetleri lehine bir gelişme yaşandığı gözlenmektedir. 2007 yılında %17'ye ulaşan özel sektör menkul kıymetlerinin toplam stoklar içindeki payı 2008 yılında %18.9'a çıkmıştır.

Grafik 4.1. Menkul Kıymet Stokları

Kaynak: SPK, HM.

Grafik 4.2. Kamu ve Özel Sektör Menkul Kıymet Stoklarının Payı

Kaynak: SPK, HM.

KURUL KAYDINA ALINAN MENKUL KIYMET İHRAÇLARI

2008 sonu itibarıyla Kurul kaydı altında, 323 İMKB'de işlem gören, toplam 570 anonim ortaklık bulunmaktadır. 2008 yılında 107 şirkete ait toplam piyasa değeri 11.7 milyar TL (7.7 milyar ABD Doları) olan hisse senetleri Kurulumuz kaydına alınmıştır. Kayda alınan bu ihraçların 5'i yatırım ortaklığı ve 13'ü gayrimenkul yatırım ortaklığına aittir.

Hisse senedi ihraçları yıllar itibarıyla artarak 2000 yılında 3.0 milyar TL'ye (4.8 milyar ABD Doları) ulaştıktan sonra, krizin de etkisiyle 2001-2003 döneminde bir duraklama yaşanmış, daha sonra tekrar yükselerek 2005 yılında 4.0 milyar TL'ye, 2006 yılında 10.9 milyar TL'ye (7.7 milyar ABD Doları), 2007 yılında 7.8 milyar TL'ye (6.8 milyar ABD Doları) ulaş-

miş ve 2008 yılında 11.7 milyar TL (7.7 milyar ABD Doları) olmuştur (Tablo 4.3, Tablo 4.4). Finansal piyasalarda kamunun ağırlığına rağmen, 1986 yılından bu yana hisse senedi ihracı yoluyla reel sektöre aktarılan kaynak toplamı 52 milyar ABD Doları gibi önemli sayılabilecek bir tutara ulaşmıştır.

Tablo 4.3. Kurul Kaydına Alınan Menkul Kıymet İhraçları (Bin TL)

Yıllar	Hisse Senedi*	MKYF Kat. Belg.**	VDMK	Emeklilik Yatırım Fonu Payı*	Bank.Bon. ve Banka Gar.Bon.	Diğer	Toplam
1986	102	0	0	0	60	112	274
1987	187	45	0	0	76	374	682
1988	364	53	0	0	238	482	1,137
1989	972	162	0	0	98	1,072	2,304
1990	4,107	855	0	0	330	981	6,273
1991	4,444	65	0	0	726	1,496	6,731
1992	5,323	92	14,481	0	770	1,864	22,530
1993	9,573	5,355	52,756	0	2,388	1,921	71,993
1994	37,553	2,203	42,299	0	2,025	648	84,728
1995	51,333	4,249	113,928	0	1,300	3,716	174,526
1996	102,202	8,945	41,629	0	2,362	6,823	161,961
1997	305,732	34,330	23,000	0	9,935	5,453	378,450
1998	696,822	131,423	11,000	0	0	2,533	841,778
1999	678,871	176,674	0	0	0	0	855,545
2000	3,007,974	2,767,908	0	0	12,471	3,943	5,792,296
2001	1,684,498	3,830,879	0	0	147,697	67,321	5,730,395
2002	1,597,317	2,405,346	0	0	83,614	107,041	4,193,318
2003	1,749,597	6,078,693	0	40,000	0	13,437	7,881,727
2004	3,826,540	6,572,431	0	297,920	0	0	10,696,891
2005	3,991,870	2,390,989	0	929,187	0	13,000	7,065,859
2006	10,880,574	3,356,209	0	5,900,000	0	150,000	17,058,317
2007	7,863,767	1,848,305	0	450,000	0	380,210	10,542,282
2008	11,696,190	2,370,162	0	12,639,377	0	643,956	27,349,685

* Piyasa değeri

** 1998'e kadar nominal değer, 1998 ve sonrası piyasa değeri.

Tablo 4.4. Kurul Kaydına Alınan Menkul Kıymet İhraçlar (Milyon \$)

Yıllar	Hisse Senedi*	MKYF Kat. Belg.**	VDMK	Emeklilik Yatırım Fonu Payı*	Bank.Bon.ve Banka Gar. Bon.	Diğer	Toplam
1986	152	0	0	0	90	167	409
1987	219	53	0	0	89	437	797
1988	256	37	0	0	167	338	798
1989	458	76	0	0	46	505	1,086
1990	1,576	328	0	0	127	377	2,407
1991	1,064	16	0	0	174	358	1,612
1992	774	13	2,106	0	112	271	3,277
1993	867	485	4,781	0	216	174	6,524
1994	1,261	74	1,420	0	68	22	2,844
1995	1,122	93	2,491	0	28	81	3,816
1996	1,256	110	511	0	29	84	1,990
1997	2,010	226	151	0	65	36	2,489
1998	2,670	504	42	0	0	10	3,226
1999	1,616	421	0	0	0	0	2,036
2000	4,823	4,438	0	0	20	6	9,287
2001	1,375	3,126	0	0	121	55	4,676
2002	1,061	1,597	0	0	56	71	2,785
2003	1,172	4,071	0	27	0	9	5,279
2004	2,690	4,621	0	209	0	0	7,520
2005	2,977	1,783	0	693	0	9	5,269
2006	7,704	2,388	0	4,155	0	106	12,205
2007	6,783	1,593	0	388	0	328	9,092
2008	7,686	1,557	0	8,306	0	423	17,972

* Piyasa değeri
** 1998'e kadar nominal değer, 1998 ve sonrası piyasa değeri.

İSTANBUL MENKUL KIYMETLER BORSASI

Türkiye'deki organize menkul kıymet piyasalarının kökleri 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar uzanmaktadır. İlk menkul kıymetler piyasası Kırım Savaşı'nı takiben 1866 yılında Osmanlı İmparatorluğu zamanında kurulmuş olan "Dersaadet Tahvilat Borsası" idi. Dersaadet Borsası, çökmüş Osmanlı ekonomisinden yüksek getiri almayı amaçlayan Avrupa'lı yatırımcılar için de bir vesile olmuştu. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu takiben 1929 yılında çıkartılan 1447 sayılı "Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu" ile sermaye piyasalarının, yeni ismiyle "İstanbul Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsası" adı altında organize olması sağlanmıştır.

Borsa, kısa sürede gelişerek yurt çapında girişimcilerin fon ihtiyaçlarının karşılanmasına önemli katkıda bulunmuştur. Ancak, 1929 Krizi, 2. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, henüz emekleyen Türk iş dünyasını olumsuz etkilemiş ve Borsa'nın başarısını gölgede bırakmıştır. Takip eden yıllardaki sanayileşme sürecinde, hisse senetlerini halka arz eden anonim şirketlerin sayısı da sürekli olarak artmıştır. Bu hisseler çoğu bireysel, bir kısmı da kurumsal olan yatırımcılardan yoğun talep görmüştür.

1980'li yılların ilk dönemlerinde sağlıklı sermaye hareketlerine uygun gerek mevzuat gerekse kurumların oluşması yönünden Türk sermaye piyasalarında önemli gelişmeler olmuştur. Bu bağlamda 1981 yılında SPKn çıkarılmıştır. Ekim 1983'de ise menkul kıymet borsalarının kuruluşunu öngören 91 sayılı Kanun Hükmünde Kararname çıkmıştır. Bir yıl

sonra da “Menkul Kıymetler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkındaki Yönetmelik” Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Çalışma esaslarına ilişkin mevzuatın Genel Kurul toplantısında kabulü ile 1985 yılı sonunda İMKB resmen kurulmuş ve 3 Ocak 1986 yılında da alım satım faaliyetlerine başlanmıştır. Bugün İMKB’de esas olarak hisse senetleri piyasası ile tahvil ve bono piyasası faaliyet göstermektedir.

İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi, İşlem Hacmi ve İşlem Miktarı

İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi

Gerek Yeni Türk Lirası gerekse ABD Doları bazlı endeksler, 2000 yılının Nisan ayından 2002 yılının sonuna kadar, konjonktürel dalgalanmalarla birlikte genel olarak azalma eğilimi göstermiş, 2003 yılının başından itibaren ise belirgin bir şekilde artmıştır. 2004, 2005 ve 2006 yıllarında bu yükseliş genel olarak devam etmiştir. 2007 yılı aylık bazda incelendiğinde, Ocak 2007’de 41,182 puan olan İMKB Ulusal-100 Endeksi, yükselmeye yıl boyunca devam etmiş, Ekim ayında 57,616 puan ile yılın en yüksek seviyesine ulaşmış ve Aralık’ta 55,538’den kapanmıştır. 2008’e Ocak ayında ortalama 48,662 puan ile başlayan endeks yılın ilk beş ayında 40,000 puanın üzerinde hareket etmiş ve daha sonra sert bir düşüş trendine girerek Kasım ayında en düşük 25,224 puanı görmüş, Aralık ayını ise ortalama 25,710 puandan kapatmıştır. Yıl içinde en yüksek puan olarak Ocak ayında 54,708 puan, en düşük puan olarak ise Kasım ayında 21,228 puan görülmüştür.

Sonuçta, İMKB Hisse Senedi Piyasası Ulusal-100 Endeksi, 2008 yılında bir önceki yıla göre Yeni Türk Lirası bazında %53, ABD Doları bazında ise %62 oranında değer kaybetmiştir (Grafik 4.3). 2008 yılında bir önceki yıla göre sanayi sektörü endeksi %51 (ABD Doları bazında %63), mali sektör endeksi %55 (ABD Doları bazında %65) oranında değer kaybetmiştir, hizmetler sektörü endeksi ise %35 (ABD Doları bazında %51) oranında değer kaybetmiştir.

İMKB İşlem Hacmi ve İşlem Miktarı

İMKB işlem hacmi yıllar itibarıyla incelendiğinde, faaliyete geçtiği 1986 yılında sadece 9,000 TL (13 milyon ABD Doları) düzeyinde bulunan işlem hacminin, 2000 yılında 111.2 milyar TL (181.9 milyar ABD Doları) ile rekor düzeye çıktığı görülmektedir. 2000 Kasım ve 2001 Şubat krizlerinin etkisiyle azalan işlem hacmi, önemli artışlarla 2003 yılında 146.6 milyar TL (100.2 milyar ABD Doları) ve 2004 yılında 208.4 milyar TL (147.8 milyar ABD Doları) olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılında toplam işlem hacmi 269.9 milyar TL (201.8 milyar ABD Doları), 2006 yılında toplam işlem hacmi 325.1 milyar TL (229.6 milyar ABD Doları), 2007 yılında ise toplam işlem hacmi ise 387.7 milyar TL (300.8 milyar ABD Doları) olmuştur. 2008 yılında günlük ortalama işlem hacmi 1,325 milyon TL (1,041 milyon ABD Doları), toplam işlem hacmi ise 332.6 milyar TL (261.3 milyar ABD Doları) olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam bir önceki yıla göre TL bazında %14.2, dolar bazında ise %13 oranında bir azalışı ifade etmektedir. 2008 yılında İMKB’de, günlük ortalama nominal 457.3 milyon TL olmak üzere toplam 114.8 milyar TL’lik işlem miktarı gerçekleşmiştir (Tablo 4.5).

Grafik 4.3. İMKB-100 Endeksi ve İşlem Hacmi

Tablo 4.5. İMKB Hisse Senedi Piyasasına İlişkin Temel Göstergeler

Yıllar	İşgünü Sayısı	Toplam İşlem Hacmi		Toplam İşlem Miktarı (Nominal Bin TL)	Günlük Ort. İşlem Hacmi (Milyon TL)	Günlük Ort. İşlem Miktarı (Nominal Bin TL)	Sözleşme Sayıları (Bin Adet)	İMKB Endeksi (*) (1986-01=100)
		(Milyon TL)	(Milyon \$)					
1990	247	15	5,854	1,537	0.06	6	766	32.56
1991	247	35	8,502	4,531	0.14	18	1,446	43.69
1992	251	56	8,567	10,285	0.22	41	1,682	40.04
1993	246	255	21,770	35,249	1	143	2,815	206.83
1994	253	651	23,203	100,062	3	396	5,086	272.57
1995	251	2,374	52,357	306,254	9	1,220	11,667	400.25
1996	247	3,031	37,737	390,924	12	1,583	12,446	975.89
1997	252	9,049	58,104	919,784	36	3,650	17,639	3,451.0
1998	248	18,030	70,396	2,242,531	73	9,042	21,571	2,597.9
1999	236	36,877	84,034	5,823,858	156	24,677	25,785	15,208.8
2000	246	111,165	181,934	11,075,685	452	45,023	32,427	9,437.2
2001	248	93,119	80,400	23,938,149	375	96,525	31,380	13,782.7
2002	252	106,302	70,756	33,933,251	422	134,656	28,967	10,369.9
2003	246	146,645	100,165	59,099,780	596	240,243	29,994	18,625.0
2004	249	208,423	147,755	69,614,651	837	279,577	41,508	24,971.7
2005 **	254	269,931	201,763	81,099,503	1,063	319,289	43,943	39,777.7
2006	250	325,131	229,642	91,634,552	1,301	366,538	45,491	39,117.5
2007	252	387,777	300,842	116,824,185	1,539	463,588	48,340	55,538.1
2008	251	332,605	261,274	114,793,157	1,325	457,343	45,945	26,864.07

* Ocak 1991'den itibaren Kapanış Fiyatlarına Göre Bileşik Endeks esas alınmıştır.
 ** 14.01.2005 tarihinden itibaren Hisse Senetleri Piyasası Ulusal Pazar bünyesinde Borsa Yatırım Fonları da işlem görmeye başlamıştır.

Kaynak:İMKB

2008 yılı aylık bazda değerlendirildiğinde, Ocak 2008'de 34,738 milyon TL olan işlem hacmi, Haziran ayında 22,819 milyon TL'ye kadar (%34) gerilemiş , daha sonra Aralık ayına kadar 23 – 30 milyar TL arasında dalgalı bir seyir izlemiştir. Aralık ayında ise Ocak ayına göre %50 oranında gerilemiş ve 17,353 milyon TL olmuştur(Grafik 4.3). Yılın en düşük işlem hacmi Aralık ayında 17,353 milyon TL olarak gerçekleşmiş olup, düşüş oranı bir önceki aya göre %32 olarak kaydedilmiştir.

Hisse Senetleri Nedeniyle İMKB Kotunda Bulunan Şirketlere İlişkin Temel Göstergeler

İMKB Hisse Senetleri Piyasasında işlem gören şirket sayısı, İMKB'nin kurulduğu 1986 yılı sonunda 80 iken 2008 yılı sonunda 284'ü ulusal pazarda, 18'i ikinci ulusal pazarda, 3'ü yeni ekonomi pazarında ve 12'si de gözüaltı pazarında olmak üzere 317'ye çıkmıştır. Bu şirketlerin sahip olduğu toplam nominal sermaye tutarı 62.1 milyar TL' dir (Tablo 4.6). 2008 yılında toplam 2 şirket halka açılmış olup; söz konusu ihraçların toplam nominal tutarı 529,950 bin TL olmuştur.

1986 yılı sonunda sadece 0.7 milyon TL (938 milyon ABD Doları) düzeyinde olan hisse senetleri İMKB'de işlem gören şirketlerin toplam piyasa değeri, 2008 yıl sonu itibariyle 182,025 milyon TL'ye (120 milyar ABD Doları) ulaşmıştır. Bu şirketlerin fiyat/kazanç oranı 5.76, işlem görme oranı ise %128.4'tir (Tablo 4.6).

Tablo 4.6. Hisse Senedi Nedeniyle İMKB Kotunda Bulunan Şirketlere İlişkin Temel Göstergeler

Yıllar	Şirket Sayısı	Toplam Nominal Sermaye (1) (Bin TL)*	İMKB'de İşlem Gören Şirketler				Fiyat/ Kazanç Oranı (%)		İşlem Görme Oranı (%)**
			İşlem Gören Şirket Sayısı	Toplam Nominal Sermaye (Bin TL)*	Toplam Piyasa Kapitalizasyonu (Milyon TL) (Milyon \$)				
					(2)	(3)			
1990	916	14,476	110	9,528	55	18,737	24.0		43.3
1991	1,092	32,304	134	22,490	79	15,564	15.9		52.9
1992	1,238	49,139	145	33,252	85	9,922	11.4		68.8
1993	1,284	71,286	160	46,758	546	37,824	25.8	20.7	80.9
1994	1,204	109,239	176	97,200	836	21,785	24.8	16.7	94.2
1995	922	223,804	205	191,249	1,265	20,782	9.2	7.7	226.0
1996	788	424,531	228	361,320	3,275	30,797	12.2	10.9	133.5
1997	743	909,295	258	783,234	12,654	61,879	24.4	19.5	113.6
1998	686	1,885,946	277	1,669,956	10,612	33,975	8.8	8.1	155.0
1999	319	3,615,344	285	3,392,829	61,137	114,271	37.5	34.1	102.8
2000	287	6,276,522	315	6,866,817	46,692	69,507	16.8	16.1	206.2
2001	278	9,959,472	310	10,515,933	68,603	47,689	108.3	824.4	161.5
2002	262	12,408,716	288	13,176,817	56,370	34,402	195.9	27.0	170.1
2003	265	16,515,936	285	18,008,193	96,073	69,003	14.5	12.3	192.4
2004	275	24,379,916	297	25,186,443	132,556	98,073	14.2	13.3	182.3
2005	282	31,243,840	304	31,916,222	218,318	162,814	17.2	19.4	153.9
2006	291	40,262,161	316	40,925,551	230,038	163,775	22.0	14.9	145.0
2007	292	50,947,112	319	51,584,747	335,948	289,986	12.2	12.0	137.0
2008	317	62,069,556	317	62,069,556	182,025	119,698	5.55	5.76	128.4

(1)Borsa Kotunda Bulunan Şirketlerin Toplam Nominal Sermayeleri.

(2)Toplam Piyasa Değeri/Son iki 6'şar Aylık Dönemin Net Kârlar Toplamı.

(3)Toplam Piyasa Değeri/Son dört 3'er Aylık Dönemin Net Kârlar Toplamı.

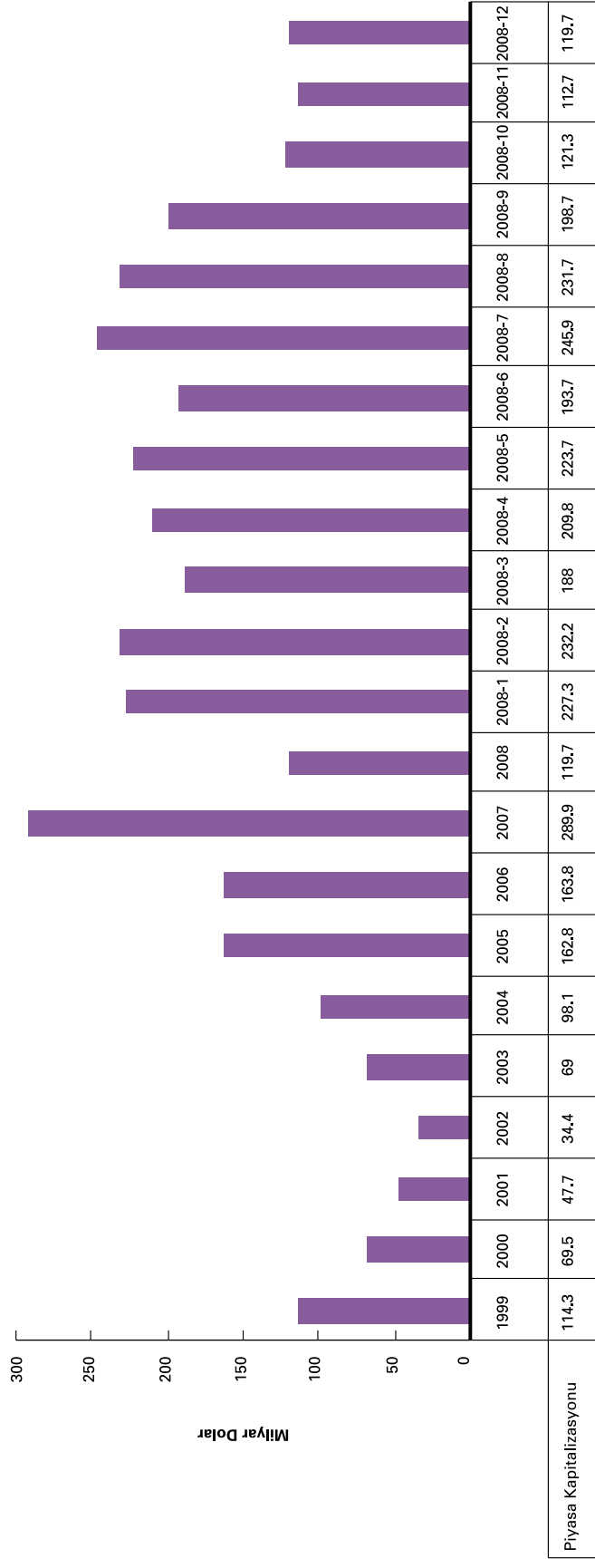
(*) Toplam nominal sermaye, ilave kotasyon işlemleri henüz tamamlanmamış olan son sermaye artırım tutarlarını da içermektedir.

(**) İşlem hacmi/(Yıl başı +Yıl Sonu Piyasa kapitalizasyonu)/2

Kaynak:İMKB

Toplam piyasa kapitalizasyonu fiyat hareketlerine bağlı olarak oldukça inişli çıkışlı bir trend izlemektedir. Toplam kapitalizasyon 1990 yılında 18.7 milyar ABD Doları iken 1992 yılında 9.9 milyar ABD Dolarına, benzer şekilde 1999 yılında 114.2 milyar ABD Doları iken 2002 yılı sonunda 34.4 milyar ABD Dolarına kadar inmiş, daha sonraki yıllarda yaşanan artış ile birlikte 2007 yılı sonunda 289.9 milyar ABD Dolarına yükselmiş, ancak 2008 yılında 119.7 milyar ABD Dolarına gerilemiştir (Grafik 4.4).

Grafik 4.4. Piyasa Kapitalizasyonu (Milyar \$)

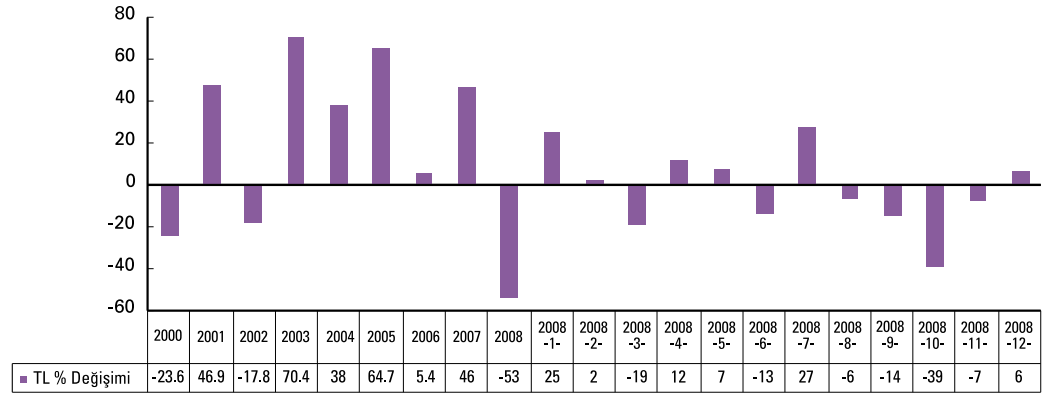

Kaynak: İMKB

Piyasa kapitalizasyonunun yıllar itibariyle yüzde değişimleri incelendiğinde, dolar bazında en yüksek artışın 1999 yılında yaşandığı gözlenmektedir. 1999 yılında bir önceki yıla göre %236 oranında bir artış olurken, 2000, 2001 ve 2002 yıllarında piyasa değerleri sırasıyla %39, %31 ve %27.9 oranlarında düşmüş, 2003 yılında %100.6, 2004 yılında %42.1, 2005 yılında %66, 2006 yılında % 0.6, 2007 yılında %77 oranında artmış, 2008 yılında ise %59 azalmıştır.

Yeni Türk Lirası bazında piyasa kapitalizasyonu ise 1999 yılında %476.1 oranında yükselirken, 2000 yılında %23.6 oranında gerilemiş, 2001 yılında %46.9 oranında artmış, 2002 yılında %17.8 oranında gerilemiş, 2003 yılında %70.4, 2004 yılında %38 oranında artmıştır. 2005 yılı piyasa kapitalizasyonu bir önceki yıla göre %64.7 oranında artmış, 2006 yılında bu artış oranı % 5.4 ve 2007 yılında %46 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2008 yılında ise %53'lük bir azalma meydana gelmiştir. (Grafik 4.5).

Grafik 4.5. Piyasa Kapitalizasyonundaki Yüzde Değişim

Kaynak: İMKB

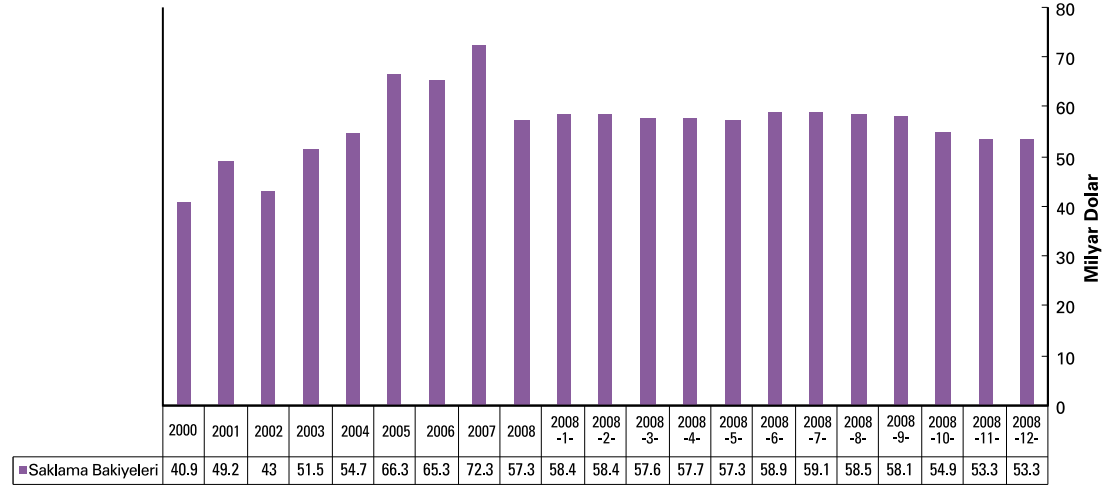
Yabancı Yatırımcıların Hisse Senedi İşlemleri

Yabancıların hisse senedi alım satım işlemleri, 2000 yılı Kasım ve 2001 Şubat aylarında yaşanan finansal krizler nedeniyle 2001 yılında önemli ölçüde düşmüş, 2002 yılında da 2001 yılındakine benzer bir trend izlemiş, 2003 yılından itibaren ise artmıştır. 2005 yılında yabancıların toplam işlem hacmi 2004 yılına göre %117 oranında büyüyerek 81.1 milyar ABD Doları olmuştur. Yıllar itibariyle yabancıların alım ve satım tutarlarına net bazda bakıldığında, 2000 yılında 3,134 milyon ABD Doları satım, 2001 yılında 509 milyon ABD Doları alım, 2002 yılında 15 milyon ABD Doları satım, 2003 yılında 1,010 milyon ABD Doları alım, 2004 yılında 1,426 milyon ABD Doları, 2005 yılında 4,086 milyon ABD Doları ve 2006 yılında 1,145 milyon ABD Doları alım yapıldığı görülmektedir. Yabancılar Ocak-Aralık 2007 döneminde ise 74,338 milyon ABD Doları alım ve 69,805 milyon ABD Doları satım gerçekleştirmiş olup, net bazda 4,532 milyon ABD Doları alım yapılmıştır. 2008 yılında ise 69,569 milyon ABD Doları alım, 72,557 milyon ABD Doları satım olmak üzere 2,988 milyon ABD Doları net satım yapılmıştır (Tablo 4.7).

İMKB'de işlem gören şirketlerin halka açık kısmı için yerli-yabancı saklama bakiyeleri kayıtlarına bakıldığında (Söz konusu veriler kaydıleştirme süreci öncesinde Takasbank'tan elde edilmekte iken, İMKB'de işlem gören hisse senetlerinin kaydıleştirilmesi uygulamasının başladığı 25.11.2006 tarihinden itibaren Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. tarafından sağlanmaya başlamıştır), 2000 sonunda yabancıların hisse senetlerinin saklamadaki toplam hisse senetlerine oranı %40.9 iken, 2001 yılında %49.2'ye çıkmış, 2002 yılında %43.0'a düşmüş, 2003 yılında %51.5'e, 2004 yılında ise %54.7'ye yükselmiştir. Bu oran 2005 yılında

bazı aylarda ufak düşüşler gösterse de, genel bir artış trendi ile yıl sonunda %66.3 olmuştur. 2006 yılı sonunda yabancıların hisse senetlerinin saklamadaki toplam hisse senetlerine oranının %65.3, 2007 yılı sonunda %72.3 olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2008 yılında ise bu oran %57.32'ye gerilemiştir (Tablo 4.7, Grafik 4.6).

Grafik 4.6. Yabancıların Saklama Bakiyeleri

Kaynak: İMKB

Tablo 4.7. Yabancıların Saklama Bakiyeleri ve Alım-Satımları

	Saklama Tutarı (Milyon Dolar)	Saklama Oranı (%)	Alış Tutarı (Milyon Dolar)	Satış Tutarı (Milyon Dolar)
2000	7,404	40.9	15,138	18,272
2001	5,635	49.2	6,324	5,815
2002	3,450	43.0	6,427	6,442
2003	8,690	51.5	9,173	8,163
2004	15,283	54.7	19,399	17,969
2005	33,812	66.3	42,594	38,508
2006	49,313	65.3	44,833	43,688
2007	70,213	72.3	74,332	69,800
2008	42,152	57.32	69,568	72,557
Ocak	55,358	58.39	8,212	9,135
Şubat	57,331	58.39	7,213	7,063
Mart	46,492	57.59	6,534	6,877
Nisan	51,185	57.69	6,155	6,073
Mayıs	51,368	57.33	6,898	7,085
Haziran	43,657	58.88	5,543	5,426
Temmuz	57,834	59.09	8,431	7,803
Ağustos	53,499	58.53	4,458	5,731
Eylül	45,893	58.06	7,207	7,466
Ekim	27,877	54.88	4,150	4,963
Kasım	25,628	53.33	2,817	3,147
Aralık	27,331	53.33	1,946	1,784

Kaynak: Takasbank - MKK – İMKB

Tahvil ve Bono İşlemleri

İMKB Tahvil ve Bono Piyasasının, Kesin Alım Satım Pazarı ve Repo-Ters Repo Pazarında gerçekleşen toplam işlem hacimleri 2003 yılında 1,254 milyar TL (846 milyar ABD Doları) olarak gerçekleşmiştir. 2003 yılında başlayan yükseliş 2004, 2005 ve 2006 yıllarında da devam etmiş ve işlem hacmi 2004 yılında 1,924 milyar TL'ye (1,435 milyar ABD Doları), 2005 yılında 2,340 milyar TL'ye (1,747 milyar ABD Doları), 2006 yılında 2,921 milyar TL'ye (2,040 milyar ABD Doları), 2007 yılında 2,935 milyar TL'ye (2,272 milyar ABD Doları) ve 2008 yılında 3,236 milyar TL'ye (2,513 milyar ABD Doları) ulaşmıştır. 2008 yılı rakamları bir önceki yıla göre Yeni Türk Lirası ve dolar bazında sırasıyla %10.3 ve %8.7 oranlarında artışa tekabül etmektedir (Tablo 4.8).

Tablo 4.8. Tahvil ve Bono Piyasası İşlem Hacimleri

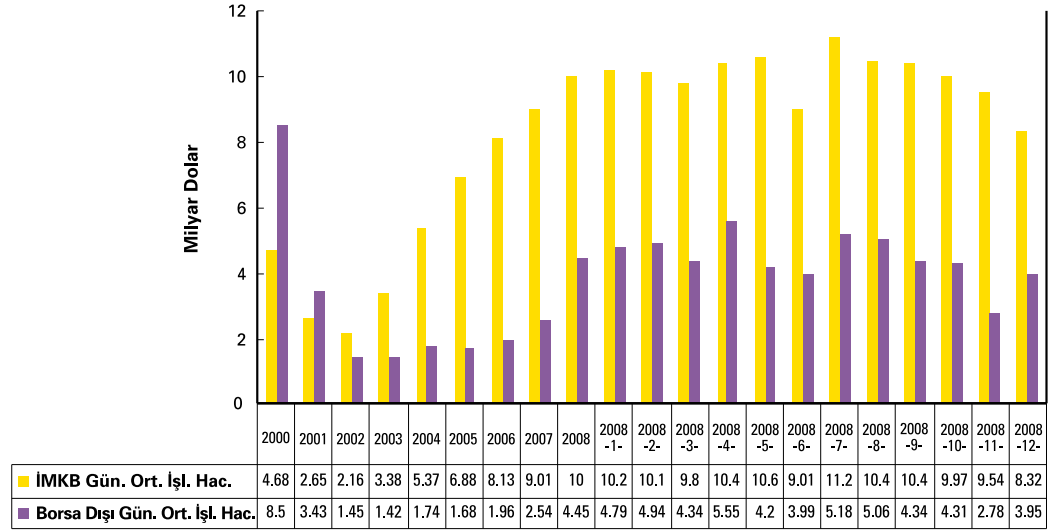
TAHVİL VE BONO PİYASASI						
Kesin Alım ve Satım						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Milyar TL	213	373	481	382	364	301
Milyar \$	144	263	359	270	279	239
Repo İşlemleri						
Milyar TL	1,041	1,551	1,860	2,539	2,571	2,935
Milyar \$	702	1,090	1,387	1,770	1,993	2,274
Toplam						
Milyar TL	1,254	1,924	2,340	2,921	2,935	3,236
Milyar \$	846	1,353	1,747	2,040	2,272	2,513
GÜNLÜK ORTALAMA						
Milyar TL	5.0	7.6	9.2	11.6	11.7	12.9
Milyar \$	3.4	5.4	6.9	8.1	9.0	10.0

Kaynak: İMKB

Günlük ortalama işlem hacmi ise 2008 yılında ABD Doları bazında %11.1 oranında artarak 10,014 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Aylık bazda günlük ortalama işlem hacmi genel olarak dalgalı bir seyir izlemiş ve 9 milyar ABD Doları ile 10.5 milyar ABD Doları arasında gerçekleşmiştir. Bunun tek istisnası Temmuz ayındaki 11.166 milyar ABD Doları olmuştur. Yıl sonunda ise büyük bir düşüş yaşanmış ve 8.315 milyar ABD Dolarına gerilemiştir. İşlemlerin dağılımına bakıldığında, ağırlığın yaklaşık %90.5 ile repo işlemlerinde olduğu görülmektedir.

2008 yılında borsa dışında gerçekleştirilen ve borsaya tescil edilen kesin alım ve satım işlem hacmi 208.028 milyar TL (161 milyar ABD Doları), repo işlem hacmi ise 472.331 milyar TL'dir (366.1 milyar ABD Doları). Aylık bazda borsa dışı günlük ortalama işlem hacmi dalgalı bir seyir izlemiş, Nisan ayında en yüksek, Kasım ayında ise en düşük seviyesinde bulunmuştur (Grafik 4.7).

Grafik 4.7. Borsa ve Borsa Dışı Tahvil ve Bono Günlük Ortalama İşlem Hacmi

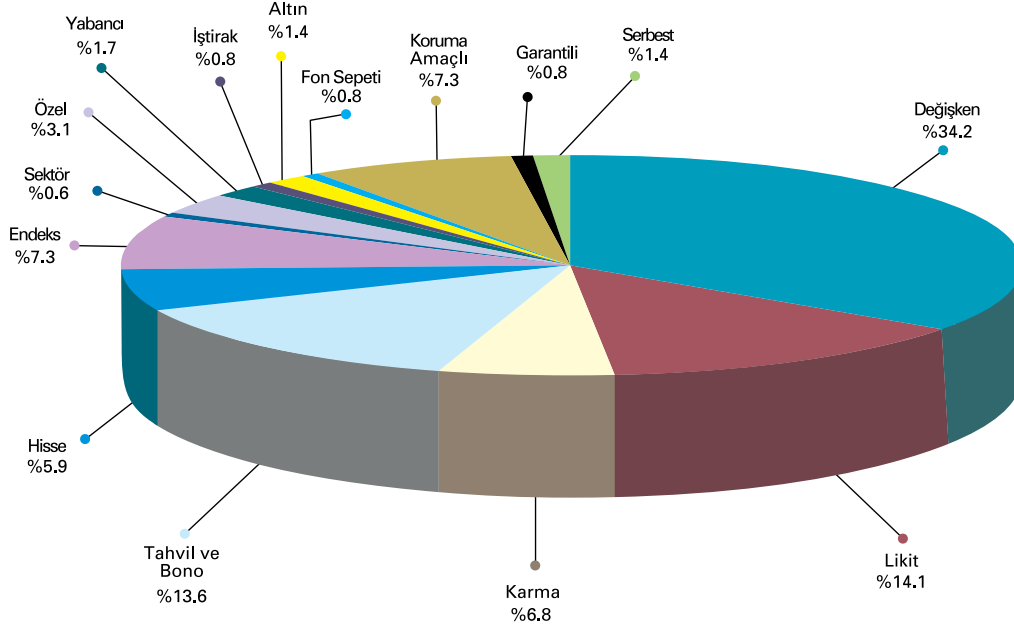
Kaynak:İMKB

KOLEKTİF YATIRIM KURULUŞLARI

Yatırım Fonları

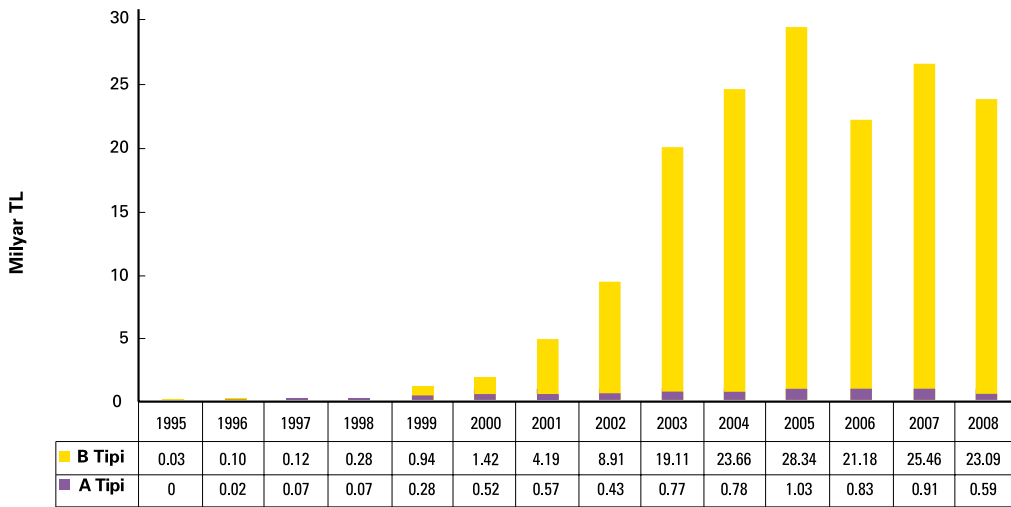
Türk sermaye piyasalarında A-Tipi ve B-Tipi olmak üzere iki ana grup yatırım fonu bulunmaktadır. Bunlardan portföy değerinin en az %25'i hisse senedinden oluşan fonlar A-Tipi, kalanlar ise B-Tipi yatırım fonları olarak nitelendirilmektedir. Bu iki ana grup, fon portföyündeki finansal enstrümanlara bağlı olarak 17 alt grup fona ayrılmıştır. Bunlar; Tahvil ve Bono Fonu, Hisse Senedi Fonu, Sektör Fonu, İştirak Fonu, Grup Fonu, Yabancı Menkul Kıymetler Fonu, Altın Fonu, Kıymetli Madenler Fonu, Değişken Fon, Karma Fon, Likit Fon, Endeks Fon, Fon Sepeti Fonu, Garantili Fon, Koruma Amaçlı Fon, Serbest Yatırım Fonu ve Özel Fon'dur.

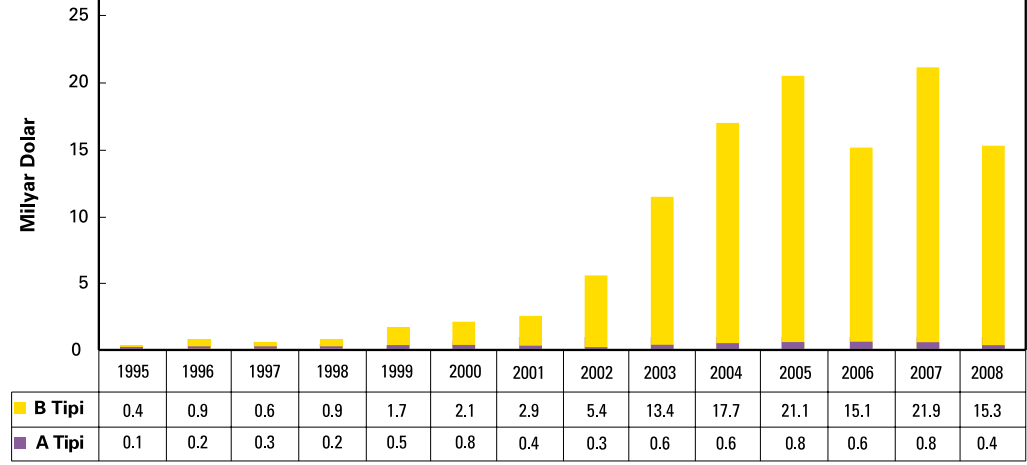
Türkiye'de 2008 yıl sonu itibarıyla toplam 340 adet fon bulunmaktadır. Bunlar arasında 121 adet ile Değişken, 50 adet ile Likit ve 48 adet ile Tahvil ve Bono Fonu en yaygın fonlardır. Bu üç fon grubu toplam fonların %64.4'ünü oluşturmaktadır (Grafik 4.8).

Grafik 4.8. A ve B Tipi Yatırım Fonu Türlerinin Sayısal Dağılımı

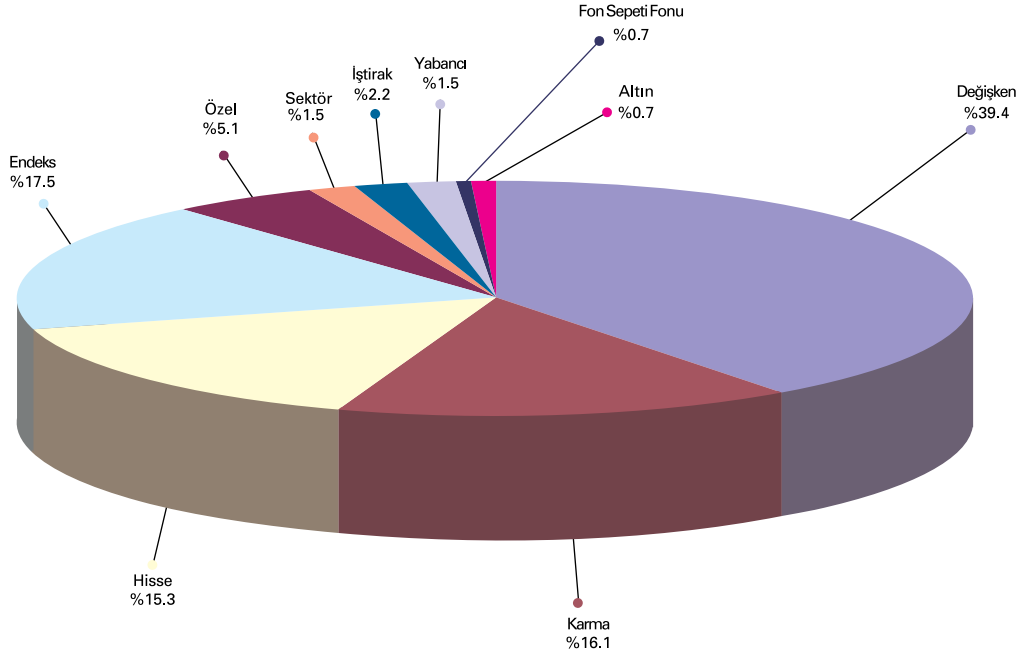
İlki 1987 yılında kurulan yatırım fonlarının toplam değerleri 2008 yılında bir önceki yıla göre %9.5 oranında azalarak 26.2 milyar TL'den 23.7 milyar TL'ye (15.6 milyar ABD Doları) düşmüştür. Ayrıca 80 adet de yabancı yatırım fonu bulunmaktadır ve bunların Türkiye'de dolaşımda bulunan paylarının toplam değeri 2008 sonu itibarıyla 34 milyon ABD Dolarıdır.

2008 yılında, A-Tipi fonların portföy değeri bir önceki yıla göre %35 oranında azalarak 917 milyon TL'den 598 milyon TL'ye (393 milyon ABD doları), B-Tipi yatırım fonlarının portföy değeri %8.7 oranında azalarak 25.3 milyar TL'den 23.1 milyar TL'ye (15.3 milyar ABD Doları) düşmüştür. (Grafik 4.9, Grafik 4.10).

Grafik 4.9. A ve B Tipi Yatırım Fonlarının Türk Lirası Bazlı Portföy Değeri

Grafik 4.10. A ve B Tipi Yatırım Fonlarının ABD Doları Bazlı Portföy Değeri**A Tipi Yatırım Fonları**

2008 yıl sonu itibariyle Türk sermaye piyasalarında toplam fon değeri 597.7 milyon TL olan 136 adet A-Tipi yatırım fonu faaliyet göstermektedir. A tipi fonlar içinde en yaygın fon türü olarak birinci sırada %39.4 ile değişken fonlar, ikinci sırada %17.5 ile endeks fonlar yer almakta, onu %16.1 ile karma fonlar ve %15.3 ile hisse senedi fonları izlemektedir (Grafik 4.11). A-Tipi yatırım fonlarının portföy kompozisyonunda hisse senetlerinin payı yıllar itibariyle artarak, 1996'da %32 iken 2008'de %58'e ulaşmıştır (Tablo 4.9).

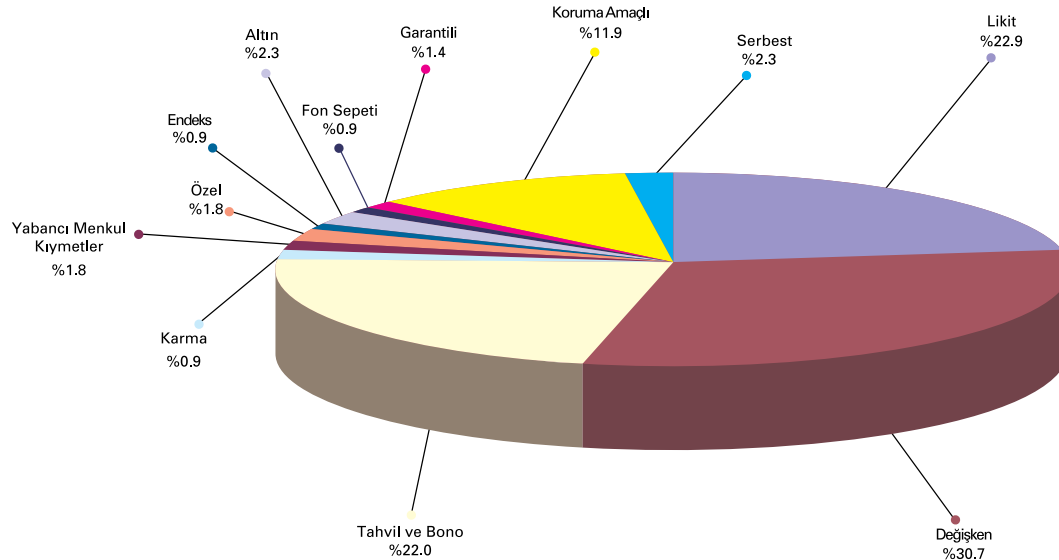
Grafik 4.11. A Tipi Yatırım Fonu Türleri

Tablo 4.9. A Tipi Yatırım Fonlarının Portföy Dağılımı (%)

Yıllar	Kamu Borçlanma Araçları	Yabancı Menkul Kıymetler	Ters Repo	Özel Sektör Tahvil	Hisse Senedi	Borsa Para Piyasası	Diğer	Toplam Değeri	
								(Bin TL)	(Milyon \$)
1996	67.63	0.00	0.00	0.00	32.36	0.00	0.01	17,956	166
1997	17.20	0.00	43.54	0.00	39.08	0.00	0.19	69,435	338
1998	15.65	0.20	44.54	0.00	39.56	0.00	0.06	71,879	229
1999	13.74	0.00	30.84	0.00	55.40	0.00	0.02	283,443	522
2000	11.33	0.15	42.70	0.00	45.73	0.00	0.10	520,294	770
2001	15.78	0.01	22.44	0.00	61.77	0.00	0.00	568,737	393
2002	13.11	0.07	32.37	0.00	54.46	0.00	0.00	434,884	265
2003	17.57	0.12	18.36	0.00	63.95	0.00	0.00	743,863	552
2004	20.44	0.39	10.87	0.00	68.78	0.51	0.00	780,370	583
2005	15.83	0.54	12.29	0.00	70.44	0.88	0.02	1,033,149	770
2006	17.88	0.70	15.53	0.00	64.76	0.85	0.28	831,518	591
2007	16.03	0.27	14.96	0.55	68.16	0.28	0.30	919,383	793
2008	28.18	0.17	13.44	0.00	58.03	0.14	0.04	595,000	393

B Tipi Yatırım Fonları

2008 yıl sonu itibariyle Türk sermaye piyasalarında toplam fon değeri 23.1 milyar TL olan 218 adet B-Tipi yatırım fonu faaliyet göstermektedir. B-Tipi fonlar içinde en yaygın fon türü olarak %30.7 ile birinci sırayı değişken fonlar alırken, %22.9 ile likit fonlar ikinci sırada yer almakta, onu ise %22 oran ile Tahvil ve Bono Fonu izlemektedir (Grafik 4.12). Toplam fon değeri açısından da %87 ile (20.3 milyar TL) en büyük paya likit fonlar sahiptir.

Grafik 4.12. B Tipi Yatırım Fonu Türleri

B-Tipi yatırım fonlarının portföylerinde, önemli ölçüde repo ve devlet iç borçlanma senetleri bulunmaktadır. 2008 yılı sonunda, hazine bonosu ve devlet tahvili portföyün %43.84'ünü oluştururken, ters reponun payı %51.17'dir (Tablo 4.10).

A ve B tipi fonlar birlikte değerlendirildiğinde, 2008 yıl sonu itibarıyla portföylerinin %50.24'ünü ters repo, %43.46'sını hazine bonosu ve devlet tahvili ve %1.51'ini hisse senedinin oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu fonlara ilişkin ayrıntılı bilgilere Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.10. B Tipi Yatırım Fonlarının Portföy Dağılımı (%)

Yıllar	Kamu Borçlanma Araçları	Yabancı Menkul Kıymet	Ters Repo	Özel Sektör Tahvili	Hisse Senedi	Borsa Para Piyasası	Diğer	Toplam Değeri (Milyon TL) (Milyon \$)	
1996	97.23	1.68	0.00	0.08	0.95	0.00	0.06	100	930
1997*	27.66	4.65	63.79	0.00	1.34	0.00	2.56	121	587
1998	40.14	0.32	59.09	0.00	0.33	0.00	0.13	275	876
1999	29.72	0.21	68.92	0.00	0.88	0.00	0.28	936	1,725
2000	13.24	0.20	86.36	0.00	0.17	0.00	0.04	1,417	2,100
2001	35.27	0.12	64.50	0.00	0.05	0.00	0.06	4,187	2,895
2002	51.04	0.10	48.81	0.00	0.03	0.00	0.02	8,912	5,426
2003	68.90	0.09	30.97	0.00	0.04	0.00	0.00	19,114	13,442
2004	68.71	0.00	28.32	0.00	0.06	2.91	0.00	23,663	17,726
2005	72.26	0.01	26.53	0.00	0.05	1.15	0.00	28,340	21,120
2006	39.07	0.06	59.18	0.00	0.26	1.41	0.01	21,180	15,068
2007	38.69	0.05	57.78	0.08	0.16	3.07	0.25	25,461	21,963
2008	43.84	0.04	51.17	0.00	0.08	4.41	0.46	23,151	15,213

* Bu tarihten itibaren ters repolar kesin alım hazine bonosu ve tahvillerden ayrılmıştır.

Kaynak: SPK

Tablo 4.11. A ve B Tipi Yatırım Fonlarının Toplam Portföy Dağılımı (%)

Yıllar	Kamu Borçlanma Araçları	Yabancı Menkul Kıymet	Ters Repo	Özel Sektör Tahvili	Hisse Senedi	Borsa Para Piyasası	Diğer	Toplam Değeri (Milyon TL) (Milyon \$)	
1996	92.74	1.43	0.00	0.07	5.71	0.00	0.05	118	1,088
1997	23.84	2.95	56.39	0.00	15.12	0.00	1.69	190	925
1998	35.07	0.29	56.08	0.00	8.45	0.00	0.11	347	1,105
1999	26.01	0.16	60.07	0.00	13.55	0.00	0.22	1,219	2,247
2000	12.72	0.18	74.63	0.00	12.40	0.00	0.06	1,938	2,870
2001	32.94	0.11	59.47	0.00	7.43	0.00	0.05	4,756	3,288
2002	49.28	0.10	48.04	0.00	2.56	0.00	0.02	9,347	5,691
2003	66.98	0.09	30.50	0.00	2.43	0.00	0.00	19,858	13,995
2004	67.17	0.02	27.77	0.00	2.22	2.83	0.00	24,444	18,309
2005	70.27	0.03	26.03	0.00	2.52	1.14	0.00	29,374	22,892
2006	38.27	0.09	57.53	0.00	2.70	1.39	0.02	22,011	15,659
2007	37.90	0.05	56.29	0.00	2.53	2.97	0.25	26,381	22,756
2008	43.46	0.04	50.24	0.00	1.51	4.30	0.45	23,746	15,603

Kaynak: SPK

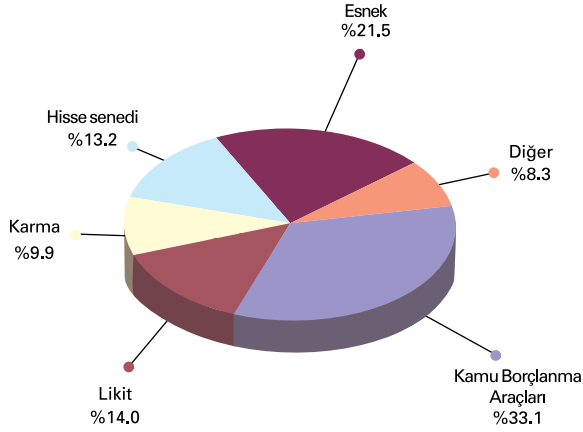
Yabancı Yatırım Fonları

2008 yılı itibarıyla katılma payları Kurulca kayda alınmış olan yabancı yatırım fonu sayısı 80 olup, bunlar içinde ABD Doları bazlı fonlar 15,236 milyon ABD Doları; Euro bazlı fonlar 17,325 milyon Euro net varlığa sahiptir. Ancak Türkiye’de dolaşımda bulunan payların toplam değeri yaklaşık 34 milyon ABD Dolarıdır (22 milyon ABD Doları ve 9 milyon Euro).

Emeklilik Yatırım Fonları

Türkiye’de bireysel emeklilik sistemi 2003 yılında faaliyete geçmiş olup, 2008 yılı sonu itibarıyla halka arz edilmiş olan emeklilik fonu sayısı 121’dir. Söz konusu fonların toplam değeri 6,368 milyon TL’dir. Emeklilik yatırım fonları içinde en yaygın fon türü olarak %33.1 ile TL veya döviz cinsinden kamu borçlanma araçları emeklilik yatırım fonları birinci sırayı alırken, ikinci sırada esnek emeklilik yatırım fonları yer almakta, onu ise para piyasası likit emeklilik yatırım fonları ve hisse senedi emeklilik yatırım fonları izlemektedir (Grafik 4.13).

Grafik 4.13. Emeklilik Yatırım Fonu Türleri

Borsa Yatırım Fonları

Kurulumuzun Seri:VII, No:23 sayılı “Borsa Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği” 13.04.2004 tarih ve 25432 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 2008 yılı sonu itibarıyla ise halka arz edilmiş ve İMKB bünyesindeki Fon Pazarı’nda işlem görmekte olan 9 adet borsa yatırım fonu bulunmaktadır. Toplam değeri yaklaşık 195 milyon TL olan bu fonlardan 6 tanesi çeşitli hisse senedi endekslerini, 1 tanesi altın endeksini, 2 tanesi ise tahvil ve bono endeksini baz almaktadır (Tablo 4.12).

Tablo 4.12. Borsa Yatırım Fonlarının Mevcut Durumu

	Kurucu	Fonun Unvanı	Toplam Değeri (TL)
1	AKBANK T.A.Ş.	S&P/ IFCİ TÜRKİYE A TİPİ	1,280,584
2	BİZİM MENKUL DEĞERLER A.Ş.	DOW JONES DJİM TÜRKİYE A TİPİ	4,972,046
3	FINANSBANK A.Ş.	DOW JONES İSTANBUL 20 A TİPİ	26,733,023
4	FINANSBANK A.Ş.	MALİ SEKTÖR DIŞI NFİST İST. 20 A TİPİ	790,794
5	FINANSBANK A.Ş.	KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ ŞRK. SMİST İST. 25 A TİPİ	1,203,459
6	FINANSBANK A.Ş.	İSTANBUL GOLD B TİPİ ALTIN	33,344,098
7	FINANSBANK A.Ş.	FTSE İSTANBUL BONO FBİST B TİPİ	106,125,620
8	İŞ YATIRIM MENKUL DEĞ. A.Ş.	İBOXX TÜRKİYE GÖSTERGE TAHVİL B TİPİ	14,976,708
9	İŞ YATIRIM MENKUL DEĞ. A.Ş.	DOW JONES TÜRKİYE EŞİT AĞIR. 15 A	5,140,479
	TOPLAM:		194,566,811

Söz konusu Tebliğ uyarınca borsa yatırım fonları; katılma belgeleri borsa pazarlarında işlem gören, fonun oluşturulma sürecine doğrudan katılan yetkilendirilmiş katılımcıların fon portföyünün kompozisyonunu yansıtacak şekilde, portföyde yer alan menkul kıymet ve nakdi bir araya getirerek karşılığında fon katılma belgesi alabildiği ya da söz konusu kurumların en az asgari işlem birimine tekabül eden fon katılma belgelerini saklamacı kuruluşa iade edip karşılığında fonun içindeki menkul kıymetlerin payına düşen kısmını alabildiği, riskin dağıtılması ilkesi ve inancılı mülkiyet esaslarına göre portföy işletmek amacıyla kurulan malvarlıklardır.

Fon Sepeti Fonları

Fon sepeti fonları (Funds of Funds) değişik fon yönetim stratejilerinin sağladığı getiri avantajlarından yararlanılması amacıyla, diğer yatırım fonlarının katılma paylarını portföylerine almak suretiyle faaliyet göstermekte olup 2008 yıl sonu itibarıyla fon sepeti fonlarının toplam değeri 10.3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir (Tablo 4.13).

Tablo 4.13. Fon Sepeti Fonlarının Mevcut Durumu

	Kurucu	Fonun Unvanı	Toplam Değeri (Bin TL)	Halka Arz Tarihi
1	FINANSBANK A.Ş.	SENTEZ A TİPİ FON SEPETİ FONU	2,626	28.01.2008
2	FINANSBANK A.Ş.	SENTEZ B TİPİ FON SEPETİ FONU	3,838	28.01.2008
3	YAPI ve KREDİ BANKASI A.Ş.	B TİPİ DÜNYA FONLARI FON SEPETİ FONU	3,883	10.12.2007
	TOPLAM		10,347	

* Söz konusu fonlar 2008 yılında halka arz edilmiş olmakla birlikte 31.12.2007 itibarıyla fon portföylerinin oluşturulmasına başlanmıştır.

Garantili Fonlar

Garantili Fonlar, başlangıç yatırımının belirli bir bölümünün, tamamının ya da başlangıç yatırımının üzerinde belirli bir getirinin izahnamede belirlenen esaslar çerçevesinde belirli vade ya da vadelerde yatırımcıya geri ödenmesinin, uygun bir yatırım stratejisine ve garantör tarafından verilen garantiye dayanılarak taahhüt edildiği fonlar olup, 2008 yılı sonu itibariyle kuruluş başvuruları sonuçlandırılmış 3 adet garantili fon bulunmaktadır.

Koruma Amaçlı Fonlar

Koruma Amaçlı Fonlar, yatırımcının başlangıç yatırımının belirli bir bölümünün, tamamının ya da başlangıç yatırımının üzerinde belirli bir getirinin izahnamede belirlenen esaslar çerçevesinde belirli vade ya da vadelerde yatırımcıya geri ödenmesinin, uygun bir yatırım stratejisine dayanılarak en iyi gayret esası çerçevesinde amaçlandığı fonlar olup, bu fonların kuruluş ve halka arz başvuruları ilk defa 2008 yılında sonuçlandırılmıştır. 2008 yılı sonu itibariyle 26 adet Koruma Amaçlı Fon bulunmakta olup, bu fonların toplam değeri 71.3 milyon TL'dir.

Serbest Yatırım Fonları

Serbest Yatırım Fonları, katılma payları sadece nitelikli yatırımcılara satılmak üzere kurulmuş olan fonlar olup, bu fonların kuruluş başvuruları ilk defa 2008 yılında sonuçlandırılmıştır. 2008 yılı sonu itibariyle 5 adet serbest yatırım fonu bulunmakta olup, bu fonların toplam değeri 6.9 milyon TL'dir.

Yatırım Ortaklıkları

Türkiye'de menkul kıymet yatırım ortaklıkları (A-Tipi ve B-Tipi), gayrimenkul yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları olmak üzere 3 tür yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir.

Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları

A-Tipi ve B-Tipi olmak üzere iki çeşit menkul kıymet yatırım ortaklığı bulunmaktadır. Bunlara ilişkin ayrıntılı bilgiler aşağıda verilmektedir.

Türk sermaye piyasalarında 2008 yıl sonu itibariyle 34 adet yatırım ortaklığı bulunmakta olup, ortaklıkların toplam değeri, 551.3 milyon TL'dir. Yatırım ortaklıklarının portföylerinin %35.67'si hisse senedinden, %41.43'ü devlet tahvili ve hazine bonosundan, %21.61'i ters repo işlemlerinden; kalan kısım ise borsa para piyasası işlemleri, yabancı menkul kıymetler ve diğer bazı varlıklardan oluşmaktadır.

2008 yıl sonu itibariyle yaklaşık 400 milyon TL tutarında çıkarılmış sermayesi, 470 milyon TL piyasa değeri ve 530 milyon TL net aktif değeri bulunan 30 adet A tipi yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir (Tablo 4.14).

Tablo 4.14. A Tipi Yatırım Ortaklıklarının Mevcut Durumu

	A Tipi Yatırım Ortaklıkları	Kuruluş Tarihi	Kayıtlı Sermaye Tavanı (TL)	Çıkarılmış Sermaye (TL)	Net Aktif Değer* (TL)	Toplam Piyasa Değeri (TL)
1	AK	18.09.1998	40,000,000	18,000,000	37,979,899	37,979,892
2	ALTERNATİF	14.09.1995	50,000,000	20,400,000	28,601,211	26,201,923
3	ATA	20.03.1997	50,000,000	7,946,201	7,177,905	7,177,907
4	ATLANTİS	19.08.1994	20,000,000	6,000,000	3,570,014	3,570,012
5	ATLAS	22.10.1993	10,000,000	3,432,000	3,176,238	3,176,237
6	AVRASYA	01.03.1996	10,000,000	6,000,002	2,863,870	2,863,873
7	BAŞKENT	20.01.2006	6,000,000	6,000,000	4,735,044	6,347,754
8	BUMERANG	17.05.1995	10,000,000	6,000,000	5,639,169	5,639,166
9	DENİZ (1)	05.05.1995	25,000,000	14,985,000	40,236,516	40,236,508
10	ECZACIBAŞI	15.06.1998	25,000,000	14,000,000	22,017,782	22,017,786
11	EGELİ & CO.	02.09.2004	20,000,000	20,000,000	9,592,492	11,285,280
12	EURO	14.03.2006	50,000,000	5,000,000	5,428,592	5,428,590
13	EVG	22.03.2005	5,000,000	2,500,000	2,331,920	2,331,920
14	FİNANS	17.11.1995	50,000,000	15,000,000	16,572,537	13,810,455
15	GARANTİ	09.07.1996	100,000,000	18,750,000	20,087,306	16,411,200
16	GEDİK	12.03.1998	10,000,000	6,930,000	5,934,470	5,934,471
17	HEDEF	22.03.2005	50,000,000	4,250,000	3,100,490	3,100,490
18	İFO	22.09.2003	10,000,000	4,500,000	3,084,723	3,084,723
19	İŞ	16.08.1995	135,000,000	39,375,000	179,756,131	52,560,270
20	METRO	07.03.2006	20,000,000	3,000,000	1,311,655	1,311,654
21	MUSTAFA YILMAZ	05.08.1994	10,000,000	5,000,000	2,725,718	2,725,720
22	OYAK	25.04.2007	50,000,000	10,000,000	8,349,234	8,349,230
23	TACİRLER	14.02.2006	20,000,000	5,000,000	3,868,600	3,868,600
24	TAÇ	22.08.1994	20,000,000	1,995,000	7,937,225	4,398,546
25	TAKSİM	16.02.2006	5,000,000	2,700,000	1,076,465	1,076,466
26	TSKB	10.11.2000	100,000,000	100,000,000	18,134,382	100,746,600
27	VAKIF	13.06.1991	15,000,000	5,000,000	11,598,822	7,732,550
28	VARLIK	10.02.1998	50,000,000	6,000,000	9,389,524	6,240,960
29	YAPI KREDİ	02.10.1995	50,000,000	31,425,000	53,878,865	53,878,854
30	YATIRIM FİNANSMAN	31.12.1998	50,000,000	10,000,000	10,702,327	10,702,330
	TOPLAM		1,066,000,000	399,188,203	530,859,126	470,189,966
(*) NET AKTİF DEĞER=Portföy Değeri+Hazır Değerler+Alacaklar-Borçlar						
(1) Demir M.K.Y.O. A.Ş.'nin unvanı Deniz M.K.Y.O. A.Ş. olarak değiştirilmiştir.						

Kaynak: SPK

2008 yıl sonu itibariyle 4 adet B tipi yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir (Tablo 4.15).

Tablo 4.15. B Tipi Yatırım Ortaklıklarının Mevcut Durumu

	B Tipi Yatırım Ortaklıkları	Kuruluş Tarihi	Kayıtlı Sermaye Tavanı (Bin TL)	Çıkarılmış Sermaye (Bin TL)	Net Aktif Değer (*) (Bin TL)	Toplam Piyasa Değeri (Bin TL)
1	Euro	03.03.2006	10,000,000	8,940,000	10,035,060	10,035,061
2	INFOTREND	23.12.2004	15,000,000	5,000,000	5,292,314	5,292,315
3	MARBAŞ	29.09.2006	20,000,000	3,000,000	3,798,062	3,798,063
4	MERKEZ	13.07.2006	30,000,000	3,000,000	2,798,132	2,798,133
	TOPLAM		75,000,000	19,940,000	21,923,568	21,923,572
(*) NET AKTİF DEĞER=Portföy Değeri+Hazır Değerler+Alacaklar-Borçlar						

Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları

Türkiye’de toplam net aktif değeri 4,076 milyon TL ve piyasa değeri 4,034 milyon TL olan 14 adet gayrimenkul yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir. İMKB’ye kote olan bu ortaklıkların portföylerinin %88.8’ini gayrimenkul yatırımları, 0.14’ünü gayrimenkul projeleri, %10’unu kamu borçlanma araçları ve %1.06’sını ters repo işlemleri oluşturmaktadır. Söz konusu ortaklıklara ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16. Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarının Mevcut Durumu

	Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	Kuruluş Tarihi	Kayıtlı Sermaye Tavanı (TL)	Çıkarılmış Sermaye (TL)	Net Aktif Değer (TL)	Piyasa Değeri (TL)
1	AKMERKEZ	15.02.2005	27,400,000	13,700,000	923,465,001	488,953,000
2	ALARKO	31.07.1996	20,000,000	5,490,100	219,887,712	85,206,352
3	ATAKULE	21.08.2000	100,000,000	63,000,000	174,009,246	59,850,000
4	EGS	01.10.1997	75,000,000	50,000,000	20,825,463	27,000,000
5	DOĞUŞ-GE	25.07.1997	500,000,000	93,780,000	135,684,972	56,268,000
6	İŞ	06.08.1999	2,000,000,000	450,000,000	1,160,882,173	405,000,000
7	NUROL	23.12.1997	50,000,000	10,000,000	48,227,099	15,500,000
8	ÖZDERİCİ	06.08.1999	100,000,000	7,800,000	10,974,000	7,176,000
9	PERA*	03.09.1997	200,000,000	96,000,000	102,863,000	51,840,000
10	SAGLAM	06.09.2006	50,000,000	14,000,000	68,142,864	68,320,000
11	SINPAŞ	26.11.1996	500,000,000	136,974,510	953,597,847	256,142,334
12	VAKIF	24.12.1996	100,000,000	18,480,000	88,343,309	2,412,500,000
13	Y&Y	03.06.2005	400,000,000	33,162,530	24,877,819	24,208,647
14	YAPI KREDİ KORAY	24.04.2007	100,000,000	40,000,000	144,843,406	76,800,000
	TOPLAM		4,222,400,000	1,032,387,140	4,076,623,911	4,034,764,333

(*) PERA MKYO, 06.09.2006 tarihinde PERA GYO’ya dönüşmüştür.

Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Temel Veriler

Türkiye’de 2008 sonu itibarıyla portföy değerleri toplamı 170.2 milyon TL (111.8 milyon \$) olan 2 adet girişim sermayesi yatırım ortaklığı faaliyet göstermektedir. Söz konusu ortaklıklardan İş Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.’nin yaklaşık 165.8 milyon TL tutarındaki portföyünün %54’ü girişim sermayesi yatırımlarından, %46’sı para ve sermaye piyasası araçlarından, Vakıf Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş.’nin ise 4.4 milyon TL’lik portföyünün %100’ü para ve sermaye piyasası araçlarından oluşmaktadır.

PORTFÖY YÖNETİM ŞİRKETLERİ

2008 yıl sonu itibarıyla Türk sermaye piyasasında faaliyet gösteren 23 adet portföy yönetim şirketi bulunmaktadır. Bu şirketlerin yönettiği portföy büyüklüğü 30,738 milyon TL’dir. Yönetilen portföyün %77’si bireysel bazda, %16’sı kurumsal bazda ve %7’si de tüzel kişi bazında yönetilmektedir (Tablo 4.17). ABD Doları bazında, 2008 yılından bir önceki yıla göre yönetilen portföy büyüklüğü %20 oranında azalarak 25,061 milyon ABD Dolarından 20,209 milyon ABD Dolarına gerilemiştir.

Tablo 4.17. Portföy Yönetim Şirketlerinin Mevcut Durumu

	Portföy Yönetim Şirketleri	Sözleşme Sayıları (Adet)				Yönetilen Portföy Büyüklüğü (Milyon TL)			
		Bireysel	Kurumsal	Tüzel Kişi	Toplam	Bireysel	Kurumsal	Tüzel Kişi	Toplam
1	AK	13	38	10	61	51.3	4,815.5	171	5,037.9
2	ATA	0	10	0	10	0	95.9	0	95.9
3	FORTİS	4	19	1	24	5.1	496.7	1.7	503.6
4	ECZACIBAŞI-UBP	154	9	1	164	19.9	67.6	3.3	90.9
5	DENİZ	0	12	0	12	0	347.6	0	347.6
6	FINANS	960	29	47	1,036	42.3	768.6	25.6	836.6
7	GARANTİ	37	30	17	84	135.4	4,435.7	160.7	4732
8	GLOBAL	52	6	1	59	2.4	11.8	0.7	15
9	UNICORN	4	5	0	9	0.8	1.3	0	2.1
10	ERGOİSVİÇRE	165	10	34	209	9.7	22.9	122	154.7
11	İŞ	2	41	12	55	31.0	6,462.1	502.2	6,995.3
12	YAPI KREDİ	215	46	13	274	242.7	5,803.5	161.9	6,208.2
13	ING	58	15	6	79	9.3	860.5	2.2	872.1
14	TEB	55	27	10	92	80.3	978.9	86.8	1,146.1
15	VAKIF	0	11	1	12	0	454.3	312.3	766.7
16	ZIRAAT	0	22	1	23	0	1,757.9	9.9	1,767.9
17	BENDER	3	0	0	3	3.2	0	0	3.2
18	HSBC	0	13	0	13	0	1,111.4	0	1,111.4
19	ATEŞAN AYBARS	0	0	0	0	0	0	0	0
20	ASHMORE	0	3	0	3	0	32.0	0	32
21	STANDARD ÜNLÜ	0	3	0	3	0	11.4	0	11.4
22	GEDİK	0	4	0	4	0	4.8	0	4.8
23	İSTANBUL	3	0	0	3	1.7	0	0	1.7
	Toplam (TL)	1,725	353	154	2,232	635.5	28,541.5	1,560	30,738
	(ABD Doları)					417	18,765	1,026	20,209

VADELİ İŞLEM VE OPSİYON BORSASI A.Ş.

Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş., Kurulumuzun 17/8/2001 tarih ve 9/1101 sayılı Kararına istinaden, SPKn'nın 40'ıncı maddesine göre, Devlet Bakanlığı'nın önerisi üzerine, 10/9/2001 tarih ve 24558 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2001/3025 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

Borsa, vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile her türlü türev araçtan oluşan sermaye piyasası araçlarının işlem göreceği piyasaları oluşturmak, geliştirmek, güven ve istikrar içerisinde, serbest rekabet koşulları altında, dürüstlük ve açıklık ilkeleri çerçevesinde faaliyette bulunmasını sağlamak amacıyla, dünyadaki gelişmelere paralel olarak anonim şirket şeklinde yapılandırılmış ve 04.07.2002 tarihinde Ticaret Siciline tescil edilerek tüzel kişilik kazanmıştır. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine dayanılarak 27.03.2004 tarih ve 25415 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası Yönetmeliği ile de Borsa'nın işlem, üyelik, takas ve faaliyet esasları belirlenmiştir.

Kurulumuzca 05.03.2004 tarihinde Borsaya faaliyet izni verilmiş olup, işlemlere Borsa ile birlikte yürütülen çalışmaların tamamlanmasını müteakip, 04.02.2005 tarihinde başlamıştır.

Borsada işlem görecekt vadeli işlem sözleşmelerinin asgari unsurları Kurulumuzca onaylanmakta olup, başlangıç aşamasında; Ege Standart 1 Baz Kalite Pamuk, Anadolu Kırmızı Sert Baz Kalite Buğday, Türk Lirası/Amerikan Doları paritesi, Türk Lirası/Euro paritesi, 91 ve 365 günlük Hazine Bonoları ve İMKB-30 ve İMKB-100 Fiyat Endeksine¹ dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin işlem görmesi onaylanmıştır. 2006 yılında yukarıda belirtilen sözleşmelere ek olarak, gösterge DİBS'lere ve altına dayalı vadeli işlem sözleşmeleri de Kurulumuzca onaylanarak VOB'da işlem görmeye başlamıştır.

Başlangıçta 10:00 ile 15:00 arasında olan seans saatleri piyasa katılımcılarından gelen talepler üzerine uzatılmış ve 9:15 ile 16:40 arası (12:00-13:00 öğle tatili) olarak belirlenmiştir. VOB'da gerçekleşen işlemlerin takası Takasbank tarafından gerçekleştirilmektedir.

VOB'da 2005 yılında (pozisyon kapamalarla² birlikte) 3 milyar TL'lik işlem hacmi gerçekleşmiş olup, işlem hacmi ve açık pozisyon sayısı dayanak varlık bazında incelendiğinde ağırlığı döviz dayalı sözleşmelerin oluşturduğu görülmektedir. 2008 yılında da, 2007 yılında olduğu gibi işlem hacmi içerisinde endeks sözleşmeleri ağırlık kazanmıştır (Tablo 4.18).

Tablo 4.18. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası Hacim Bilgileri (2008)

Sözleşme	Miktar (Adet)	Hacim (TL)	Açık Pozisyon*
Endeks	40,334,968	188,231,237,133	123,014
Faiz	420	3,274,300	0
G-DİBS	420	3,274,300	0
Döviz	14,110,292	19,628,771,064	86,152
Emtia	27,155	99,318,003	0
Altın	21,641	84,926,183	216
Genel Toplam	54,472,835**	207,962,600,500**	209,382
(*) 31.12.2008 tarihi itibarıyla			
(**) Pozisyon kapamalar dahil edilmiştir.			

Kaynak: VOBAS

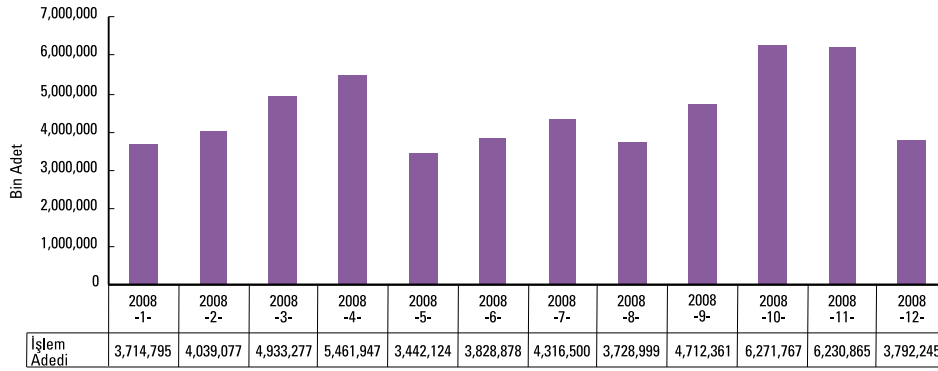
¹ İMKB 100 Endeksi vadeli işlem sözleşmesi diğer sözleşmelerden farklı olarak Kasım 2005 tarihinde işleme açılmıştır.

² Sözleşmenin vade gününde, piyasa katılımcıları tarafından henüz kapatılmamış açık pozisyonların sistem tarafından kapatılması.

2008 yılında işlem hacmi 54,472,385 adet ve 207,962,600,500 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu rakamlar 2007 yılıyla karşılaştırıldığında sırasıyla %119 ve %76 oranında artışı ifade etmektedir.

İşlem miktarına bakıldığında, yıl içinde büyük dalgalanmalar göstermektedir. Pozisyon kapamalar da dahil edildiğinde Ocak ayında 3,714,795 adet olan işlem miktarı Ekim ayında 6,271,767 adete kadar çıkmışken, Aralık ayında 3,792,245 adede gerilemiştir (Grafik 4.14).

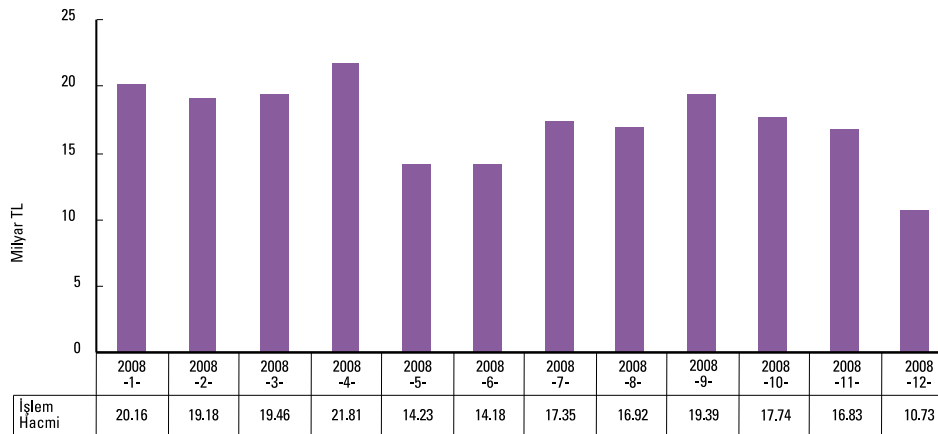
Grafik 4.14. VOB İşlem Miktarı

Kaynak:VOBAŞ

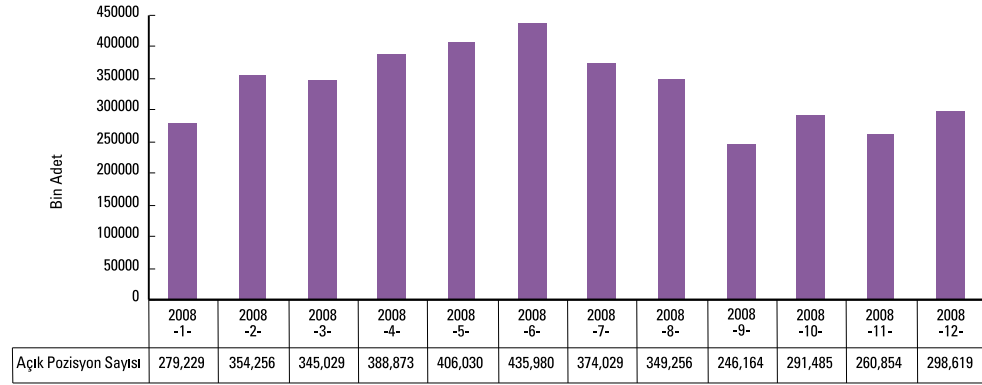
İşlem hacminde de 2008 yılı içinde dalgalı bir seyir görülmektedir. Ocak ayında 20,155 milyon TL olarak gerçekleşen aylık işlem hacmi, yıl sonunda 10,732 milyon TL'ye kadar gerilemiştir (Grafik 4.15).

Grafik 4.15. VOB İşlem Hacmi

Kaynak:VOBAŞ

Ay sonları itibariyle açık pozisyon sayısının gelişimine bakıldığında dalgalı bir seyir izlenmektedir. Ocak ayı sonunda 279,229 olan açık pozisyon sayısı, Haziran ayında 435,980 ile yılın en yüksek seviyesine ulaştıktan sonra Aralık ayı sonunda 298,619 seviyesine gerilemiştir (Grafik 4.16).

Grafik 4.16 Açık Pozisyon Sayısının Gelişimi

Kaynak:VOBAŞ

MERKEZİ KAYIT KURULUŞU VE YATIRIMCILARI KORUMA FONU

15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile SPKn'na eklenen 10/A maddesinde sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin hakların özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) tarafından kayden izlenmesi hükme bağlanmıştır. Aynı madde uyarınca hazırlanarak Bakanlar Kurulu tarafından 21.06.2001 tarihinde yayımlanan “Merkezi Kayıt Kuruluşunun Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik” (MKK Yönetmeliği) MKK’nın bir “anonim ortaklık” şeklinde kurulmasını öngörmüş ve Kurulumuz tarafından hazırlanan ana sözleşmesinin, 26.9.2001 tarihli Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayımlanması ile bir anonim ortaklık olarak kurulmuştur. İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. (Takasbank), İMKB, Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB) ve İAB, MKK’nın tüzel kişi kurucu ortaklarıdır.

SPKn ve ilgili mevzuat çerçevesinde MKK genel olarak; ihraççılar, aracı kuruluşlar ve hak sahipleri itibariyle kaydı tutulan sermaye piyasası araçları ve bunlara ilişkin hakları kayden izlemek, üye grupları itibariyle tutulan kayıtların birbiriyle tutarlılığını kontrol etmek ve Yatırımcıları Koruma Fonunu idare ve temsil etmek ile görevli ve yetkili kılınmıştır. MKK’nın kuruluş aşamasının tamamlanarak personel alımı ile birlikte fiilen faaliyete geçtiği tarihten 31.12.2002 tarihine kadar olan dönemde, kaydi sistemin gerekli yasal ve teknik alt yapısını oluşturmak amacıyla çeşitli projeler üretmeye yönelik çalışmalar tamamlanmış ve 22.12.2002 tarihinde “Kaydileştirilen Sermaye Piyasası Araçlarına İlişkin Kayıtların Tutulmasının Usul ve Esasları Hakkında Tebliğin” (Tebliğ) Resmi Gazete’de yayımlanması ile kaydi sisteme ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Yatırım fonu katılma belgeleri ve hisse senetlerinin kaydileştirilmesi kapsamında, üyelerin üyelik işlemlerini tamamlayarak kaydi sistem mevzuatı çerçevesinde hazırlık yapmalarını ve yatırımcıların kaydi sisteme geçiş öncesinde geçiş prosedürü hakkında bilgilendirilmelerini teminen belirlenen usul ve esaslar Kurulumuzun 22.07.2004 tarihli kararıyla onaylanmış ve MKK Yönetmeliği ve Tebliğ’de bu yönde değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede yürütülen çalışmalar sonrasında hisse senetleri borsada işlem gören şirketlerin hisse senetlerinde MKK bünyesinde 28.11.2005 tarihinde kaydi sisteme geçilmiştir. MKK bünyesinde 2007 yılı sonu itibariyle 318,539,588,717 TL piyasa değerinde 49,441,862,101 adet kaydi pay tutulmakta olup, 1,069,552 adedi bakiyeli olmak üzere toplam 17,722,035 adet açık hesap bulunmaktadır (rakamlar halka kapalı kısımları da içermektedir).

Yine, Kurulumuzun 15.10.2004 tarihli kararı ile 25 Nisan 2005 tarihinden itibaren pilot kurumlardan başlayarak yatırım fonu katılma belgelerinin kaydıleştirilmesine başlanmasına karar verilmiştir. Kurulumuzun 16.12.2005 tarihli kararı ile likit fonlar dışındaki yatırım fonu katılma belgelerinin 31.12.2005 tarihine kadar kaydıleştirilmesi, likit fonların katılma belgelerinin kaydıleştirilmesi işlemlerinin ise 31.3.2006 tarihine kadar tamamlanması öngörülmüştür. 2007 yılsonu itibariyle kaydi sisteme geçilen 287 adet yatırım fonunda kaydıleştirilen yatırım fonu pay adedi 851,618,837,384 olurken, 2,955,690 hesapta yatırım fonu bakiyesi bulunmaktadır (rakamlar sadece dolaşımdaki payları içermektedir).

15.12.1999 tarih ve 4487 sayılı Kanun ile SPKn'ye eklenen 46/A maddesi ile, haklarında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilen aracı kurumların ve Bankalar Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla Bakanlar Kurulu Kararıyla faaliyetleri durdurulan SPKn'nin 50. maddesi (a) bendi hükmü kapsamındaki bankaların, yaptıkları sermaye piyasası faaliyetleri ve işlemleri nedeniyle müşterilerine karşı hisse senedi işlemlerinden doğan nakit ödeme ve hisse senedi teslim yükümlülüklerini ve SPKn'nin 46/B maddesinde düzenlenen görevleri SPKn'de öngörülen esaslara göre yerine getirmek ve tasfiye giderlerini karşılamak amacıyla kurulmuş olan Yatırımcıları Koruma Fonu (Fon), Kanun'un Fon'un temsil ve idaresi ile görevlendirdiği Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'nin 21.10.2001 tarihinde kurulması ile faaliyete geçmiştir.

Fonun söz konusu görevleri yerine getirmek amacıyla kullanılan varlığının başlangıç kaynağı olan 10 milyon TL İMKB tarafından tahsis edilmiştir. Fonun diğer kaynakları aracı kuruluşların yatırdıkları yıllık ödentiler, Kurul, TSPAKB ve İMKB tarafından verilen idari para cezaları, tutarı Kurul tarafından belirlenen geçici ödentiler ve Fon varlığının getirisinden oluşmaktadır. Fon varlığı kamu bankalarında devlet tahvili, hazine bonosu ve mevduat olarak veya ters repo yapılmak suretiyle değerlendirilmekte olup 31.12.2008 tarihi itibariyle toplam değeri 156,072,890 TL'ye ulaşmıştır.

Haklarında tedrici tasfiye veya iflas kararı verilen aracı kuruluşların yatırımcılarının hisse senedi ve hisse senedinden doğan nakit alacakları Kanun ile belirlenen ve her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılan limit dahilinde Fon tarafından ödenmektedir. 2008 yılı için söz konusu limit yatırımcı başına 51,674 TL' dir.

İSTANBUL ALTIN BORSASI

İAB, 26 Temmuz 1995 tarihinde faaliyete geçmiş olup, bünyesinde Kıymetli Madenler Piyasası, Vadeli İşlemler Piyasası ile Kıymetli Maden Ödünç Piyasası bulunmaktadır.

İAB Kıymetli Madenler Piyasası'nda TL/Gr cinsinden gerçekleştirilen işlem miktarının, 2000 yılında 429 bin kg'den, ekonomik krizin etkisiyle 2001 yılında 145 bin kg'ye kadar gerilediği, 2002 yılından sonra yeniden artış trendine girdiği görülmektedir.

2008 yılında 4,567 TL/KGr. olarak gerçekleşen işlem miktarı, 2007 yılına göre TL bazında yaklaşık % 87 oranında gerilemişken, ABD Doları bazında ise yaklaşık %14 artış göstermiştir. TL/Kgr cinsinden işlem hacmi bir önceki yıla göre %84 azalarak 165.2 milyon TL olarak gerçekleşmiş olup, \$/Ons cinsinden gerçekleşen işlem hacmi ise 9.3 milyar ABD Doları düzeyinde olup bir önceki yıla göre %43 oranında bir artışı ifade etmektedir. Söz konusu değişimin TL ve ABD Doları bazında farklılık göstermesine, TL/\$ kurunun 2008 yılında önemli oranda artması sebep olmuştur.

Tablo 4.19. İstanbul Altın Borsası

Yıllar	İşlem Miktarı(Kg)			İşlem Hacmi	
	TL/Kg	\$/Ons	Toplam	(Milyon TL)	(Milyon \$)
1997	178,121	113,367	291,488	287	1,215
1998	265,532	173,748	439,280	684	1,640
1999	277,734	213,740	491,474	1,052	1,908
2000	299,740	129,430	429,170	1,681	1,160
2001	57,888	83,884	144,742	499	741
2002	47,837	95,149	142,986	749	942
2003	77,643	155,016	232,659	1,320	1,782
2004	58,839	221,425	280,264	1,068	2,909
2005	19,907	306,145	326,052	369	4,344
2006	7,875	224,421	232,296	227	4,409
2007	36,131	292,251	328,382	1,015	6,507
2008	4,567	332,462	337,029	165.2	9,300

Kaynak: İAB

İMKB TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.

Mali piyasalarımızın önemli kurumlarından biri olan Takasbank, İMKB Hisse Senetleri Piyasası ile Tahvil ve Bono Piyasası, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası ile yatırım fonu ve ortaklıklarının portföy varlıklarına yönelik olarak takas ve/veya saklama hizmetleri vermek üzere kurulan ve mevduat kabul etmeyen bir bankadır.³ Takasbank tarafından bu hizmetlerin yanı sıra, Borsa Para Piyasası aracılığıyla aracı kuruluşlara para piyasası hizmeti ile menkul kıymet kredisi ve ödünç menkul kıymet kredisi gibi hizmetler de sunulmaktadır.

Takasbank tarafından sağlanan hizmetlerden 810 kuruluş yararlanmaktadır. Aynen saklama kasalarında toplam 40.2 milyar TL nominal değerde 1.9 milyon adet hisse senedi bulunmaktadır. Takasbank'ın 2008 yılı faaliyetlerine ilişkin bazı bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmektedir (Tablo 4.20).

³ Borsada işlem gören hisse senetleri için 28.11.2005 tarihinde MKK bünyesinde kaydı sisteme geçilmiş olup, Takasbank'ta mislen saklanmakta olan hisse senetleri artık MKK'da izlenmektedir.

Tablo 4.20. Takasbank A.Ş. Özet Verileri (2008)

Hizmet Verilen Kuruluş Sayısı	810
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Mislen-Milyar Nominal TL)*	31.3
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Mislen-Adet-Milyon)*	27.4
Saklama Kasasında Bulunan Pay Sayısı (Adet-Milyar)	415.3
Yatırım Fonu/Ortaklıkları Portföy Tutarı (Milyar TL)	24.57
Emeklilik Fonları Portföy Tutarı (Milyar TL)	6.39
Yatırım Fonu Katılma Belgesi (Adet- Milyon)	8.8
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Aynen- Nominal Milyar TL)	40.2
Saklama Kasasında Bulunan Hisse Senedi (Aynen-Adet-Milyon)	1.9
Hisse Senetleri Piyasası Takas Sisteminden Yararlanan Kuruluş Sayısı	
- Aracı Kurum	89
- Banka	12
- Yatırım Fonu/Ortaklığı	378
- Emeklilik Fonu	121
- Portföy Yönetim Şirketi	27
Menkul Kıymet Takası (Milyar TL)	96.96
Nakit Takası (Milyar TL)	38.46
Tahvil ve Bono Takası (Milyar TL)	2,243.58
Nakit Takası (Milyar TL)	637.25
DLBS Kupon Ödemesi (Milyar TL)	0.51
İtfa Ödemesi (Milyar TL)	17.21
Elektronik Fon Transferi (EFT)	
- Gelen (Milyar TL)	475
- Giden (Milyar TL)	472
Takasbank Ödünç Pay Senedi Piyasası 2008 Yılı İşlem Hacmi (Milyon TL)	1,333.40
Takasbank Ödünç Pay Senedi Piyasası 2008 Yılı İşlem Hacmi (Milyon adet)	333.83
Takasbank Ödünç Pay Senedi Piyasası Günlük Ort. İşlem Hacmi (Milyon TL)	5.30
Takasbank Ödünç Pay Senedi Piyasası Günlük Ort. İşlem Hacmi (Milyon adet)	1.30
Takasbank Para Piyasası Günlük Ort. İşlm. Hacmi (Milyon TL)	151
Takasbank Para Piyasası İşlem Hacmi (Milyar TL)	38

(*) Karşılıkları MKK nezdinde kayden izlenen fiziki kıymetler.

(**) Takasbank nezdinde saklanan İMKB’de işlem gören hisse senedi bakiyeleri ve saklama hesapları 28.11.2005 tarihinde MKK’ya devredildiğinden söz konusu tarihten itibaren hisse senedi saklama hesapları MKK nezdinde takip edilmektedir.

Kaynak: Takasbank A.Ş.

TÜRKİYE SERMAYE PİYASASI ARACI KURULUŞLAR BİRLİĞİ

Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği (TSPAKB), aracı kuruluşların üye olduğu, kamu tüzel kişiliği haiz öz düzenleyici bir meslek kuruluşudur. 2499 sayılı SPKn’ye 15.12.1999 tarihli ve 4487 sayılı Kanunla eklenen 40/B ve 40/C maddelerine dayanılarak

kurulmuştur. TSPAKB Statüsü 11.02.2001 tarih ve 24315 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Birliğin amacı; sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini, Birlik üyelerinin dayanışma ve sermaye piyasasının gerektirdiği özen ve disiplin içerisinde çalışmalarını, üyelerin iktisadi menfaatlerinin korunmasını, haksız rekabetin önlenmesini, mesleki konularda üyelerin aydınlatılmasını sağlamak üzere Kanun ve Statü ile verilen görevleri yerine getirmektir. Birlik; Kanunun 40/B maddesi uyarınca sermaye piyasasının ve aracılık faaliyetlerinin gelişmesini sağlamak üzere araştırmalar yapmak, Birlik üyelerinin sermaye piyasasının gerektirdiği özen ve disiplin içerisinde çalışmalarına yönelik meslek kurallarını oluşturmak, haksız rekabeti önlemek, bu konularda gerekli önlemleri almak, kendisine mevzuatla bırakılan veya Kurulca belirlenen konularda düzenlemeler yapmak, yürütmek, denetlemek, Birlik Statüsünde öngörülen disiplin cezalarını vermek amacıyla ilgili hususlarda üye kuruluşlarla işbirliği yapmak, mesleki gelişmeleri, idari ve yasal düzenlemeleri izleyerek bu konuda üyeleri aydınlatmakla görevli ve yetkili kılınmıştır.

Öz düzenleyici bir kurum olan Birlik, Statüsü gereğince üyelere, yatırımcılara ve diğer sosyal paydaşlara yönelik araştırma, eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerine 2008 yılı içinde de geniş yer vermiş, aracı kuruluş çalışanlarının lisanslama sınavlarına hazırlanmalarına katkıda bulunmak amacıyla eğitim faaliyetlerinde bulunmuştur. Bunların yanında Kurulun düzenleme faaliyetlerinin olduğu pek çok konuda aracı kuruluşların görüş ve önerilerinin Kurula iletilmesini sağlamıştır.

ARACI KURULUŞLAR

Türkiye’de, 2008 yılı sonu itibariyle sermaye piyasasında faaliyet gösteren, 16 adedi faaliyetleri geçici olarak durdurulmuş olan 104 aracı kurum ve 41 banka olmak üzere toplam 145 aracı kuruluş bulunmaktadır.

2008 yılı içerisinde toplam 6 adet aracı kurumun faaliyetleri geçici olarak durdurulmuş, bu aracı kurumlardan 1 adedinin yeniden faaliyete geçmesine izin verilmiştir. 2008 yıl sonu itibariyle 16 adet aracı kurumun geçici kapalılık durumu devam etmektedir. 2008 yıl sonu itibariyle, aracı kurumların, yatırım bankalarının, ticari bankaların, Kurulumuz iznine tabi olarak gerçekleştirebildikleri faaliyetlere ilişkin yetki ve izin belgeleriyle ilgili bilgiler aşağıda verilmektedir (Tablo 4.21).

Tablo 4.21. Aracı Kuruluşların Faaliyet Belgeleri

Belgenin Türü	Aracı Kurumlar	Yatırım Bankaları	Ticari Bankalar
Alım Satım Aracılığı Yetki Belgesi	104	9 (borsa dışında)	32 (borsa dışında)
Halka Arza Aracılık Yetki Belgesi	55	4	-
Portföy Yöneticiliği Yetki Belgesi	51	3	-
Yatırım Danışmanlığı Yetki Belgesi	59	4	-
Repo-Ters Repo İşlemleri Yetki Belgesi	58	9	31
Kredili Menkul Kıymet, Açığa Satış ve Menkul Kıymetlerin Ödünç Alma ve Verme İşlemleri İzin Belg.	97	-	-
Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Yetki Belgesi (VOBAŞ)	68	2	16

Aracı kurumlar, ülke çapında merkez dışı örgütleri vasıtasıyla faaliyet göstermekte olup, 2008 yıl sonu itibarıyla 169 adet şube, 52 adet irtibat bürosu ve bankalarla tesis ettikleri 33 adet acentede hizmet vermektedirler.

İkincil piyasa işlemlerinin aracı kuruluşlar bazında dağılımı aşağıdaki tabloda verilmektedir (Borsa dışı işlemler de dahil).

Tablo 4.22. İkinci El Piyasa İşlemlerinin Aracı Kuruluşlar Bazında Dağılımı

	2006		2007		2008	
	Milyar TL	Milyar \$	Milyar TL	Milyar \$	Milyar TL	Milyar \$
Hisse Senedi						
-Aracı Kurum	650	454	776	596	665	514
Tahvil/Bono (Repo da dahil)						
-Aracı Kurum	1,065	744	1,128	867	1,225	946
-Banka	5,567	3,889	5,643	4,339	6,050	4,674
Toplam İşlem Hacmi	7,282	5,087	7,547	5,802	7,940	6,134

Not: İşlemler çift taraflı olarak hesaplanmıştır./Banka verilerine Takasbank ve MB verileri de dahil edilmiştir.

SERMAYE PİYASASI KURULU 2008 YILI FAALİYETLERİ

Türkiye’de sermaye piyasaları ile ilgili gelişmeler her ne kadar Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzansa da, sağlıklı ve düzenli işleyen bir yapı ancak 1980’lerden itibaren kurulabilmiştir. 1981 yılında çıkarılan Kanunla kurulan SPK sermaye piyasalarının düzenlenmesi, denetlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla yeni araçlar, kurumlar oluşturmuştur. İlk dönem birincil piyasaların düzenlenmesi amacıyla çalışmalar yapılırken, bir yandan da ikincil piyasaların oluşturulması çalışmalarına hız verilmiş ve 1985 yılının sonunda “Kambiyo, Esham ve Tahvilat Borsası” İMKB olarak yeniden açılmıştır.

1980’li yılların başlarındaki düzenlemelerle Türkiye’de sermaye piyasaları hızlı bir gelişim sürecine girmiş ve gerek birincil gerekse ikincil piyasalarla ilgili göstergelerde önemli iyileşmeler yaşanmıştır.

2007 yılında da sermaye piyasası yatırımcıları ve ihraççılar ile diğer örgüt ve kamu kurumlarıyla diyaloga büyük önem verilmiştir. Bu bağlamda, şikayet, eleştiri ve önerilerin alınmasını ve değerlendirilmesini sağlayacak bir sistem kurulmuş ve bu sistemden kanun ve tebliğ hazırlıklarında büyük ölçüde yararlanılmıştır. Özellikle İMKB, İAB, TSPAKB, Aracı Kurum Yöneticileri Derneği ile yakın bir iş birliği ve koordinasyon içinde çalışılmış ve diğer kuruluşların çalışmalarına destek verilmiştir.

Ayrıca yatırımcılar ve sermaye piyasası çalışanlarının, istedikleri anda şikayetlerini ve bilgilenme isteklerini internet üzerinden gerçekleştirmelerine olanak sağlayan uygulama devam ettirilmiştir. Bu sayede gelen şikayet ve bilgilenme istekleri daha hızlı bir şekilde değerlendirilebilmektedir.

2008 yılı içinde SPK Karar Organı 33 kez toplanarak faaliyet alanları ile ilgili çeşitli konularda 1,317 adet Kurul kararı almıştır.

DÜZENLEME

SPK’nın temel fonksiyonlarından birisi düzenlemedir. Kurul 2008 yılında Kanunla kendisine verilen yetki çerçevesinde sermaye piyasası kurumlarına, araçlarına, piyasaya ve yatırı-

rımcıları korumaya yönelik pek çok düzenleme yapmıştır. Bu düzenlemeler ana başlıklar itibariyle sınıflandırılarak aşağıda özetlenmiştir.

Yönetmelikler

1. 12/1/2008 tarihli ve 26754 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Yönetmeliğe “Bireysel emeklilik hesabındaki fon paylarından, katılımcının sistemde bulunduğu ay sayısı ile asgarî ücret tutarının çarpımına karşılık gelen birikim tutarı ve Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında bireysel emeklilik sisteminden emekli olanlara yapılan yıllık gelir sigortası ödemelerinin aylık ödemeye isabet eden miktarının nafaka borçları hariç olmak üzere asgari ücret tutarına kadar olan kısmı haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dahil edilemez. Bu fıkradaki hükümlerin uygulanmasında rehin, haciz veya iflas tarihinde geçerli brüt asgarî ücret tutarı esas alınır” hükmü eklenmiştir (12.1.2008 tarihli ve 26754 sayılı Resmi Gazete).

2. Menkul Kıymetler Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik’te yapılan değişiklik, 27.08.2008 tarih ve 26931 sayılı Resmi Gazetede, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsalarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik’te yapılan konuya ilişkin değişiklik ise 09.07.2008 tarih ve 26931 Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. Yapılan değişiklikler aşağıdaki şekildedir:

“Borsalar, işlemlerin açık, düzenli ve dürüst bir şekilde gerçekleşmesinin sağlanması ve buna ilişkin aykırılıklar ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa aykırılık oluşturacak şekilde gerçekleştirilen borsa işlemlerinin tespit edilmesi amacıyla bünyelerinde gerekli gözetim sistemini kurarlar. Borsalar, gözetim konusunda SPK’ca verilecek görevleri yerine getirirler. Borsalarda işlem gören menkul kıymetlerin (sermaye piyasası araçlarının) veya bu menkul kıymetlerin (sermaye piyasası araçlarının) dayanağını oluşturduğu varlıkların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca kurulmuş diğer borsa ve teşkilatlanmış piyasalarda işlem görmesi hâlinde, borsalar, diğer borsa ve teşkilatlanmış piyasalarda oluşturulan gözetim sistemlerinin etkin bir şekilde çalışması için veri ve bilgi akışı konusunda gerekli desteği verir ve işbirliği yapar.”

3. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Tahvil ve Bono Piyasası Yönetmeliğinin 17 nci maddesi ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yönetmeliğinin 23 üncü maddesinde değişikliğe gidilmiştir. Söz konusu Yönetmelik değişiklikleri 08.08.2008 tarih ve 26961 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İMKB bünyesindeki piyasalarda hatalı emir girişi sonucu gerçekleşen işlemlerin iptalinin Borsa Başkanının onayı ile gerçekleşmesinin piyasa şartlarında uzun sayılabilecek süreler alabilmesi nedeniyle, piyasada hatalı emir girişi sonucu gerçekleşen işlemlerin iptaline ilişkin uygulama etkinlik ve hızı arttırmak amacıyla değiştirilmiştir. Bu kapsamda ilgili piyasa müdürlerine iptal yetkisi verilmesine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

4. 27.12.2008 tarihli ve 27093 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Emeklilik Yatırım Fonlarının Kuruluş ve Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile fon kurulu üyelerinin “Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama” suçu ile “Terörün finansmanı” suçundan hüküm giymemiş olması şartı getirilmiştir (27.12.2008 tarihli ve 27093 sayılı Resmi Gazete).

Kurul Tebliğleri

1. AB düzenlemelerine paralel nitelik taşıyan Kayıtlı Sermaye Sistemine İlişkin Esaslar Tebliği (Seri: IV, No:38) ile, Kurulca verilen kayıtlı sermaye tavanı, iznin verildiği yıl da dahil olmak üzere en fazla 5 yıllık bir süre için geçerli olmaktadır. Genel kurulca belirlenen sürenin sonunda Kurul tarafından izin verilen kayıtlı sermaye tavanına ulaşamamış olması durumunda, yönetim kurulunun sermaye artırımı kararı alabilmek için Kurul'dan yeni bir tavan için izin alması ve bunu genel kurul onayına sunarak yeni bir (en fazla 5 yıllık) süre için yetki alması gerekmektedir. Yeni düzenlemeyle sermaye artırımı yapabilmek için yönetim kuruluna verilen yetkinin periyodik olarak genel kurulca yenilenmesi zorunlu hale getirilmekte olup, söz konusu yetkinin yenilenmemesi durumunda şirket kayıtlı sermaye sisteminden çıkmış sayılmaktadır (23.01.2008 tarih ve 26765 sayılı Resmi Gazete).
2. Seri: V, No: 98 sayılı "Portföy Yöneticiliği Faaliyetine ve Bu Faaliyette Bulunacak Kurumlara İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" ile saklama sözleşmelerine Kurulca uygun görüş verilmesi yerine, saklama sözleşmelerinde yer alması gereken asgari unsurların Kurul tarafından belirlenmesi sağlanmıştır (7.2.2008 tarihli ve 26780 sayılı Resmi Gazete).
3. Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:99 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların Kurulumuza karşı bildirim yükümlülüklerinin bir kısmının TSPAKB'ye yapılmasına ilişkin hükümler mevzuata eklenmiştir (04.03.2008 tarih ve 26806 sayılı Resmi Gazete).
4. AB düzenlemelerine paralel nitelik taşıyan İhraççıların Muafiyet Şartlarına ve Kurul Kaydından Çıkarılmalarına İlişkin Esaslar Tebliği (Seri:IV, No:39) ile halka açık şirketlerin yükümlülüklerinin hafifletilmesi amaçlanmıştır (08.03.2008 tarih ve 26810 sayılı Resmi Gazete).
5. Sermaye Piyasası Kanunu'na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri:IV, No:41) ile, ilişkili kuruluşlarla yapılan işlemler için değerlendirme yap-tırma ile pay sahipleri ile ilişkiler biriminin oluşturulması yükümlülükleri getirilmiş ve ortaklıkların sermaye piyasası mevzuatına uyum kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla lisans sahibi personel istihdamı zorunlu kılınmıştır (19.03.2008 tarih ve 26821 sayılı Resmi Gazete).
6. Seri: VII, No:35 sayılı "Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" ile kurucunun garantör olması durumuna ilişkin özel şartlar Tebliğ'e eklenmiş ve garantili yatırım fonlarının ve koruma amaçlı yatırım fonlarının unvanlarına ilişkin ilave hükümlere yer verilmiştir (21.3.2008 tarihli ve 26823 sayılı Resmi Gazete).
7. Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: VIII, No:56) ile sınavları geçersiz sayılarak 3 yıl içinde açılacak hiçbir sınava alınmayacak kişilerin kendilerine yapılan bildirimi izleyen 7 işgünü içinde Kurul'a itiraz edebilecekleri, bu itirazın İtiraz Komisyonu tarafından karara bağlanacağı hususu ile sınav sonuçlarına ve sınav sorularına itirazın sonuçların ve soruların internet sayfasında ilanını izleyen 7 işgünü içinde yazılı olarak Kurul'a yapılacağı hususu Tebliğ kapsamına alınmıştır (03.04.2008 tarihli ve 26836 sayılı Resmi Gazete).
8. Sermaye piyasasında finansal raporlamaya ilişkin olarak, Avrupa Birliği düzenlemelerine tam uyum sağlanması amacıyla borsa şirketleri, aracı kurumlar ve portföy yönetim

şirketlerinin Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarına göre finansal tablolarını hazırlamalarını zorunlu kılan Seri:XI, No:29 “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” yayınlanmıştır (09.04.2008 tarihli Resmi Gazete).

9. Aracı Kurumların Sermayelerine ve Sermaye Yeterliliklerine İlişkin Tebliğ’de Değişiklik yapılmasına dair Seri:V, No:100 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların mezkûr Tebliğ kapsamındaki yükümlülüklerine ilişkin teminat mektuplarının sürelerine ilişkin düzenleme yapılmıştır(11.06.2008 tarih ve 26903 sayılı Resmi Gazete).

10. Seri: VII, No: 36 sayılı “Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile yatırım fonu kurucularının yöneticileri ile fon kurulu üyelerinin “Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama” suçu ile “Terörün finansmanı” suçundan hüküm giymemiş olma şartını sağlamaları gerektiği hükme bağlanmıştır (11.6.2008 tarihli ve 26903 sayılı Resmi Gazete).

11. Seri: VI, No: 21 sayılı “Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile gayrimenkul yatırım ortaklıklarında (GYO) en az bir ortağın lider sermayedar olması zorunluluğu getirilmiş, lider sermayedarın sahip olduğu payların devrine ilişkin esaslar belirlenmiş, GYO dönüşüm başvurularında dönüşecek şirket paylarının halka arz edilmiş ve/veya şirketin halka açık şirket statüsünde olmaması şartı getirilmiş, GYO portföyüne alınacak bina ve benzeri yapıların yapı kullanma izninin alınmış ve kat mülkiyetinin tesis edilmiş olması şartı getirilmiş, Kurula bildiri zorunlu dokümanlarda bazı Kurula bildirim süreleri uzatılmış, GYOların portföylerinde yer alan menkul kıymetleri ödünç verilebilmelerine imkânı tanınmış, GYO kuruluş/dönüşüm ve pay devri işlemleri sırasında, ortaklarda aranacak nitelikler yeniden belirlenmiştir (27.7.2008 tarihli ve 26949 sayılı Resmi Gazete).

12. Aracılık Faaliyetleri ve Aracı Kuruluşlara İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:102 sayılı Tebliğ ile değişen bazı Kanunlarla ilgili düzenlemelerin mevzuatta güncellenmesi sağlanmıştır (31.07.2008 tarih ve 26953 sayılı Resmi Gazete).

13. Vadeli İşlemler Aracılık Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ’de Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:103 sayılı Tebliğ ile değişen bazı Kanunlarla ilgili düzenlemelerin mevzuatta güncellenmesi sağlanmıştır (31.07.2008 tarih ve 26953 sayılı Resmi Gazete).

14. Varlık Finansmanı Fonlarına ve Varlığa Dayalı Menkul Kıymetlere İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ (Seri:III, No:35) ile bilanço dışı bir varlık olarak tasarlanan varlığa dayalı menkul kıymetler (vdmk) ile vdmk’yı ihraç edecek olan varlık finansmanı fonu düzenlenmiştir (27.08.2008 tarih ve 26980 sayılı Resmi Gazete).

15. Seri:VIII, No: 58 sayılı Tebliğ ile temel olarak Sermaye Piyasası Mevzuatı Çerçevesinde Gayrimenkul Değerleme Hizmeti Verecek Şirketler İle Bu Şirketlerin Kurulca Listeye Alınmalarına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ’e “Değerleme Uzman Yardımcısı” ve “Konut Değerleme Uzman Yardımcısı” tanımları eklenmiş, banka ve sigorta şirketlerinin şirketlerinin belirli şartlarda sorumlu değerleme uzmanının sermayenin %51’ine sahip olması şartından istisna tutulabileceği hususunda hüküm eklenmiş, konut finansmanı kapsamında yapılacak toplu değerlemelerde birden fazla değerleme raporu için tek sözleşme yapılabilmesine imkân sağlanmış ve gayrimenkul değerleme şirketlerinin ilan ve reklamlarının belirli standartlara bağlanabilmesini teminen Kurulumuzun diğer Tebliğlerinde yer alan düzenlemelere paralel bir düzenleme yapılmıştır (11.9.2008 tarihli ve 26994 sayılı Resmi Gazete).

16. Aracı Kuruluşların Kamuyu Aydınlatma Esaslarına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:105 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların kamuyu aydınlatma yükümlülüklerine ilişkin bazı düzenlemeler yapılmıştır (14.10.2008 tarih ve 27024 sayılı Resmi Gazete).

17. Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:104 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların yangın, deprem ve sel gibi acil durumlarda alacakları önlemlere ilişkin düzenlemeler hayata geçirilmiştir (21.10.2008 tarih ve 27031 sayılı Resmi Gazete).

18. Aracı Kurumlarda Uygulanacak İç Denetim Sistemine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:106 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların müfettişlerinde aranacak şartlara ilişkin bazı detaylı düzenlemeler yapılmıştır (01.11.2008 tarih ve 27041 sayılı Resmi Gazete).

19. Aracılık Faaliyetinde Belge Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:107 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların yatırımcılarına elektronik ortamda ekstre gönderebilmesine imkan tanınmıştır (02.12.2008 tarih ve 27072 sayılı Resmi Gazete).

20. Aracı Kuruluşların Türev Araçların Alım Satımına Aracılık Faaliyetlerinde Düzenleyecekleri Belgeler ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğde değişiklik yapılması hakkında Seri:V, No: 108 sayılı Tebliğ ile türev araç alım satımında kullanılan belge ve kayıt düzeni ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır (02.12.2008 tarih ve 27072 sayılı Resmi Gazete).

21. Aracılık Faaliyetinde Belge Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Seri:V, No:109 sayılı Tebliğ ile aracı kurumların müşteri emirlerini borsaya uzaktan erişiminde uygulanacak belge ve kayıt düzenine ilişkin hükümlerin yürürlük tarihi 1 yıl uzatılmıştır (02.12.2008 tarih ve 27072 sayılı Resmi Gazete).

Kurul Kararları

1. Sermaye Piyasası Kanunu'nda yer alan ağır para cezalarının düzeltilmiş tutarlarına ilişkin karar (08.01.2008 tarih ve 1/5 sayılı Kurul Kararı).

2. Sermaye piyasası mevzuatı uyarınca verilen lisansların belli şartların gerçekleşmesi halinde süreli / süresiz iptali ile ilgili olarak alınan karar (17.01.2008 tarih ve 2/66 sayılı Kurul Kararı).

3. Kurulumuzca 2002 Eylül – 2008 Ocak dönemi arasında düzenlenen tüm lisanslama sınavlarının soru ve cevap anahtarlarının Kurulumuzun internet adresinde tüm adayların erişimine açılmasına ve bundan sonra yapılacak sınavların da sınav tarihini izleyen hafta Kurulumuz internet adresinde tüm adayların erişimine açılmasına ilişkin karar (29.01.2008 tarih ve 3/131 sayılı Kurul Kararı).

4. Asgari kar dağıtım zorunluluğunun %20 olarak belirlenmesi, payları borsada işlem gören anonim ortaklıklarca kar dağıtımı kararı alınması durumunda söz konusu kararlara ilişkin yapılacak özel durum açıklamalarının ekinde kar dağıtım tablolarının da hazırlanarak kamuya duyurulması, payları borsada işlem gören şirketler için birinci temettü tutarının mevcut ödenmiş/çıkarılmış sermayelerinin %5'inden az olması durumunda, söz konusu tutarın dağıtılmadan ortaklık bünyesinde bırakılabilmesi ve yatırım ortaklıklarının dağıtılabilir kar tutarının hesaplanmasında gerçekleşmemiş sermaye kazançlarını portföy-

lerinde yer alan menkul kıymetlerin değer azalışlarını da dikkate alacak şekilde net bazda hesaplamasına, ilişkin karar (08.02.2008 tarih ve 4/138 sayılı Kurul Kararı).

5. Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı Sınavı ile Konut Değerleme Uzmanlığı Sınavında başarılı olan ancak mesleki tecrübeleri yeterli olmayan adaylara eksik süreleri tamamlanına kadar ilgili lisansları verilmeksizin, bu kişilerin gayrimenkul değerleme şirketlerinde, “Değerleme Uzmanı Yardımcısı” ve “Konut Değerleme Uzmanı Yardımcısı” unvanları ile tam zamanlı istihdam edilebilmelerine, bu kişilerin işe alınmakla birlikte tecrübe süreleri doluncaya kadar tek başına imza atmaksızın lisanslı bir değerleme uzmanı refakatinde değerleme raporu hazırlayabilmelerine, Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı Sınavı’nda başarılı olan ancak, gayrimenkul değerlemesi alanında 3 yıllık mesleki tecrübeleri bulunmadığından Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı Lisansını alamayan kişilere talepleri halinde en az 1 yıllık mesleki tecrübelerinin sağlanması kaydıyla Konut Değerleme Uzmanlığı Lisansı’nın verilmesine ilişkin karar (20.03.2008 tarih ve 8/366 sayılı Kurul Kararı).

6. Kurulumuza yapılacak birleşme başvurularına ilişkin olarak; birleşme işlemlerine taraf ortaklıklardan en az birinin konsolide mali tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunması, duyuru metni ile diğer ilanların mevzuatta öngörülen sürelerle uygun şekilde yapılması ve ilk genel kurul toplantılarının birleşmeye esas alınan finansal tabloların tarihinden itibaren 6 ay içinde gerçekleşmesi şartlarıyla, birleşme sözleşmesinin nisap yetersizliği dolayısıyla toplanacak ikinci genel kurulda onaylanmasının Seri:I, No:31 sayılı Tebliğinin 5’inci maddesinin ikinci fıkrası hükmüne aykırılık teşkil etmeyeceğine ilişkin karar (20.03.2008 tarih ve 8/322 sayılı Kurul Kararı).

7. Payları İMKB’de işlem gören ve Ulusal 100 Endeksine dahil olan şirketlerin, kurumsal yönetim uygulamalarının ve pay sahiplerini etkin bir şekilde bilgilendirip bilgilendirmediklerinin tespiti amacıyla, yatırımcıların kolaylıkla ulaşabilecekleri kaynaklarda yer alan bilgiler kullanılarak Kurulumuzca yapılan çalışmada, şirketlerin birçoğunun açıklamalarının kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporu formatında belirtilen detayda bilgiyi içermediği, raporlarda yer verilen ifadelerin oldukça standart olduğu ve bu durumun çalışma kapsamına alınmayan, ancak payları İMKB’de işlem gören şirketlerin birçoğu için de geçerli olduğu sonucuna ulaşılması nedeniyle, kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarının yayınlanmasının zorunlu olmasından hareketle; söz konusu raporların içeriğinin de belirli standartları taşıması ve uyum raporu formatında yer alan detayda bilgi içermesi kamunun aydınlatılması açısından önem arz ettiği, bu nedenle de payları İMKB’de işlem gören tüm şirketlerin, pay sahiplerini etkin bir şekilde bilgilendirmeye devam etmeleri, kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarının hazırlanmasında gereken özen ve hassasiyeti göstermeleri ve hazırlanan kurumsal yönetim ilkelerine uyum raporlarına internet sitelerinde yer vermeleri gerektiği hususlarında duyuru yapılmasına ilişkin karar (20.03.2008 tarih ve 8/325 sayılı Kurul Kararı).

8. Hisse senetleri bir borsada işlem görmeyen halka açık şirket ortaklarının, sahip oldukları hisse senetlerinin herhangi bir piyasada işlem görmemesi nedeniyle temettü gelirinden başka bir gelirlerinin olmadığı, bu nedenle geçmiş yıl zararlarının mahsup işlemine net dönem karından başlanmasının, borsa dışı şirketlerin mahsup işleminin yapıldığı yıl kar dağıtımını yapamaması sonucunu doğurduğu hususu dikkate alınarak, borsa dışı şirketlerin kar dağıtımında 30.12.2003 tarih ve 66/1630 sayılı Kurulumuz Kararındaki mahsup sıralaması dikkate alınmadan geçmiş yıl zararlarının, tamamı mahsup edilmeye kadar, net dönem karı, olağanüstü yedek akçeler, yasal yedek akçeler, özkaynak kalemlerinin enflasyon muhasebesine göre düzeltilmesinden kaynaklanan sermaye yedeklerinden herhangi biri

veya birkaçından herhangi bir sıraya bağlı olmaksızın mahsup edebileceğine ilişkin karar (20.03.2008 tarih ve 8/326 sayılı Kurul Kararı).

9. Faaliyet konusu sportif faaliyetler veya söz konusu faaliyetlerden elde edilen gelirlerin yönetilmesi olan halka açık veya açılacak ortaklıkların uyması gereken kriterlere ilişkin karar (28.03.2008 tarih ve 9/412 sayılı Kurul Kararı).

10. Seri:XI, No:29 “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” çerçevesinde hazırlanacak finansal tabloların formatlarına dair karar (17.04.2008 tarih ve 11/467 sayılı Kurul Kararı) ve bu formatlara ilişkin açıklamalara dair karar (02.05.2008 tarih ve 13/522 sayılı Kurul Kararı).

11. a) Serbest yatırım fonlarının; fon içtüzüklerinde performansa dayalı alınacak ücretin ayrıntılı bir şekilde hesaplama usulünün belirlenmesi koşuluyla; Kurulumuzun Seri: V, No: 60 sayılı “Bireysel ve Kurumsal Portföylerin Performans Sunumuna,

Performansa Dayalı Ücretlendirme ve Sıralama Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği”nin 16. maddesi ile nitelikli yatırımcıların portföylerinin yönetimine tanınan performansa dayalı ücret hesaplanmasına ilişkin muafiyete tabi olmalarına,

b) Serbest yatırım fonlarının, içtüzüklerinde değerlendirme esaslarına yer verilmesi koşuluyla swap sözleşmelerine taraf olabilmelerine

ilişkin karar (28.03.2008 tarih ve 9/394 sayılı karar).

12. 2007 yılı içerisinde payları İMKB’de işlem gören şirketlerin 2007 yılı hesap dönemine ilişkin mali tablolarının ve kar dağıtımına ilişkin yönetim kurulu kararlarının kamuya açıklanma tarihleri ile özel durum açıklamaları üzerinde yapılan inceleme sonucunda, söz konusu şirketler içerisinde TTK’nın 362. maddesi ile Kurulumuz düzenlemelerine aykırı olarak;

a) Yönetim kurulunun kar dağıtımına ilişkin teklifini yada mali tablolarını olağan genel kurul toplantısından en az 15 gün önce ortakların incelemesine sunmayan,

b) Yönetim kurulunun kar dağıtımına ilişkin teklifini mali tablolarını kamuya açıklamadan önce ilan eden,

c) Yönetim kurulunun kar dağıtımına ilişkin teklifini kamuya hiç açıklamadan olağan genel kurul toplantısında kar dağıtımına ilişkin karar alan

bazı şirketlerin bulunduğu tespit edilmesi nedeniyle, konuya ilişkin mevzuat hükümlerini ihlal eden şirketler hakkında Sermaye Piyasası Kanunu’nun 47/A maddesi çerçevesinde herhangi bir cezai işlem yapılmamasına, ancak bu şirketlerin bundan sonraki dönemlerde kar dağıtımı ve mali tablo açıklamalarında TTK’nın 362. maddesi ile Kurulumuz düzenlemelerine uyum hususunda gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi gerektiği aksi taktirde ilgili mevzuat hükümlerinin ihlalinin tekrerrü halinde sorumlular hakkında sermaye piyasası mevzuatında öngörülen yaptırımların uygulanacağı hususuna ilişkin karar (15.10.2008 tarih ve 27/1069 sayılı Kurul kararı).

13. Seri: IV, No: 41 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu’na Tabi Olan Anonim Ortaklıkların Uyacakları Esaslar Hakkında Tebliğ’in uygulanması ile ilgili olarak Kurulumuza ulaşan talep ve önerilerin değerlendirilmesi neticesinde, bazı hususların kamuya açıklanmasına ilişkin karar (28.11.2008 tarih ve 31/1241 sayılı Kurul kararı).

14. MKK'nın 11.01.2007 tarihli yazısı ile, yatırım fonları katılma belgelerinden MKK tarafından saklama komisyonu alınmaya başlanması, DİBS komisyonlarının DİBS'lerin kaydileşmesi ile birlikte uygulanması ve tahsisli sermaye artırım işlemlerinde artırılan miktarın nominal değeri üzerinden onbinde 5 oranında tahsisli sermaye artırımını yapan ihraççı üyeye tahsisli artırım komisyonu uygulanması hususları Kurulumuz onayına sunulmuştur. Kurulumuzun 28.08.2008 tarih ve 24/957 sayılı toplantısında; Kurul Karar Organı'nın 03.07.2008 tarih ve 18/751 sayılı kararının 8, 9 ve 10'uncu maddelerinde belirtilen yeni ücret tarifelerinin 01.09.2008 tarihi olarak belirlenen uygulanmaya başlama tarihinin bu aşamada durdurularak mevcut ücret tarifelerinin uygulanmasına devam edilmesine karar verilmiştir.

15. Değişen piyasa koşullarına uyum ve ilgili mevzuattaki değişikliklere paralel olarak Takasbank Esas Sözleşmesinde değişiklik yapılmasına yönelik çalışmalar Takasbank ile birlikte tamamlanmıştır. Yapılması öngörülen değişikliklere Kurulumuzun 15.06.2007 tarih ve 23/659 sayılı toplantısında uygun görüş verilmiş ve söz konusu değişiklikler Takasbank'ın 28.03.2008 tarihli Olağan Genel Kurulunda görüşülerek kabul edilmiştir.

16. Teminat sistemine "Netleştirme Teminatı" adı altındaki ek bir teminatın ilavesi hususuna ilişkin İAB başvurusu değerlendirilerek Kurulumuzun 28.03.2008 tarih ve 9/399 sayılı toplantısında karara bağlanmıştır.

DEVAM EDEN DÜZENLEME VE DİĞER ÇALIŞMALAR

Kurulumuzca başlanmış olup 2008 yıl sonu itibariyle devam eden düzenleme ve diğer çalışmalar ana başlıkları itibariyle aşağıda verilmiştir:

- ✦ Sermaye Piyasası Kanununun günün koşullarına ve AB düzenlemelerine uygun olarak yenilenmesi,
- ✦ Sermaye Piyasası Lisanslama, Eğitim ve Sicil Merkezi'nin faaliyete geçmesine yönelik çalışmaların yapılması,
- ✦ Aracılık faaliyetlerinin MiFID kapsamında yeniden tasarlanması çalışmaları,
- ✦ Aracı kurumların sermaye yeterliliği ölçümlerinin riske daha duyarlı hale getirilmesi ve BASEL-II düzenlemeleri kapsamındaki çalışmalar,
- ✦ Tezgahestü türev araçların alım satımına ilişkin aracı kurumlara ilişkin düzenlemeler,
- ✦ Karaparanın aklanması ve terörizmin finansmanının engellenmesi için FATF önerileri çerçevesinde aracı kurumların rolünün güçlendirilmesine ilişkin çalışmalar,
- ✦ Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ'in hazırlanması⁴,
- ✦ Ortaklık Varantlarının ve Aracı Kurum Varantlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Alım Satım İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği'nin hazırlanması⁵,

⁴ Seri:II, No:22 sayılı "Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınması ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" 29/1/2009 tarihli ve 27125 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁵ Seri:III, No:36 sayılı "Ortaklık Varantlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Alım Satım İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği" 21/1/2009 tarihli ve 27117 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- ✦ Oydan Yoksun Paylara İlişkin Esaslar Tebliği'nin güncellenmesine ilişkin çalışmaların yapılması⁶,
- ✦ Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Kamuyu Aydınlatma Platformuna Gönderilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ Hazırlanması⁷
- ✦ Risk bazlı finansal tablo revizyonu,
- ✦ Kamuyu aydınlatmada etkinliğin ve AB mevzuatına uyumun sağlanmasını teminen özel durum açıklamalarına ilişkin mevzuatın güncellenmesi⁸,
- ✦ Zorunlu çağrıya ilişkin düzenlemelerin gözden geçirilmesi,
- ✦ Kurumsal yönetim uygulamalarının izlenmesi ve geliştirilmesi,
- ✦ Varlık teminatlının menkul kıymetlerin ihracını teminen yeni düzenlemelerin yapılması,
- ✦ Sermaye piyasası aracı ihracı talebiyle Kurulumuza yapılan başvuruların, etkin ve hızlı bir şekilde sonuçlandırılması ve başvuruların sonuçlanmasında meydana gelen gecikmelerin önlenmesi kapsamında başvuruların standartlaştırılması ve elektronik başvuru için hazırlık çalışmalarının yapılması,
- ✦ İzahname standartlarının geliştirilmesi,
- ✦ Payları menkul kıymetler borsalarında işlem gören şirketlerin özel durum açıklamaları ile basın aracılığıyla yaptıkları açıklamaların daha yakından takibinin sağlanması,
- ✦ Halka açık şirketlerin birleşme ve bölünme işlemlerinin küresel rekabeti engellemeyecek şekilde ve AB düzenlemelerine uyumlu olarak düzenlenmesi,
- ✦ Kira sertifikalarına ilişkin düzenlemelerin oluşturulması,
- ✦ Bedelsiz sermaye artırımlarının sınırlandırılması hakkında çalışmalar yapılması,
- ✦ Halka açık şirketlerin varlıkları üzerine üçüncü kişiler lehine verilen teminat, ipotek vb. hususların değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması,
- ✦ Geleceğe yönelik bilgilerin kamuya açıklanmasında uygulanacak standartların belirlenmesi,
- ✦ Halka arz ve KOBİ'lerin sermaye piyasaları yoluyla finansmanı amacıyla çalışmalar yapılması,
- ✦ Yabancı sermaye piyasası araçlarının kurul kaydına alınmasına ve satışına ilişkin esaslar tebliği'nin AB düzenlemelerine uyumlu olarak güncellenmesi,
- ✦ Halka arzlarda izahnamenin düzenlenmeyeceği ya da yayınlanmayacağı hallerin belirlenmesi,

⁶ Seri:I, No:36 sayılı "Oydan Yoksun Paylara İlişkin Esaslar Tebliği" 21/1/2009 tarihli ve 27117 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁷ Seri:VIII, No: 61 Sayılı "Bilgi, Belge ve Açıklamaların Elektronik Ortamda İmzalanarak Kamuyu Aydınlatma Platformuna Gönderilmesine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ" 30/05/2009 tarihli ve 27243 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁸ Seri:VIII, No:54 sayılı "Özel Durumların Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği" ile Seri:VIII, No:57 sayılı "İhraç Ettği Sermaye Piyasası Araçları Bir Borsada İşlem Görmeyen Ortaklıkların Özel Durumlarının Kamuya Açıklanmasına İlişkin Esaslar Tebliği" 6/2/2009 tarihli ve 27133 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

- ✦ Avrupa Birliği'nin derecelendirme direktif taslağı çerçevesinde mevcut derecelendirme mevzuatının gözden geçirilmesi,
- ✦ Ulusal Program çerçevesinde, borsa dışı şirketlerin finansal raporlarına ilişkin TMSK düzenlemelerinden sonra ilgili mevzuatın güncellenmesi,
- ✦ Bağımsız denetime ilişkin Kurulumuz düzenlemelerinin Uluslararası Denetim Standartlarının 2008 yılı versiyonu çerçevesinde güncellenmesi,
- ✦ Piyasaya UMS/UFRS eğitimi vermek üzere eğitici yetiştirilmesi,
- ✦ Bağımsız denetim kuruluşları nezdinde sürdürülen gözetim faaliyetinin etkinliğinin artırılması amacıyla Uzaktan Veri Alım Projesi kapsamında sistemin geliştirilmesi,
- ✦ Yurtdışında "Mortgage" olarak adlandırılan "Konut Finansmanı" Kanun Tasarısına ilişkin ikincil düzenleme (Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler, Varlık Teminatlı Menkul Kıymetler ve İpotek Finansmanı Kuruluşları) çalışmaları,
- ✦ Girişim sermayesi fonlarının kuruluşuna imkan sağlayacak düzenlemelerin yapılması,
- ✦ Gayrimenkul yatırım fonlarının kuruluşuna imkan tanınması,
- ✦ AB'ye uyum çerçevesinde hazırlanmakta olan Kanun'la birlikte Değişken Sermayeli Yatırım Ortaklıklarının kuruluşuna ilişkin yasal altyapının oluşturulması.
- ✦ DİBS'lerin MKK'da kaydileştirilmesine ilişkin çalışmalar,
- ✦ İMKB-SPK ortak gözetim sistemi projesi çalışmaları,
- ✦ 07.03.2008 tarih ve 7/295 sayılı Kurul Kararı'nda KAP'ın tüm unsurlarıyla İMKB tarafından yürütülmesine karar verilmiştir. Başlangıç tarihi 01.01.2005 olan proje tamamlanmıştır.
- ✦ İlgili sektörlerden gelen talepler üzerine İMKB'de de uygulaması bulunan ve VOB'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin pozisyon ve teminatların başka aracı kuruluşlar tarafından takibine yönelik "give up" sistemi kurulmasına ilişkin yasal ve teknik altyapı çalışmaları VOB ve Takasbank tarafından başlatılmıştır.
- ✦ Tek hisse senedine dayalı vadeli işlem sözleşmelerinin işlem görmesi için gerekli çalışmaların yapılması,
- ✦ Borsa dışı halka açık şirketlerin hisse senetlerinin kayda alınmasına ilişkin çalışmalar,
- ✦ Gelişen İşletmelere Yönelik Piyasanın İMKB bünyesinde oluşturulması çalışmaları,

KAYDA ALMA

SPKn uyarınca ihraç ve halka arz olunacak sermaye piyasası araçlarının Kurula kaydedilmesi zorunludur. Kamuyu aydınlatmanın esas olduğu kayda alma sisteminde, sermaye piyasası aracı ihracı için yapılan başvurular, izahname ve sirkülerlerin ortaklık ve halka arz olunacak sermaye piyasası aracına ilişkin, mevzuatta öngörülen bilgileri içerip içermediği

dikkate alınarak, kamunun aydınlatılması çerçevesinde incelenir. İhraç başvurusunun incelenmesi hukuki ve mali boyutları dikkate alınarak gerçekleştirilmektedir. Bunun yanında ilk halka arz başvurularının tamamında, diğer ihraçlar için ise gerekli görüldüğü zamanlarda ilgili ortaklığın merkez ve tesislerinde inceleme yapılmaktadır.

İncelemeler sonucunda açıklamaların yeterli olmadığı ve gerçeği dürüst biçimde yansıtmayarak halkın istismarına yol açacağı sonucuna varılırsa, gerekçe gösterilerek, başvuru konusu sermaye piyasası araçlarının Kurul kaydına alınmasından imtina edilebilir. Ancak Kurul tarafından sermaye piyasası araçlarının kayda alınması, resmi bir teminat niteliği taşımamaktadır.

Bu kapsamda 2008 yılında, halka arz veya ihraç olunacak hisse senetlerinin (anonim ortaklıklar ile menkul kıymet, gayrimenkul ve girişim sermayesi yatırım ortaklıkları tarafından), banka bonolarının (mevduat kabul etmeyen bankalar tarafından) ve katılma belgelerinin (yatırım fonları tarafından) Kurulumuz kaydına alınması için yapılan başvurular değerlendirilmiştir. Kayda alma başvuruları ve sonuçları hakkında aşağıda rakamsal bilgi verilmektedir.

Tablo 5.1. Kayda Alma Başvuruları ve Sonuçları

Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru Sayısı	Sonuçlandırılan Başvuru Sayısı
Hisse Senedi	123	122
Halka Açık Anonim Ortaklıklar	105	108
Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları	13	13
Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıkları	-	-
Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları	5	5
Katılma Payları	80	73
Emeklilik Yatırım Fonu Payları	14	12
Finansman Bonosu	1	1
Tahvil	3	4
Toplam	344	338

İZİN

Aracı Kuruluşlara Yönelik İzinler

Sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını ve tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını teminen, sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunacak aracı kuruluşların faaliyette bulunabilmeleri için gerekli koşullar Kurulumuzca belirlenmektedir. Bu kapsamda; aracı kurum ve bankaların sermaye piyasası faaliyetlerinde bulunmaları, merkez dışı örgüt açmaları, ortaklık yapılarının değişmesi, esas sözleşmelerinde değişiklik yapılması Kurul iznine tabi bulunmaktadır.

Mevcut durumda Kurul iznine tabi olarak gerçekleştirilebilen faaliyetler ile bu faaliyetleri gerçekleştirebilecek kurumlara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5.2. SPK İznine Tabi Faaliyetler ve Bu Faaliyetleri Yürütebilecek Kuruluşlar

Faaliyet Konusu	Aracı Kurumlar	Mevduat Kabul Etmeyen Bankalar (Yatırım Bankaları)	Ticari Bankalar
Alım Satım Aracılığı	√	√ Borsa Dışında	√ Borsa Dışında
Halka Arza Aracılık	√	√	
Menkul Kıymetlerin Geri Alma veya Satma Taahhüdü ile Alım Satımı (Repo-Ters Repo)	√	√	√
Portföy Yöneticiliği	√	√	
Yatırım Danışmanlığı	√	√	
Kredili Menkul Kıymet, Açığa Satış ve Menkul Kıymetlerin Ödünç Alma ve Verme İşlemleri	√		
Türev Araçların Alım Satımına Aracılık	√	√	√

Bu çerçevede, yukarıda yer alan faaliyet konularına ilişkin izin başvuruları Kurulumuz uzmanlarınca incelenmekte ve karara bağlanmak üzere Kurul Karar Organına sunulmaktadır.

2007 yılı içerisinde aracı kuruluşlar tarafından Kurulumuza iletilen izin başvurularına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5.3. Aracı Kuruluş Başvuruları

Yapılan Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru Sayısı	Sonuçlanan Başvuru Sayısı
Faaliyet İzni Başvuruları	19	19
Merkez Dışı Örgüt Başvuruları	25	23
Ortaklık Yapısı Değişikliği	60	58
Aracı Kurumların Esas Sözleşme Tadili	40	36
TOPLAM	144	136

Kolektif Yatırım Kuruluşlarına İlişkin İzinler

Kolektif yatırım kuruluşlarının işleyişleri ile kamuyu aydınlatma esaslarının daha sağlıklı ve şeffaf bir şekilde yerine getirilmesi amacıyla, kolektif yatırım kuruluşlarından;

- ✦ Yatırım fonlarının kuruluş, içtüzük, kurucu ve tür değişiklikleri, birleşme ile tasfiyeleri,
- ✦ Menkul kıymet/gayrimenkul yatırım ortaklıklarının kuruluş/dönüşüm, esas sözleşme değişikliği, kayıtlı sermaye sistemi tavan artırımı ile portföy işletmeciliği yetki belgesi alması,
- ✦ Portföy yönetim şirketlerinin ise kuruluş, faaliyet, portföy işletmeciliği ve yatırım danışmanlığı yetki belgesi alması ile çeşitli kuruluşlarla acentelik tesis etmesi,

Kurul iznine tabi bulunmaktadır.

Buna göre söz konusu kuruluşlar tarafından 2008 yılında Kurula yapılan başvurulara ilişkin dağılım aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5.4. Kolektif Yatırım Kuruluşları Başvuruları

Başvurunun Türü	YATIRIM FONU*		YATIRIM ORTAKLIĞI**		GAYRİMENKUL YAT. ORT.		PORTFÖY YÖNETİM ŞİR.		TOPLAM	
	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru	Yapılan Başvuru	Sonuçlanan Başvuru
Kuruluş-Kayda Alma/ Dönüşüm	95	92	-	-	7	5	2	2	104	99
Kayda Alma(1)	50	46	-	-	1	1	-	-	51	47
Tür Değişikliği	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Birleşme	3	3	-	-	1	1	-	-	4	4
Tasfiye	2	2	-	-	-	-	-	-	2	2
Kurucu Değişikliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sermaye Artırımı	7	6	5	5	12	12	1	1	25	24
KSS Tavan Artırımı	-	-	3	3	3	3	-	-	6	6
Faaliyet İzni	-	-	-	-	-	-	7	7	7	7
Yatırım Danış. Yetki Belgesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	157	149	9	8	24	22	10	9	200	189
(1) Yatırım fonları için ilk halka arz ve tutar artırım başvuruları dahil olup, yatırım ortaklıkları ve gayrimenkul yatırım ortaklıkları için ilk halka arz ve Kurul kaydında olmayan hisse senetlerinin kayda alınması başvurularını içermektedir. *Emeklilik yatırım fonu başvuruları dahildir. **Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı başvuruları dahildir.										

Halka Açık Anonim Ortaklıklara İlişkin İzinler

Gerek hisse senetleri borsada işlem gören, gerekse diğer halka açık anonim ortaklıkların sermaye artırım prosedürünün kolaylaştırılması ve halka açık anonim ortaklıkların çeşitli işlemlerinde hissedarlarının korunmasını teminen;

- ✦ Kayıtlı sermaye sistemine geçiş ve kayıtlı sermaye tavanının yükseltilmesi,
- ✦ Birleşme, devir ve bölünmeler,
- ✦ Esas sözleşme değişiklikleri,
- ✦ Çağrı yoluyla hisse senedi veya vekalet toplanması, çağrıda bulunmadan muafiyet talepleri,
- ✦ Çok uluslu şirketlerin Türkiye'deki iştiraklerinin çalışanlarına hisse senedi edindirme planları,
- ✦ Kağıt ithalleri,
- ✦ Ortaklıkların Kurul kaydına alınmaları,
- ✦ Ortaklıkların Kurul kaydından çıkarılmaları,

Kurul iznine tabi bulunmaktadır.

Bu çerçevede, halka açık anonim ortaklıklar tarafından 2008 yılında Kurula yapılan başvurulara ilişkin nicel bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5.5. Halka Açık Anonim Ortaklıkların Başvuruları

Başvurunun Türü	Yapılan Başvuru Sayısı	Sonuçlandırılan Başvuru Sayısı
KSS' ye geçiş ve Tavan Yükseltme	38	39
Birleşme, Devir, Bölünme	12	12
Çağrıda Bulunma ve Çağrıdan Muafiyet	30	26
Esas Sözleşme Değişiklikleri	121	128
Çokuluslu Şirket Çalışanlarına His.Sen. Edindirme İşl.	20	18
Ortaklıkların Kurul Kaydına Alınması	8	9
Ortaklıkların Kurul Kaydından Çıkarılması	36	25
Kağıt İthal İzni	-	-
İMKB'de İşlem Gören Şirketlerin Sermayelerinin Kurul Kaydında Olmayan Kısımlarının Kayda Alınması	-	-
Sermaye Azaltımı	-	-
Toplam	265	257

Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin İzinler

Bağımsız denetim kuruluşları, ortaklıkların ve sermaye piyasası kurumlarının kamuya açıklanacak veya SPK tarafından istenecek finansal tablolarının, genel kabul görmüş muhasebe kavram, ilke ve standartlarına uygunluğu ile bilgilerin doğruluğunun ve gerçeği

dürüst bir biçimde yansıtıp yansıtmadığının, bağımsız denetçileri vasıtasıyla bağımsız denetim ilke ve kurallarına göre, defter, kayıt ve belgeler üzerinden incelenmesinden ve tespit edilen sonuçların rapora bağlanmasından sorumludur.

Sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetinde bulunmak isteyen kuruluşların başvuruları Kurulumuzca değerlendirilerek, gerekli şartları taşıyanlar Kurulumuzun Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetime Yetkili Kuruluşlar Listesi'ne (Liste) alınmaktadır. 2008 yılında toplam 5 kuruluşun sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetinde bulunmak üzere yetkilendirilerek Liste'ye alınmalarına 2 kuruluşun ise Listeden çıkarılmalarına ilişkin başvuruları olumlu sonuçlandırılmıştır. 2008 yılı sonu itibariyle Listede toplam 94 bağımsız denetim kuruluşu bulunmaktadır.

Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin İzinler

Kurulumuzun Seri:VIII, No:51 "Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti ve Derecelendirme Kuruluşlarına İlişkin Esaslar Tebliği" uyarınca, derecelendirme faaliyeti; kredi derecelendirmesi ve kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi faaliyetlerini kapsamaktadır. Tebliğ'de, kredi derecelendirmesi "işletmelerin risk durumları ve ödeyebilirliklerinin veya borçluluğu temsil eden sermaye piyasası araçlarının anapara, faiz ve benzeri yükümlülüklerinin vadelerinde karşılanabilirliğinin derecelendirme kuruluşları tarafından bağımsız, tarafsız ve adil olarak değerlendirilmesi ve sınıflandırılması faaliyeti"; kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi ise, "işletmelerin Kurulca yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkelerine uyumlarının derecelendirme kuruluşları tarafından bağımsız, tarafsız ve adil olarak değerlendirilmesi ve sınıflandırılması faaliyeti" olarak tanımlanmıştır.

2008 yılı sonu itibariyle ülkemizde kurulan 4 derecelendirme kuruluşu sermaye piyasasında kredi derecelendirme faaliyetinde bulunmak üzere ve 2 derecelendirme kuruluşu sermaye piyasasında kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecelendirmesi faaliyetinde bulunmak üzere yetkilendirilmiş bulunmaktadır.

GÖZETİM

Sermaye piyasasında gözetim faaliyetleri, yatırımcıların korunması, piyasaların adil, etkin ve şeffaf bir biçimde işleminin güvence altına alınması ve sistemik riskin azaltılması amaçlarıyla:

- ◆ Halka açık anonim ortaklıklar ile sermaye piyasası işlemlerinin ve kurumlarının izlenmesi suretiyle mevzuata aykırı fiillerin ve muhtemel risklerin tespit edilerek mevzuat çerçevesinde işleme tabi tutulması,
- ◆ Gözetim faaliyetleri sırasında yapılan tespitler ve uygulamada karşılaşılan sorunlar çerçevesinde mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması,

suretiyle gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda, 2008 yılı içerisinde Kurulca yürütülen gözetim ve izleme faaliyetlerine ilişkin bilgiler izleyen bölümlerde yer almaktadır.

Halka Açık Anonim Ortaklıkların Gözetimi

Mali Tabloların Revizyonu

Halka açık anonim ortaklıklardan hisse senetleri borsalarda işlem görenler üçer aylık dönemler itibarıyla, diğerleri ise yılda bir defa olmak üzere mali tablolarını kamuya duyurmak ve bir örneğini de Kurula iletmek zorundadırlar. Bunun yanında, Borsa şirketlerinin yıllık ve altı aylık mali tabloları ile diğer halka açık ortaklıkların yıllık mali tabloları bağımsız denetime tabi tutulmakta ve bağımsız denetçilerin mali tablolara ilişkin görüşü de kamuya duyurulmaktadır.

Aralık 2006 tarihinde Kurulumuz ile Hollanda Ekonomi Bakanlığına bağlı Uluslararası İş ve İşbirliği Kurumu (EVD) tarafından “Borsa Şirketlerinin Finansal Raporlaması için Etkin Gözetim Sistemi Oluşturulması ve Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kuruluşlar için Daha Etkin Bir Uzaktan Gözetim Sisteminin Kurulması” projeleri onaylanmış ve projeler Kurulumuz ve Hollanda Finansal Piyasalar Otoritesi (AFM) tarafından iki yıl içinde gerçekleştirilmiştir.

Borsa Şirketlerinin Finansal Raporlaması için Etkin Gözetim Sistemi Oluşturulması Projesinin amacı borsa şirketlerinin hazırladıkları finansal raporlar için risk analizine ve diğer ilgili yöntemlere dayanan ve Avrupa Birliği mevzuatına uygun bir gözetim sisteminin Kurulumuzca oluşturulması ve kullanılmasıdır.

Özel Durumların İzlenmesi

Kurul tarafından özel durum olarak belirlenen ve sermaye piyasası araçlarının değerini etkileyebilecek önemli olay ve gelişmelerin kamuya açıklanması gerekmektedir. Bu kapsamda ortaklar ve/veya ihraççılar sermaye yapısı, duran varlıklar, faaliyetler, mali yapı ve iştirakler gibi çeşitli konulardaki önemli değişiklikleri kamuya duyurmakla yükümlüdürler.

Bu çerçevede halka açık anonim ortaklıkların kamuya açıkladıkları özel hal bildirimleri izlenmekte; açıklama yapılması gerektiği halde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenler hakkında yapılacak işlemler belirlenmekte ve uygulanması sağlanmaktadır. Hisse senetleri borsada işlem gören anonim ortaklıkların hisse senedi fiyatlarında olağan dışı hareketlerin görülmesi halinde konunun özel haller çerçevesinde açıklamaya dayandırılıp dayandırılmadığı incelenmekte, açıklama yapmayan veya eksik yapanlar için gereken inceleme yapılarak, tespit edilen aksaklıklar konusunda ilgili ortaklıklar için gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır. Öte yandan hisse senetleri borsada işlem görmeyen anonim ortaklıkların özel hal bildirimleri ise Kurul Haftalık Bülteni ile kamuya duyurulmaktadır.

Genel Kurul Toplantılarına Katılım

Gözetim faaliyetleri kapsamında, SPK'nın 46/j maddesi hükmü çerçevesinde hisse senetleri İMKB'de işlem gören 13 şirketin 2007 yılı olağan/olağanüstü genel kurul toplantılarına gözlemci sıfatıyla katılmış, muhtemel sorunların yerinde tespitine yönelik çalışmalar yapılarak, katılınan her genel kurul toplantısı için bilgi formları düzenlenmiştir.

Kolektif Yatırım Kuruluşlarının Gözetimi

Kolektif yatırım kuruluşları ile portföy yönetim şirketlerinin periyodik tablo ve raporları izlenmekte, mevzuata aykırılık hallerinde gerekli önlemler alınmakta ve gerekli yaptırımlar uygulanmaktadır.

Tüm yatırım fonları, emeklilik yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının portföy yapılarının elektronik ortamda Kurulumuz tarafından izlenebilmesine olanak tanıyan bir sistem geliştirilmiş olup, 2001 yılında yatırım fon ve ortaklıklarının portföylerinin günlük olarak izlenebilmesi amacıyla T+2 (Takas) gününde Kurulumuza iletilmekte olan bilgilerin T gününde (aynı gün) iletilebilmesi için gerekli teknik değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler paralelinde Kurulumuza iletilen söz konusu veriler 2008 yılında da incelenmiş ve mevzuata aykırı bulunan hususlar hakkında gerekli işlemler yapılmıştır.

Aracı Kuruluşların Gözetimi

Mali Duruma Yönelik Gözetim

Aracı Kurumların Sermayelerine ve Sermaye Yeterliliğine İlişkin Esaslar Tebliği uyarınca, aracı kurumlar, sermaye yeterliliğine ilişkin olarak hazırladıkları tablolar ile faaliyetleriyle ilgili verileri içeren tabloları 15 günlük dönemlerde Kurulumuza göndermektedirler. Kurulumuzca görülen lüzum üzerine söz konusu tabloların 17.10.2008 tarihinden itibaren her ayın 7, 15, 23 ve 30 uncu günlerinde alınmasına böylece haftalık olarak Kurulumuza iletilmesine karar verilmiştir. Bu çerçevede, aracı kurumların sağlıklı mali yapılarının korunmasını teminen, 2008 yılı boyunca söz konusu tablolar incelenmiş ve bütün aracı kurumların sermaye yeterliliği yükümlülüklerini yerine getirmeleri amacıyla gerekli uyarılar yapılmış ve tedbirler alınmıştır. Bu faaliyetler ile aracı kurumların aktif yapıları düzenlenerek, güçlü bir sermayeye sahip olmaları sağlanmıştır.

İzleme Faaliyetleri

Aracı kurum ortakları ile aracı kurumlarda görev alacak personelin ilgili Tebliğler uyarınca gerekli şartları sağlayıp sağlamadıkları izlenmektedir. Aracı kurumlarda görev alan personelde meydana gelen değişikliklerin TSPAKB'ye bildirildiği dikkate alınarak, bu konuda Birlik ile koordineli olarak çalışılmaktadır.

Aracı kurumların merkez ve merkez dışı örgütlerindeki organizasyon, mekan, belge-kayıt düzeninde meydana gelen değişiklikler Kurula yapılan bildirimler üzerinden izlenmektedir.

Aracı kurum ve bankaların, faaliyet yetki belgelerine ilişkin olarak mevcut mevzuat gereğince gerçekleştirmek zorunda oldukları tescil yükümlülüklerini yerine getirip getirmediikleri takip edilmektedir.

Gözetim ve izleme faaliyetleri kapsamında, 2008 yılı içerisinde 16 adet aracı kurumda yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.

Bağımsız Denetim Kuruluşlarının Gözetimi

Sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetine ilişkin olarak, bağımsız denetim kuruluşlarının kuruluş şartları, faaliyet esasları, bu kuruluşlarda çalışabilecek kişilerin nitelikleri ve müşteri işletmelerle yapılan sözleşmeler açısından izleme faaliyetinde bulunmaktadır. Bağımsız denetim sektörünün işleyişinde etkinliği artırmak üzere Kurulun diğer birimlerinden gelen bildirimler de izleme faaliyetinde dikkate alınmakta, bunun sonucunda bağımsız denetim kuruluşları nezdinde kalite kontrol çalışmaları yürütülmektedir.

Bağımsız denetim kuruluşları nezdinde gerçekleştirilen gözetim faaliyetinin etkinliğini arttırmak amacıyla başlatılan Uzaktan Veri Alım Projesi tamamlanmış olup, gözetim kapsamında elektronik ortamda çeşitli raporlar alınması mümkün hale gelmiştir.

Gözetim ve izleme faaliyetleri kapsamında, 2008 yılı içerisinde 12 adet bağımsız denetim kuruluşu nezdinde kalite kontrol denetimi gerçekleştirilmiştir.

Derecelendirme Kuruluşlarının Gözetimi

Sermaye piyasasında derecelendirme faaliyeti ve derecelendirme kuruluşlarına ilişkin olarak yürütülen yeni düzenleme çalışmaları çerçevesinde, derecelendirme kuruluşlarının kuruluş ve faaliyet esasları, organizasyon, mekan, teknik donanım, belge ve kayıt sistemindeki değişiklikler ve müşteri işletmelerle yapılan sözleşmeler itibarıyla izlenmekte ve gözetimine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Piyasa Gözetimi

Gözetim faaliyetleri 04.04.2008 tarihinde alınan Kurul Kararı çerçevesinde yürütülmeye devam edilmiştir. Alınan Kurul Kararı çerçevesinde, Kurulumuz düzenleme alanındaki borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda, işlemlerin açık, düzenli ve dürüst bir şekilde gerçekleşmesinin sağlanması ve kendi mevzuatlarında bu konularda yer alan hükümlere aykırılıklar ile Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47/A-1,47/A-2 ve 47/A-3 hükümlerine aykırılık oluşturacak şekilde gerçekleştirilen işlemlerin tespiti amacıyla fiyat ve miktar hareketleri ile işlem ve emirlerin izlenmesi kapsamındaki piyasa gözetim faaliyetlerinin konusu borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalar nezdinde yapılmasının esas olduğuna; bu çerçevede Sermaye Piyasası Kanunu'nun 47/A-1,47/A-2 ve 47/A-3 hükümlerine konu suçlara ilişkin ön tespitlerin borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalar tarafından yapılmasına; bu tespitlerle ilgili incelemeler sonucunda suç unsurları olduğuna dair sonuçlara ulaşılması halinde konunun Kurulumuza intikal ettirilmesine, Kurulumuzca borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasaların piyasa gözetim sistemlerinin yeterliliği ile piyasa gözetim faaliyetlerinin etkinliğinin denetiminin yapılmasına, Borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasaların piyasa gözetim sistemleri ve piyasa gözetim faaliyetlerine ilişkin altı aylık olarak hazırlayacakları raporları ilgili dönemi izleyen bir ay içerisinde Kurulumuza iletmelerine, Kurulumuza iletilen piyasa gözetim faaliyetleri kapsamındaki ihbar, şikayet ve başvurular ile Kurulumuz diğer daireleri ve Basın İzleme Grubu'nun bu kapsamdaki bildirimlerinin ilgili borsalar ve teşkilatlandırılmış diğer piyasalara aktarılmasına ve yapılan işlemlerin sonuçları hakkında Kurulumuza bilgi verilmesine karar verilmiştir.

Piyasa gözetimi faaliyetlerinin iyileştirilmesi, verimlilik ve etkinliğinin artırılması amacıyla Kurulumuzun da katılımıyla İMKB ile birlikte geliştirme çalışmalarına başlanan gözetim

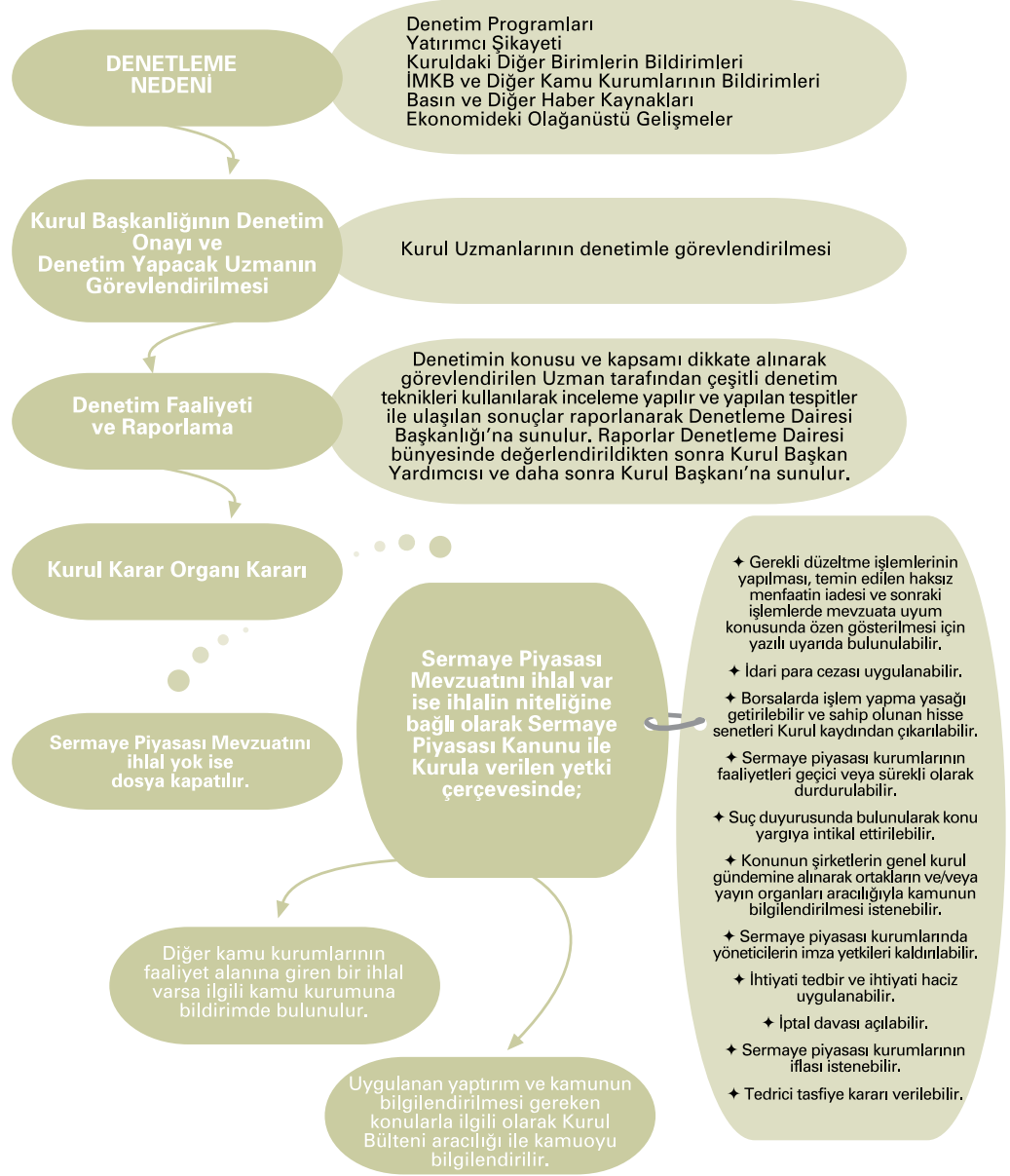
sistemi üzerindeki çalışmalar büyük ölçüde tamamlanmış ve İMKB gözetim biriminde test amaçlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası A.Ş.'nin gözetim sisteminin testleri tamamlanarak kullanıma hazır hale getirilmiştir.

DENETİM

Kurul denetiminin amacı; sermaye piyasalarının güven, açıklık içinde çalışmasını ve tarafların hak ve yararlarının korunmasını engelleyen ihmal, ihlal, suiistimal ve benzeri her tür yasal olmayan fiil ve eylemlerin önlenmesidir. Bu amaçla halka açık şirketler, aracı kuruluşlar, yatırım fonları, emeklilik yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, portföy yönetim şirketleri, bağımsız denetim şirketleri, derecelendirme kuruluşları, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalar ile sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurumların (Merkezi Kayıt Kuruluşu, İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş., Türkiye Sermaye Piyasası Aracı Kuruluşları Birliği gibi) faaliyetleri Sermaye Piyasası Kanunu ve bu Kanun uyarınca çıkarılmış yönetmelik, tebliğ ve diğer mevzuat uyarınca denetlenmektedir.

Denetimin konusu, yapılan yıllık denetim programlarıyla yatırımcı şikâyetleri, Kurulda ki diğer birimlerin ve kamu kurumlarının yaptıkları bildirimler dikkate alınarak belirlenmektedir. Daha sonra denetim, görevlendirilen Kurul Uzmanları tarafından merkezde veya ilgili kurum nezdinde, çeşitli denetim teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmekte, ulaşılan tespitler bir rapor halinde Kurul Karar Organına sunulmakta ve Kurul Karar Organı tarafından karara bağlanarak sonuçlandırılmaktadır. SPKn. ile verilen yetki çerçevesinde Kurulumuz denetim süreci aşağıdaki şemada özetlenmiştir.

DENETİM SÜRECİ

2008 yılında Kurulumuzun temel ilkeleri doğrultusunda sermaye piyasalarının etkin, dürüst ve güvenilir işleyişini bozucu her tür usulsüz fiil ve işlemler denetlenerek, piyasaların düzgün ve disiplin içinde çalışması sağlanmıştır. Denetimlerde bir yandan yol gösterici, yapıcı ve iyileştirici bir yaklaşım izlenirken, diğer yandan cezai yaptırım gerektiren işlemler de derhal ilgili makamlara iletilmiştir.

Bu çerçevede denetim faaliyetleri yürütülürken 2008 yılında Kurul Denetleme Dairesine 477 adedi Kurul dışından ve 1,277 adedi Kurul içinden olmak üzere toplam 1,754 adet yazı ulaştırılmıştır. Kurul dışı yazıların 32 adedi şikâyet ve ihbar, 163 adedi aracı kurumların, şirketlerin, kamu kuruluşlarının ve yatırımcıların bilgi isteme, 282 adedi Kurulumuz yazısına cevap verme veya Kurulumuza bilgi verme niteliğindeki yazılardır.

Diğer taraftan, yıl boyunca denetleme faaliyetleriyle ilgili olarak Kurul içindeki diğer birimlere, yatırımcılara, şirketlere, sermaye piyasası kurumlarına ve kamu kuruluşlarına toplam 2,989 adet yazı gönderilmiştir. Bu yazıların 1,377 adedi Kurul içi yazışma, 232 adedi Daireye ulaşan bilgi isteme yazılarına cevap, 159 adedi bilgi isteme, 1,033 adedi denetim sonuçları hakkında bilgi verme, 153 adedi ise kamu kurumları ve şirketlere bilgi verme niteliğindeki yazılardır.

Denetleme Dairesine doğrudan veya Kurul'un Bilgi Edinme Birimi aracılığıyla ulaşan toplam 115 şikâyet ve ihbar yazısı ile 89 adet İMKB manipülasyon ihbarına ve yapılan denetim programlarına bağlı olarak, 2008 yılında 121 adet yeni inceleme başlatılmıştır. Geçmiş yıllarda veya 2008 yılında başlatılan denetim faaliyetleri sonucunda, 2008 yılında denetleme dairesi tarafından 192 denetim raporu ile 22 öneri yazısı (müzekkere) ve uzman yazısı hazırlanmıştır. Söz konusu rapor ve yazıların konularına göre dağılımına bakıldığında %36 ile manipülasyonun ilk sırada, %26 ile halka açık şirket denetiminin ikinci sırada yer aldığı görülmektedir (Tablo 5.6). Halka açık şirket denetimlerinin çoğunluğu örtülü kazanç aktarımı ile ilgilidir. Diğer başlığı altındaki müzekkere ve uzman yazıları içinde ise, idari para cezası uygulama ve işlem yasağını kaldırma yazıları ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Tablo 5.6. Denetim Çalışmalarının Konularına Göre Dağılımı

	2007				2008			
	Rapor	Müzekkere ve Uzman Yazısı	Toplam	%	Rapor	Müzekkere ve Uzman Yazısı	Toplam	%
Aracı Kurum Denetimi	15	17	32	12.8	17	4	21	9.77
İzinsiz Sermaye Piyasası Faaliyeti	1	-	1	0.4	5	-	5	2.3
Halka Açık Şirket Denetimi	27	6	33	13.2	53	4	57	26.5
Kurul Kaydına Alınmaksızın Halka Arz Denetimi	4	3	7	2.8	8	1	9	4.2
İçerden Öğrenenlerin Ticareti	4	2	6	2.4	10	-	10	4.6
Manipülasyon	62	13	75	30.0	76	2	78	36.2
Bağımsız Denetim Kuruluşu	-	-	-	0.0	-	-	-	0
Sermaye Piyasası Kurumları	7	1	8	3.2	11	4	15	6.98
Diğer (idari para cezası, işlem yasağı vb.)	15	73	88	35.2	12	7	19	8.8
TOPLAM	135	115	250	100.0	192	22	214	100.0

2008 yılı denetleme faaliyetleri arasında önemli bir paya sahip olan manipülasyon incelemeleri büyük ölçüde İMKB tarafından Kurula iletilen ihbarlara istinaden gerçekleştirilmiştir. Kurul tarafından diğer kaynaklardan elde edilen bilgiler veya gözetim faaliyetleri çerçevesinde yapılan tespitlere dayanarak başlatılan incelemeler ise azınlıktadır. 2008 yılında İMKB tarafından Kurula iletilen manipülasyon ihbarlarının sayısı 89 olup, geçmiş yıllardan yapılan ihbarlarla birlikte toplam 219 İMKB manipülasyon ihbarının 76'sı cari yılda sonuçlandırılmıştır. İMKB tarafından Kurula iletilen manipülasyon ihbarlarının sayısına ilişkin bilgiler Tablo 5.7'de özetlenmiştir.

Tablo 5.7. İMKB Manipülasyon İhbarları Hakkında Bilgiler

	2007	2008
Önceki Yılda Devreden İnceleme Sayısı	116	130
Cari Yılda İMKB'den Gelen İnceleme Sayısı	82	89
TOPLAM	198	219
Cari Yılda Sonuçlandırılan İMKB İncelemesi	68	76
Sonraki Yıla Devreden İnceleme Sayısı	130	143

Kurul denetimleri sonucunda uyarı, idari para cezası, suç duyurusu biçiminde yaptırımlar uygulanabilmektedir. Manipülasyon incelemeleri sonucunda suç duyurusunun yanı sıra uygulanan yaptırımlardan biri de, suçu tespit edilenlere Kurul Karar Organı kararına istinaden SPKn'nın verdiği yetki çerçevesinde borsada işlem yapma yasağı getirilmesi ve ilgili gerçek ve tüzel kişinin sahip olduğu tüm hisse senetlerinin Kurul kaydından çıkarılmasıdır. Ancak borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem yasağı getirilen kişilerin yasakları; işlem yasağı süresinin dolması halinde, ilgilinin Kurula yapacağı başvuru üzerine, konunun Kurul Karar Organı tarafından değerlendirilip karara bağlanması ile kaldırılabilir.

2008 yılında yapılan denetim faaliyetleri sonucunda, 34'ü daha önceden de yasaklı olan toplam 85 gerçek ve tüzel kişiye işlem yasağı getirilmiştir. Bununla birlikte, Kurulumuzun 28.09.2007 tarihli ilke kararı çerçevesinde 41 gerçek ve tüzel kişinin işlem yasağı kaldırılmıştır. 2008 yılı sonu itibarıyla borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem yasağı olan gerçek ve tüzel kişi sayısı 262'dir.

Tablo 5.8. İşlem Yasaklı Sayısı

	2007	2008
Önceki Yılda İşlem Yasaklı Sayısı	354	249
Cari Yılda İlk Kez İşlem Yasağı Getirilenler	77	54
Cari Yılda Tüm İşlem Yasakları Kaldırılanlar	182	41
Yıl Sonu İşlem Yasaklı Sayısı	249	262

2008 yılı içinde yapılan denetim faaliyetleri sonucunda, işlem yasakları ile birlikte uygulanan diğer yaptırımlar Tablo 5.9'da ayrıntılı olarak yer almaktadır. 2008 yılında hazırlanan 214 denetim raporu, uzman yazısı veya müzekkerenin 73'ünde (%34) yapılan inceleme sonucunda Kurulumuzca yapılacak bir işlem bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kurul tarafından yapılan denetimlerde 129 gerçek ve tüzel kişinin SPKn ve ilgili mevzuat hükümlerine uyum konusunda uyarılmasına, 105 gerçek kişi hakkında sadece suç duyurusu yapılmasına, 85 gerçek kişi hakkında suç duyurusu ile birlikte işlem yasağı getirilmesine, ayrıca 64 gerçek ve tüzel kişi hakkında da idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir.

Tablo 5.9. Denetim Sonucunda Uygulanan Yaptırımlar

	2007	2008
Uyarı	171	129
Şahıs	115	72
Aracı Kurum	22	21
Şirket	34	22
Diğer	0	14
Suç Duyurusu ve İşlem Yasağı	164	190
Suç Duyurusu	33	105
Suç Duyurusu ve İşlem Yasağının Tekrarlanması	74	23
Suç duyurusu ve İşlem Yasağı Getirilmesi	57	62
İdari Para Cezası	89	64
Şahıs	46	24
Aracı Kurum	33	35
Şirket	10	2
Bağımsız Denetim Kuruluşu	0	3
TOPLAM	424	383

Kurulun tüm hizmet birimleri tarafından 2008 yılında 64 gerçek ve tüzel kişi hakkında toplam 3,704,008 TL tutarında idari para cezası uygulanmıştır (Tablo: 5.10). İdari para cezalarının tutar olarak %46'sı aracı kurumlara, %45'i şahıslara, % 6.8'i şirketlere ve %2.2'si bağımsız denetim şirketlerine verilmiştir.

Tablo 5.10. İdari Para Cezası Uygulama Nedenleri ve Tutarları

İLGİLİLER VE CEZA UYGULAMA NEDENİ	2007		2008	
	SAYI	CEZA TUTARI (TL)	SAYI	CEZA TUTARI (TL)
Şahıs	46	1,945,932	24	1,657,476
Seri: V, No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ	1	10,000		
Seri: V, No:46 Aracılık Faaliyetleri Tebliği	4	139,800	3	39,532
Seri: V, No:55 Yatırım Danışmanlığı Tebliği	1	50,000	-	-
Seri: V, No:59 Portföy Yöneticiliği Tebliği	-	-	-	-
Seri: V, No:65 Açığa Satış Tebliği	3	50,980	12	196,524
Seri: VIII, No:39 Özel Durumlar Tebliği	30	1,594,620	3	237,344
Seri: X, No:16 Bağımsız Denetim Tebliği	1	21,960	-	-
Seri: IV, No:8 Vekaleten Oy Kullanma ve Çağrı Tebliği	1	23,672	-	-
Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	5	54,900	-	-
Kurul Kararını Yerine Getirmeme	-	-	6	1,184,076
Aracı Kurum	33	1,106,468	35	1,712,256
Seri: V, No: 6 Aracılık Faaliyetinde Belge ve Kayıt Düzeni Hakkında Tebliğ	2	40,278	1	23,672
Seri: V, No:34 Sermaye Yeterliliği Tebliği	2	32,940	-	-
Seri: V, No:46 Aracılık Faaliyetleri Tebliği	11	522,340	3	155,198
Seri: V, No:65 Açığa Satış Tebliği	7	85,880	12	219,588
Seri: V, No:68 Aracı Kurumlarda İç Denetim Tebliği	3	71,960	-	-
Seri: VIII, No:39 Özel Durumlar Tebliği	6	329,400		
Kurul Kararını Yerine Getirmeme	2	23,670	19	1,313,798
Şirket	10	271,368	2	253,396
Seri: VII No:10 Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar	3	55,756	1	241,560
Seri:VIII, No:35 sayılı Sermaye Piyasası Mevzuatı Uyarınca Değerleme Hizmeti Verecek Şirketlere İlişkin Esaslar Tebliğ	-	-	1	11,836
Seri: VIII, No:39 Özel Durumlar Tebliği	4	152,796	-	-
Muhasebe Düzenlemelerine Aykırılık	1	40,000	-	-
Kurul Kararını Yerine Getirmeme	2	22,816	-	-
Bağımsız Denetim Kuruluşu	-	-	3	80,880
Seri: X, No: 22 Bağımsız Denetim Tebliği	-	-	2	69,900
Seri: VIII, No: 45 Değerleme Tebliği	-	-	1	10,980
TOPLAM	89	3,323,768	64	3,704,008

Kurul uzmanlarınca Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) adına da denetimler yürütülmektedir. 2008 yılında MASAK'ın 8 yeni inceleme talebi Kurul'a ulaşmış ve 7 adet inceleme sonuçlandırılmıştır. 2008 yıl sonu itibarıyla mevcut MASAK incelemelerinin sayısına ilişkin bilgiler Tablo 5.11'de verilmiştir.

Tablo 5.11. MASAK Denetimleri

	2007	2008
Önceki Yılda Devreden MASAK Denetimi Sayısı	22	25
Cari Yılda MASAK'dan Gelen Denetim Sayısı	13	8
TOPLAM	35	33
Cari Yılda Sonuçlandırılan MASAK Denetimi Sayısı	10	7
Sonraki Yıla Devreden Denetim Sayısı	25	26

MUHASEBE VE BAĞIMSIZ DENETİM STANDARTLARI

Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

Avrupa Birliği düzenlemelerine uyum çerçevesinde 2008 yılı içerisinde Seri:XI, No:29 “Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği” yürürlüğe konulmuştur. Bu Tebliğ ile borsa şirketleri, aracı kurumlar ve portföy yönetim şirketleri 2008 yılının ilk ara döneminden itibaren finansal tablolarını Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları ile tam uyumlu olarak düzenlemeleri zorunlu tutulmuştur. Böylelikle finansal raporlama açısından uluslararası düzenlemelere tam uyum sağlanmıştır.

Diğer taraftan ülkemiz sermaye piyasasında uygulama birliğinin sağlanması amacıyla da finansal tablo formatları ve finansal raporlamaya ilişkin bazı hususlara dair açıklamalar ilan edilmiştir.

Bağımsız Denetim Standartları

Uluslararası muhasebe meslek örgütü olan Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu bünyesinde oluşturulan Uluslararası Denetim ve Tasdik Standartları Kurulu (International Auditing and Assurance Standards Board - IAASB), ulusal bağımsız denetim standartlarının uluslararası düzeyde uyumlulaştırılması amacıyla halihazırda 70 ülkede uygulanmakta olan Uluslararası Denetim Standartları'nı (UDS) yayımlamakta olup, Avrupa Komisyonu'nun 2005 yılı itibarıyla AB üyesi ülkelerin ulusal bağımsız denetim standartlarının UDS'ye uyumlu hale getirilmesi yönünde üye ülkeler tarafından da olumlu olarak karşılanan bir ilke kararı bulunmaktadır.

Bu çerçevede, Sermaye Piyasası Kurulunca 1987 yılından bu yana sermaye piyasasında bağımsız denetim faaliyetlerine ilişkin düzenlemelerin en kapsamlısı olan “Uluslararası Bağımsız Denetim Standartları” ile tam uyumlu Seri:X, No:22 sayılı “Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Standartları Hakkında Tebliğ” Resmi Gazete'nin 12.06.2006 tarih ve 26196 sayılı Mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu Kurulumuz Tebliği uluslararası düzenlemelere uygun olmakla birlikte IAASB Uluslararası Denetim Standartlarını güncellediğinden Kurulumuz Tebliği'ni aynı paralelde uyumlaştırma gereği doğmuştur. Bu çerçevede gerekli çalışmalar 2009 yılında yürütülecektir.

DAVALAR, SUÇ DUYURULARI VE İDARİ TEDBİRLER

SPKn'nın 49'uncu maddesinde, 47'nci maddede sayılı suçlar nedeniyle kovuşturma yapılması, Kurul tarafından Cumhuriyet Savcılığına yazılı başvuruda bulunulmasına bağlanmıştır.

Kanuna aykırı fiillerin işlendiğine dair bilgi edinen Cumhuriyet Savcılarının ise, Kurulu haberdar ederek durumun incelenmesini isteyebileceği de Kanunun 49'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Kanun koyucu öngördüğü bu kovuşturma sistemiyle, salt SPKn'e aykırılığın doğmasını kovuşturma için yeterli görmemiş, bu konuda düzenleme ve denetlemeye yetkili otorite olan SPK'nın başvurusunu kovuşturmayla geçmenin ön koşulu olarak düzenlemiştir.

Kurul, yaptığı inceleme ve denetimler sonucunda ulaştığı tespitleri, olayın bütünlüğü, menfaatler dengesi, Kanunun geneli ve kamu yararı açısından değerlendirerek, kovuşturmayla

geçilmesinde kamu yararı varsa Savcılığa başvuruda bulunmaktadır. Bankalar Kanununda da yer alan ve teknik yönü ağırlıklı mevzuata özgü bu sistem, bir taraftan kamu yararına yönelik olarak Kurula değerlendirme yetkisini verirken, diğer taraftan da Cumhuriyet Savcılarına, uzmanlarca incelenmiş ve rapora bağlanmış olayların ulaştırılmasını, gereksiz olaylarla yargının meşgul edilmemesini ve böylece yargılama sürecinin hızlı ve etkin yürütülmesini sağlamaktadır. Bu çerçevede, SPKn'nın 47'nci maddesinde yazılı suçlarla ilgili kovuşturma yapılabilmesi için mutlaka Kurulun yazılı başvurusu şarttır. Cumhuriyet Savcıları, Kanuna aykırılık oluşturan fiilleri Kurul dışı bir kanalla öğrenmeleri halinde dahi, durumu Kurula intikal ettirerek inceleme istemektedirler.

Mali piyasalarda işlenen suçlarda, genellikle birbiriyle bağlantılı birden fazla suç teşkil eden fiil söz konusu olmaktadır. SPKn'nın 47'nci maddesinde sayılan fiillerde kovuşturma, yukarıda açıklandığı gibi yürütülmekte, bu fiillerle birlikte işlenen Türk Ceza Kanununa veya başka kanunlara muhalefet suçları ise, tamamen genel hükümlere veya ilgili özel kanun hükümlerine göre kovuşturmaya tabi tutulmaktadır.

Diğer yandan Kurulun idari işlemlerine karşı iptal davaları ve bu işlemler nedeniyle zarara uğranıldığı iddiasıyla tam yargı davaları açılmaktadır. Ayrıca münferiden ve az sayıda olmak üzere adli mahkemelerde Kurul aleyhine tazminat davaları da açılmaktadır. Kurulca yatırımcıların haklarının korunmasını teminen adli mahkemelerde tedbir istemiyle davalar açılmakta ve alınan tedbir kararları uygulanmaktadır.

SPKn'nın 46'ncı maddesinin (i) bendi uyarınca Kurul, Kanunun 47/A bendi hükmünde sayılan fiillere doğrudan ya da dolaylı olarak iştirak ettikleri Kurulca tespit edilen gerçek veya tüzel kişilerin, borsalar ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda geçici veya sürekli olarak işlem yapmalarının önlenmesini teminen gerekli tedbirleri almaktadır.

Bunların yanı sıra, piyasalarda güven ve istikrarı daha hızlı sağlamaya yönelik olarak; düzenlemelere, belirlenen standart ve formlara ve Kurulca alınan genel ve özel nitelikteki kararlara aykırı hareket ettiği tespit edilen gerçek ve tüzel kişiler hakkında Kurul tarafından idari para cezası verilmektedir.

Kurul İşlemleri Aleyhine Açılan Davalar

İdari Davalar

Kurulun çeşitli karar ve idari işlemlerinin yürütülmesinin durdurulması ve/veya iptali ya da bu kararlara ilişkin tazminat (tam yargı) talebi ile açılmış olan davalara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2008 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir:

**Tablo 5.12. Son 3 Yıl İçinde Kurul İşlemlerine Karşı Açılan İdari Davalar
(Konularına Göre Dağılım)**

Yılı	Dava Sayısı	İdari Para Cezası	İşlem Yasağı	İmar Bankası (Tam yargı)	Diğer	Karara Bağlanan	Yargılaması Devam Eden
2006	1,003	24	12	876	91	809	194
2007	391	32	21	171	167	321	70
2008	245	23	16	116	90	107	138
TOPLAM	1,639	79	49	1,163	348	1,237	402

Tablo 5.13. Karara Bağlanan İdari Davalar

Dava Yılı	Karara Bağlanan	Kurul Aleyhine (Kesin)	Kurul Aleyhine (Kesinleşmeyen)	Kurul Lehine (Kesin)	Kurul Lehine (Kesinleşmeyen)	Görevsizlik
2006	809	0	28	341	425	15
2007	321	0	5	180	130	6
2008	107	0	9	56	24	18
TOPLAM	1,237	0	42	577	579	39

Hukuk Davaları

Kurulun idari nitelikte olmayan eylem ve işlemleri aleyhine hukuk ve ticaret mahkemele-
rinde açılmış olan davalara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2008 tarihi
itibariyle aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Tablo 5.14. Son 3 Yıl İçinde Kurul Aleyhine Açılan Hukuk Davaları

Yılı	Dava Sayısı	Yargılaması Devam Eden	Karara Bağlanan
2006	3	1	2
2007	9	1	8
2008	7	4	3
TOPLAM	19	6	13

Kurul Tarafından Açılan Davalar

Ceza Davaları/Suç Duyuruları

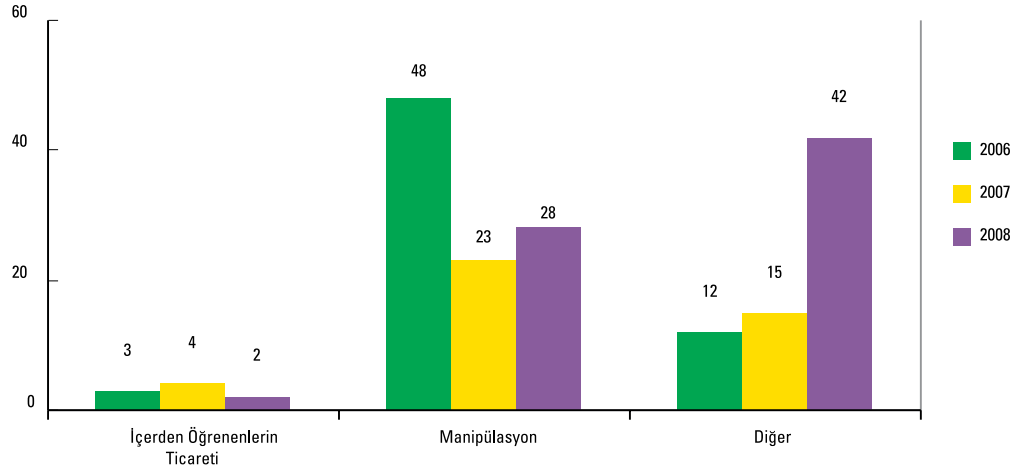
Kurulun ilgili birimleri tarafından yapılan inceleme ve denetimler sonucunda, mevzuata aykırı işlem ve eylemleri tespit edilmiş olan kişi ve kuruluşlar hakkında, Kurul Karar Or-
ganı kararları uyarınca, SPK'nın 49'uncu ve Türk Ceza Kanununun 279 uncu maddeleri
çerçevesinde 2008 yılı içerisinde Cumhuriyet Savcılıklarına yapılan suç duyurusu sayısı
72'dir.

Suç duyuruları ve bu suç duyuruları üzerine, ilgililer hakkında açılmış ve Kurulumuzun
"müdahil" sıfatıyla katıldığı ceza davalarına ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler
31.12.2008 tarihi itibariyle aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 5.15. Son 3 Yıl İçinde Kurul Tarafından Yapılan Suç Duyuruları ve Açılan Kamu Davaları

Yıllar	Suç Duyurusu Sayısı	Konularına Göre Dağılımı			Yargılama Aşamasına Göre Dağılımı		
		İçerden Öğrenenlerin Ticareti	Manipülasyon	Diğer	Savcılık İncelemesinde	Yargılaması Devam Eden	Karara Bağlanan
2006	63	3	48	12	0	28	35
2007	42	4	23	15	1	31	10
2008	72	2	28	42	17	50	5
TOPLAM	177	9	99	69	18	109	50

(*) İlk derece mahkemeleri tarafından verilen beraat kararları, Kurulumuzca temyiz edilmiştir..

Grafik 5.1. 2006-2008 Dönemi Suç Duyuruları (Konularına Göre Dağılım)

Kurulumuzca yapılan suç duyuruları neticesinde açılan kamu davalarından karara bağlananlara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2008 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir. Ancak verilen kararlar ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlar olup kesinleşmemiştir.

Tablo 5.16. Son 3 Yıl İçinde Kurul Tarafından Yapılan Suç Duyuruları Üzerine Açılan ve Karara Bağlanan Davalara İlişkin Bilgiler

Suç Duyurusu Yılı	Karara Bağlanan	Mahkumiyet	Ön Ödeme	Takipsizlik	Beraat(*)	Zamanaşımı
2006	35	15	0	4	15	1
2007	10	6	0	0	4	0
2008	5	1	0	2	1	1
TOPLAM	50	22	0	6	20	2

İlk derece mahkemeleri tarafından verilen beraat kararları, Kurulumuzca temyiz edilmiştir.

Hukuk Davaları

Kurul tarafından, diğer kişi ve kuruluşlar aleyhinde hukuk ve ticaret mahkemeleri ile icra tetkik mercilerinde açılmış olan alacak, tespit, vb. davalara ilişkin son 3 yıllık dönemi kapsayan bilgiler 31.12.2008 tarihi itibarıyla aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 5.17. Son 3 Yıl İçinde Kurul Tarafından Açılan Hukuk Davaları

Yıllar	Dava Sayısı	Yargılaması Devam Eden	Karara Bağlanan
2006	31	3	28
2007	7	1	6
2008	5	1	4
TOPLAM	43	5	38

İflas Davaları

31.12.2008 tarihi itibarıyla, esasen hukuk davası niteliğinde olmakla beraber, takip prosedürü bakımından farklılıklar gösterdiğinden ayrı bir başlık altında izlenmesinde fayda görülen ve Kurul tarafından şirket ya da aracı kurumların iflası talebi ile son 3 yıllık dönemde açılmış olan 1 dava bulunmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ (AB) UYUM ÇALIŞMALARI

Avrupa Birliği'nin Türkiye ile müzakerelere başlamasının kabul edildiği 3 Ekim 2005 tarihinden sonra gerçekleştirilen ve müzakere süreci öncesi hazırlık niteliği taşıyan tarama toplantıları, ilgili AB mevzuatının son durumu ve Türk mevzuatında yapılması gerekenler konusunda temel çerçeve çizmiştir. Bu kapsamda, Kurulumuzun mevzuat uyumu konusunda sorumlu olduğu ana konular, Sermayenin Serbest Dolaşımı, Mali Hizmetler, Şirketler Hukuku ve Ekonomik ve Parasal Politika müzakere başlıkları altında yer alan konulardan oluşmaktadır.

Söz konusu konu başlıklarında yer alan hususlarla ilgili çalışmalar geçtiğimiz dönemde de aktif biçimde sürdürülmüştür. Finansal piyasalarda görülen hızlı değişim ve AB'nin sermaye piyasasına ilişkin düzenlemelerinin de kendi içinde sürekli yenilenmesi, bu gelişmelerin düzenli takibi ve yapılacak işlerin uygun zaman ve yöntemle sonuçlandırılmasını gerekli kılmıştır. Bu kapsamda, 2002 yılı Mart ayında Kurulumuz bünyesinde AB Grubunun oluşturulmasıyla birlikte kurumsal yapılanmada bizzat AB konusunda faaliyet göstermek ve çalışmaları yürütmek üzere yeni bir oluşuma gidilmiştir. Görev ve sorumluluk alanı sadece Avrupa Birliği ile ilişkiler olan birimin koordinasyonunda bir taraftan AB Direktifleri ile ülkemiz düzenlemelerinin uyumlaştırılması çalışmaları Kurulumuz bünyesinde devam ederken, diğer taraftan ilgili AB Kurumları ile işbirliği ve AB fonlarından destek alınması süreci başlatılmış, dolayısıyla AB çalışmaları daha etkin ve koordineli biçimde yürütülmeye başlanmıştır. Aynı zamanda, gerek AB Grubu gerekse Kurulun diğer birimlerinde çalışan personelin AB konusunda daha detaylı bilgi sahibi olmasına yönelik eğitim ve toplantılara katılması yönünde azami gayret sarf edilmiş; sermaye piyasası mevzuatı İngilizce'ye çevrilerek Kurulun internet sayfası aracılığıyla tüm tarafların kullanımına sunulmuş; bu çabalar da kurumsal kapasitenin güçlendirilmesine önemli katkılar sağlamıştır.

Mevzuat Uyum Çalışmaları ve Diğer Kurumlarla Koordinasyon

Sermaye Piyasası Kurulu AB mevzuat uyum çalışmalarını ilgili diğer kurumlarla koordineli biçimde yürütmektedir. Bu çerçevede Kurulumuzca 2008 yılı içerisinde diğer kurumlarla koordinasyon içinde yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmektedir:

Kurulumuz, Avrupa Birliği Ortaklık Konseyi'nde alınan karar ile AB müktesebatının analitik incelemesini gerçekleştirmek amacıyla AB ile Türkiye arasında kurulan alt komitelerden "İç Pazar ve Rekabet Alt Komitesi" ve "Ekonomik ve Mali Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesi" ne iştirak etmektedir. Genellikle yılda 1 kez düzenlenen Alt komite toplantılarında AB müktesebatındaki gelişmeler ve müktesebatın uyarlanması ve uygulanması yönünde Türkiye'de sürdürülen çalışmalar değerlendirilmekte, konu ile ilgili sunuşlar yapılmaktadır. Bu çerçevede, Şubat 2008'de Tek Pazar-Rekabet Alt Komitesine, Haziran 2008'de Ekonomik ve Parasal Konular, Sermaye Hareketleri ve İstatistik Alt Komitesine katılım sağlanmıştır.

Şirketler Hukuku Faslına ilişkin Strateji Belgesi ve Müzakere Pozisyon Belgesi hazırlanmasına, Sermayenin Serbest Dolaşımına ilişkin Strateji belgesi ve Müzakere Pozisyon Belgesi hazırlanmasına görev alanı ile ilgili katkıda bulunulmuştur.

AB Müktesebatının iç hukuka aktarılmasında mevzuat uyum takvimi, sorumlu kuruluşları ve izlenecek usulü belirleyen ulusal taahhüt belgesi niteliğindeki "Ulusal Program" 31 Aralık 2008 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Ulusal programın Kurulumuz görev alanına giren kısımlarının hazırlanması ile ilgili çalışmalara katkı sağlanmıştır. Mevzuat uyumuna yönelik çalışmalar Ulusal Programa uygun olarak sürdürülmektedir. Bu çerçevede 2006- 2007 yılları arasında "Sermaye Piyasası Kurulu'na Avrupa Birliği Sermaye Piyasası Standartlarına Uyumda Yardım" isimli Eşleştirme Projesinde hazırlanan taslaklardan da yararlanarak, yeni Taslak SPKn'nun hazırlanmasına ilişkin çalışmalara 2008 yılı içerisinde devam edilmiştir.

2008 Yılı İlerleme Raporu'nun Türkiye Katkısının hazırlanması çalışmalarına katılmış, İlerleme Raporunda Kurulumuz faaliyet alanına giren konulara ilişkin görüş ve açıklamalarımız Komisyona iletmek üzere AB Genel Sekreterliğine gönderilmiştir. Yine, 2008 yılı Katılım Öncesi Ekonomik Programı'nın Kurulumuz görev alanına giren bölümüne ilişkin katkılarımız ilgili koordinatör kuruma iletilmiştir.

Ayrıca, sermaye piyasası mevzuatı çerçevesinde yapılan tüm düzenleme çalışmalarında AB düzenlemeleri de dikkate alınmakta ve AB'nin sermaye piyasası mevzuatına yönelik yeni düzenlemeleri de sürekli biçimde takip edilmektedir. Bu çerçevede bugüne kadar halka açık anonim ortaklıklar, kurumsal yatırımcılar, aracı kuruluşlar, bireysel yatırımcılar ve borsalar, diğer sermaye piyasası kurumları ve piyasalara yönelik bir dizi düzenleme yapılmıştır. Kurulumuz faaliyet alanına giren AB mevzuatı ve CESR çalışmaları düzenli olarak izlenmiş, konu ile ilgili ayrıntılı aylık AB bültenleri hazırlanarak, e-posta aracılığıyla Kurulumuz personeli söz konusu gelişmeler hakkında bilgilendirilmiştir.

AB Fonlarından Yararlanmaya Yönelik Faaliyetler

AB mevzuatına ve uygulamalarına uyum çalışmalarında AB fonlarından ve diğer AB üyesi ülke fonlarından yararlanma amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

Bu çerçevede 2004 Yılı Katılım Öncesi Mali Yardım Programı'ndan yararlanmak üzere hazırlanan ve Kasım 2005'te Avrupa Komisyonu tarafından onaylanan "Sermaye Piyasası

Kuruluna Avrupa Birliği Sermaye Piyasası Standartlarına Uyumda Yardım” isimli Eşleştirme Projesi (Twinning Project) 2006-2007 döneminde Almanya Federal Maliye Bakanlığı ile gerçekleştirilmiştir. Tümü AB kaynaklarından finanse edilen ve bütçesi yaklaşık 2 milyon € olan projenin nihai amacı daha iyi düzenlemeler aracılığıyla sermaye piyasalarındaki yatırım düzeyinin artırılması olan projede başlıca beş bileşende çalışmalar gerçekleştirilmiştir. 2006-2007 yıllarında ayrıca AB fonlarından finanse edilen SPK’nın Bilgi İşlem Kapasitesinin Güçlendirilmesi konulu 6 aylık bir teknik yardım projesi tamamlanmıştır.⁹

Eşleştirme projesinin tamamlanmasının ardından AB Katılım Öncesi Mali Yardımının 2008 yılı programlaması çalışmaları çerçevesinde, “Sermaye Piyasası Kurulu’nun İdari Kapasitesinin ve Bilgi Teknolojileri Kapasitesinin Artırılması Konulu” konulu yeni bir proje önerisi hazırlanmış ve bu proje önerisi de AB Komisyonu tarafından onaylanmıştır. Söz konusu proje ile Kurulumuz mevzuat uyumunun tamamlanması ve kapasitesinin güçlendirilmesi amaçlanmakta olup, tahmini proje bütçesi yaklaşık 4,706,000 Euro’ dur. Projenin 2009 yılı son çeyreğinde başlayarak 2 yıl içinde tamamlanması planlanmaktadır. Proje bileşenleri, “Muhasebe Alanında Düzenleme Taslaklarının Hazırlanması ve Eğitim”, “SPK’nın İdari Kapasitesinin Artırılması ve Uygulamaların Tesis Edilmesi”, “Lisanslama ve Eğitim Merkezinin Geliştirilmesi”, “Stratejik Bilgi Sistemi Planı (Strategic Information System Plan – SISP)”, “Elektronik Veri Toplama ve Başvuru Sistemi (Electronic Data Gathering and Application System – EDGAS)” ve “İleri Gözetim Sistemi (Advance Surveillance System – ASUR)”dır.

AB üye ülke fonlarından yararlanmaya yönelik faaliyetler kapsamında, Hollanda tarafından finanse edilen ve gerçekleştirilen “Borsa Şirketlerinin Finansal Raporlaması İçin Etkin Gözetim Sistemi Oluşturulması” ve “Sermaye Piyasasında Faaliyet Gösteren Aracı Kuruluşlar İçin Daha Etkin Bir Uzaktan Gözetim Sisteminin Kurulması” başlıklı proje 2007-2008 döneminde Hollanda Finansal Piyasalar Otoritesi (AFM) ile gerçekleştirilmiştir. Projenin “borsa şirketlerinin finansal raporlaması için etkin gözetim sistemi oluşturulması” bölümünde; borsa şirketlerinin hazırladıkları finansal raporlar için risk analizine ve diğer ilgili yöntemlere dayanan bir gözetim sisteminin Kurulumuzca oluşturulması çalışmaları yapılmıştır. Bu bileşenle ilgili olarak Kurulumuz nezdinde gerçekleştirilen çalışma toplantılarının yanı sıra Kasım 2007 ve Mayıs 2008’de Proje çalışma gruplarının katılımıyla AFM nezdinde çalışma toplantıları düzenlenmiştir. Mayıs ve Kasım 2008’de ayrıca, Kurulumuz temsilcileri için UFRS konulu eğitim düzenlenmiştir.

Projenin “sermaye piyasasında faaliyet gösteren aracı kuruluşlar için daha etkin bir uzaktan gözetim sisteminin kurulması” başlıklı ikinci bölümünde ise; aracı kuruluşlar için risk analizine dayalı uzaktan gözetim modeli oluşturması çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bu bileşenle ilgili olarak Kurulumuz nezdinde gerçekleştirilen çalışma toplantılarının yanı sıra, Temmuz 2008’de Proje çalışma grubunun katılımıyla AFM nezdinde çalışma toplantısı düzenlenmiştir.

Aracılık sektörü ve borsa şirketlerinin gözetimini geliştirmek amaçlı Hollanda teknik desteği ve finansmanı ile gerçekleştirilen proje çalışmalarının yanında Kurulumuzca Hollanda’nın 2008 MATRA Katılım Öncesi Program ve G2G.NL Programından da yararlanmak amacıyla yeni bir proje önerisi hazırlanmış ve bu proje önerisi de AFM ve EVD (Uluslararası İş ve İşbirliği Ajansı) tarafından onaylanmıştır. AFM işbirliği ile gerçekleştirilecek olan “Piyasanın Kötüye Kullanılmasına İlişkin İncelemelerde Risk Bazlı Yaklaşımın Kullanılması yoluyla Ser-

⁹ Teknik yardımla ilgili çalışmalar hakkında 5.13.7 bölümünde bilgi verilmektedir.

maye Piyasası Kurulu Denetim Sisteminin Geliştirilmesi” başlıklı proje i kapsamında AFM temsilcileri ile ilk toplantı Kasım 2008’de gerçekleştirilmiştir. Çalışma sırasında piyasanın kötüye kullanılmasına ilişkin denetim çalışmalarında hız ve etkinliğin artırılması amaçlanmakta olup, projenin tüm finansmanı Hollanda tarafından karşılanacaktır.

Kısa süreli teknik yardımlar kapsamında ise, aday ülkelere AB mevzuatına uyum sağlanması ve gerekli idari alt yapının kurulması için teknik yardım sağlayan Avrupa Komisyonunun Genişlemeden Sorumlu Genel Müdürlüğü altında faaliyet gösteren Teknik Yardım Bilgi Paylaşımı Ofisi (Technical Assistance Information Exchange Office -TAIEX) ve Kurulumuzun işbirliği 2008 yılında da devam ettirilmiştir. İhtiyaç duyulan alanlarda seminer/çalışma toplantısı, çalışma ziyareti ve uzman taleplerinde bulunulması ve kabul edilen taleplerin gerçekleştirilmesi zemininde yürütülen faaliyetler çerçevesinde, Ekim ve Kasım 2008 tarihlerinde “Kamuyu Aydınlatma” ile “Pay Alım Teklifleri” konularında çalışma toplantıları düzenlenmiş ve “Yatırım Fonlarında Portföylerin Saklanması ve Risk Yönetim Süreci” konusunda Kurulumuz uzmanlarının katılımıyla Ocak 2008’de İngiltere’de bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ayrıca TAIEX’den teknik yardım alınması amacıyla yeni teknik destek başvurularında bulunulmuştur.

Danışma Komitesi ve Avrupa Sermaye Piyasaları Düzenleyici Otoriteleri Komitesi

Sermaye Piyasaları Düzenleme ve Denetleme Danışma Komitesi (Consultative Group) AB düzenlemelerinin ve Direktiflerinin uygulanmasında düzenleyici ve denetleyici kurumlar arasında bilgi paylaşımının ve iş birliğinin sağlanması amacıyla Avrupa Birliği’ne aday ülkelerin sermaye piyasalarının gözetim ve denetiminden sorumlu düzenleyici ve denetleyici otoriteleri tarafından 2001 yılında kurulmuş olup, Kurulumuz 27 Eylül 2002 tarihinde üye olmuştur. Danışma Komitesinin amacı esas olarak Avrupa Birliği Direktiflerinin ve düzenlemelerinin uygulanması konusunda tecrübelerin paylaşımı ve Avrupa Birliği standartlarına tam uyum konusunda bir forum vazifesi görmektir. Yılda en az iki defa düzenlenen başkanlar seviyesindeki toplantılara Avrupa Birliği’ne üye menkul kıymet düzenleyici otoritelerinin oluşturduğu Avrupa Sermaye Piyasaları Düzenleyici Otoriteleri Komitesinin (The Committee of European Securities Regulators - CESR) temsilcileri de katılarak Avrupa Birliği sermaye piyasalarında teknik ve hukuki alanda yaşanan güncel gelişmelere ilişkin bilgiler vermekte ve aday ülkelerin mali piyasalarının Avrupa Birliği sermaye piyasalarına entegrasyonu alanında atılacak adımlar kararlaştırılmaktadır. Uzman düzeyindeki toplantılarda ise spesifik Avrupa Birliği düzenlemeleri üzerine seminerler düzenlenerek Avrupa Birliği direktiflerine uyum konusu detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu çerçevede söz konusu grubun Mayıs 2008’de Paris’te gerçekleştirilen Başkanlar düzeyindeki toplantısına katılım sağlanmıştır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Küreselleşen dünyada sermayenin giderek hareketlenmesi uluslararası ilişkilerin önemini artırmıştır. Bu çerçevede Kurulun faaliyetlerinden bir kısmını yurt dışı uygulamalardan ve tecrübelerden yararlanılması ile, düzenleyici otoriteler arasındaki iş birliğinin geliştirilmesi oluşturmaktadır.

Kurulumuzca, ülkeler arası çoklu ve ikili ilişkilere büyük önem verilmektedir. Bu amaçla, Kurulun üyesi bulunduğu uluslararası kuruluşlar ve Kurulun faaliyet alanıyla ilgili diğer yabancı kuruluşlar (OECD, Dünya Ticaret Örgütü, Dünya Bankası, IMF gibi) ile ilişkilerimizi geliştirmek için çalışmalar yapılmış, üyesi bulunduğumuz Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (International Organization of Securities Commissions, IOSCO) faaliyetlerine aktif katılım sağlanmıştır.

Günümüzde bilgi ve bilginin transferi sermaye piyasalarının güvenilirliği açısından da büyük önem taşımaktadır. Dünyada yaşanan küreselleşme eğilimine paralel olarak Kurulumuzda, yabancı ülkelerin sermaye piyasası otoriteleri ile işbirliği ve bilgi transferine ilişkin mutabakat (Memorandum of Understanding) tesis etme çalışmaları sürdürülmektedir.

Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO)

IOSCO sermaye piyasalarındaki düzenleyici/denetleyici otoritelerin, ilgili alanlarda koordinasyon ve iş birliği sağlamak, sermaye piyasalarının yasal ve kurumsal yapısına ilişkin olarak ortak uluslararası standartlar oluşturmak ve üyeler arasında bilgi alış verişini olanaklı kılmak amacıyla oluşturdukları bir kuruluştur. IOSCO, mali piyasalarla ilgili diğer uluslararası kuruluşlarla da iş birliği halinde faaliyet göstermekte ve alanındaki en etkin uluslararası kuruluş niteliğini taşımaktadır.

Kurulumuz 1988 yılında üye olduğu IOSCO'nun faaliyetlerine katılmaktadır. Bu kapsamda Kurulumuz aşağıdaki komite ve çalışma grubu çalışmalarına aktif olarak iştirak ederek IOSCO amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi yönünde politika oluşturulmasına katkıda bulunmaktadır.

- ✦ Başkanlar Komitesi (Presidents' Committee)
- ✦ Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi (EMC - Emerging Markets Committee)
- ✦ Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu /EMC Advisory Board)
- ✦ Avrupa Bölge Komitesi (ERC- European Regional Committee)
- ✦ Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Çalışma Grupları (EMC Working Groups)
- ✦ Uygulama Komitesi (Implementation Committee)
- ✦ İzleme Grubu (Screening Group)
- ✦ Gözetim Grubu (Monitoring Group)

IOSCO ile ilgili faaliyetlerin gerektirdiği çalışmaların daha iyi yürütülebilmesi amacıyla, 2002 yılı Haziran ayında Kurulumuz bünyesinde oluşturulan Uluslararası İlişkiler Grubu, bu alanda aşağıda yer alan konularda görevini sürdürmektedir:

- ✦ IOSCO bünyesinde faaliyet gösteren çeşitli Komiteler, Çalışma Grupları ve IOSCO Genel Sekreterliği ile ilişkilerin yürütülmesi ve koordinasyonun sağlanması,
- ✦ IOSCO EMC bünyesindeki Çalışma Gruplarını yönlendirici faaliyetlerde bulunulması ve çalışma konuları ile proje önerileri geliştirilmesi,
- ✦ Kurul içinde yapılan mevzuat ve diğer ilgili çalışmalarda, IOSCO ilkeleri ve diğer ülke uygulamalarına uygunluk açısından değerlendirmelerde bulunulması,
- ✦ Kurulun, IOSCO bünyesinde yürütülen çalışmalar ve sonuçları hakkında bilgilendirilmesi.

Bu çerçevede, Kurulun 2008 yılı içerisinde IOSCO faaliyetlerine ilişkin olarak yürüttüğü çalışmalar aşağıda özetlenmektedir.

IOSCO Amaç ve İlkelerine Uyuma İlişkin Değerlendirme Yöntemi

Menkul Kıymetler Alanındaki Düzenlemelere İlişkin IOSCO Amaç ve İlkeleri (İlkeler) son olarak 1998 yılında IOSCO Başkanlar Komitesi tarafından onaylanmış olup, İlkeler;

- ✦ Yatırımcının korunması,
- ✦ Adil, etkin ve şeffaf piyasaların sağlanması,
- ✦ Sistemik riskin azaltılması,

amaçlarını taşımaktadır. Sermaye piyasası alanında görev yapan düzenleyici kuruluşlar tarafından izlenmesi önerilen söz konusu 30 İlke aşağıda yer alan 9 ana başlık altında ele alınmaktadır:

- ✦ Düzenleyici kurum
- ✦ Öz-düzenleyici kuruluşlar
- ✦ Denetim ve yaptırım
- ✦ İşbirliği
- ✦ İhraççılar
- ✦ Yatırım fon ve ortaklıkları
- ✦ Piyasa aracıları
- ✦ İkincil piyasalar
- ✦ Takas

Sermaye piyasası alanında görev yapan düzenleyici kuruluşların, mevzuatlarının İlkelere uyumunu ölçmeleri amacıyla Uygulama Komitesi tarafından hazırlanmış olan IOSCO Amaç ve İlkelerine Uyuma İlişkin Değerlendirme Yöntemi (The Methodology for Assessing Implementation of the IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation), 2003 yılı Ekim ayında Seul'de gerçekleştirilen 28'inci IOSCO Yıllık Konferansı sırasında Başkanlar Komitesi tarafından onaylanmıştır. Değerlendirme Yönteminde, her bir ilke için;

- ✦ Ana konular,
- ✦ Ana sorular,
- ✦ Ölçütler,
- ✦ Açıklayıcı notlar,

yer almakta olup, verilen cevaba göre ilgili ülke mevzuatının İlkelere uyum derecesi saptanmaktadır.

2003 yılı sonunda IOSCO tarafından, üye kuruluşların Değerlendirme Yöntemini uygulamalarında yardımcı olunması amacıyla bir teknik destek programı başlatılmıştır. Söz konusu programın pilot aşamasına Kurul da katılmıştır. Program kapsamında ve IOSCO uzmanlarının da desteğiyle yürütülen çalışma sonucunda hazırlanan Öz-Değerlendirme Raporu ile sermaye piyasası mevzuatımızın IOSCO İlkelerine tam uyumunun sağlanması amacıyla gerek mevzuatta gerekse uygulamada yapılması gereken değişiklikler ve bunlara ilişkin zamanlamaları içeren Eylem Planı 2005 yılında tamamlanmış ve sözkonusu eylem planı 2005 Eylül ayından itibaren Kurulun düzenleme çalışmalarında dikkate alınmaya başlanmıştır.

Bu çerçevede, Kurulumuzca yapılan düzenleme ve çalışmaların Eylem Planı kapsamında değerlendirilmesi çalışmalarına 2008 yılı içerisinde de devam edilmiştir

Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi (EMC)

2008 yılında önemli EMC faaliyetlerinden bir tanesini üyelerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik çabalar oluşturmıştır. 2003 yılında EMC Başkanı olarak Kurul tarafından getirilen öneri üzerine, her yıl gönüllü EMC üyeleri tarafından, tespit edilen ihtiyaçlar doğrultusunda bölgesel eğitim seminerleri düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu çerçevede, 2008 yılında bölgesel eğitim seminerleri düzenlenmiş olup bunlara ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Tablo 5.18. 2008 Yılında Düzenlenen EMC Bölgesel Eğitim Seminerleri

Bölge	Tarih	Yer
Latin Amerika	22-24 Ekim 2008	Santiago/Şili
Asya-Pasifik	18-24 Ekim 2008	Kuala Lumpur/Malezya
Avrupa	12-13 Haziran 2008	İstanbul/Türkiye
Avrupa	27-28 Mart 2008	Varşova/Polonya

Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi bünyesinde faaliyet gösteren IV Numaralı Çalışma Grubu'nun, geçtiğimiz dönem yürütülen çalışmaları kapsamında tamamlanan ve üye ülkelerde Şirket Ele Geçirme Uygulamalarını irdeleyen çalışmanın sonuçlarının tartışıldığı; teorik ve uygulamaya yönelik yaklaşımların ele alınarak; örnek olaylar çerçevesinde konunun değerlendirildiği “Şirket Ele Geçirmeleri Düzenlemelerinin Uygulama Boyutu” (Enforcement Aspects of Takeover Regulation) konulu semineri 12-13 Haziran 2008 tarihlerinde Kurulumuzun ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

32 ülkenin düzenleyici denetleyici kurumu ve sektör temsilcilerinden oluşan katılımcı ve konuşmacının yanı sıra adı geçen Seminere Türkiye'den de geniş katılım sağlanmıştır. Kurulumuz yönetici ve personelinin yanında; İMKB, Aracı Kuruluşlar Birliği, Takasbank, Merkezi Kayıt Kuruluşu, GYODER, TKYD ve Bankalar Birliği gibi kuruluşlar ile kamu ve özel sektörün temsilcileri de Seminere katılmış ve katkılarda bulunmuşlardır.

Seminerde ayrıca, iki ayrı oturumda Kurulumuz personeli ve Türk akademisyenler de konuşmacı olarak hazır bulunmuş ve Türkiye'deki mevcut uygulama ve teorik yaklaşım açısından Türkiye perspektifi çizilmeye çalışılmıştır.

Eğitim çalışmalarının yanı sıra, EMC bünyesinde faaliyet göstermekte olan çalışma grupları, çalışmalarının verim ve etkinliğinin artırılması amacıyla 2003 yılında kabul edilmiş olan Eylem Planı çerçevesinde faaliyetlerini yürütmüştür. Kurul bu çalışma gruplarının projelerine aktif olarak katılmaktadır.

Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu (EMC Advisory Board)

Kurulumuz 3-6 Aralık 2007 de Dubai Finansal Hizmetler Otoritesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirilen IOSCO Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi toplantısı sırasında, Komite bünyesinde faaliyet gösteren ve Komiteyi yönlendirici fonksiyon üstlenmiş bulunan “Danışma Kurulu” na (Advisory Board) üye olarak seçilmiştir.

Sözkonusu üyeliğimiz çerçevesinde Şubat 2008 tarihinde gerçekleştirilen toplantıya katılmış; IOSCO Genel Sekreterliği Teknik Komite ve Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Başkanı ve Çalışma Grupları başkanlarıyla karşılıklı görüş alışverişinde bulunma fırsatı yakalanmıştır.

Diğer IOSCO Çalışmaları

Kurulun 2008 yılında iştirak etmiş olduğu diğer IOSCO çalışma grupları aşağıda yer almaktadır:

- ✦ **Başkanlar Komitesi:** IOSCO Genel Kurulu niteliğindeki Komitenin Mayıs ayında IOSCO Yıllık Konferansı sırasında Paris’de gerçekleştirilen toplantısına katılım sağlanmıştır.
- ✦ **Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi:** Mayıs ayında IOSCO Yıllık Konferansı sırasında gerçekleştirilen toplantısına katılım sağlanmıştır.
- ✦ **Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu:** Şubat ayında Amsterdam’da gerçekleştirilen toplantıya katılım sağlanmıştır.
- ✦ **Avrupa Bölge Komitesi:** Mayıs ayında IOSCO Yıllık Konferansı sırasında yapılan toplantıya katılım sağlanmıştır.
- ✦ **Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Çalışma Grupları:** Mayıs ayında IOSCO Yıllık Konferansı sırasında Paris’de gerçekleştirilen toplantılarına katılım sağlanmıştır.
- ✦ **Uygulama Komitesi:** Menkul Kıymet Düzenlemelerine İlişkin IOSCO İlke ve Amaçlarının uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi gibi konularda faaliyet gösteren Uygulama Komitesi’nin Mayıs ayında Madrid’de yapılan toplantısına iştirak edilmiştir.
- ✦ **IOSCO Çok Taraflı Mutabakatı ile ilgili İzleme Komitesi (Screening Group) ve Gözetim Grubu (Monitoring Group):** İzleme Komitesi, bilgi paylaşımı ve işbirliğine yönelik IOSCO Çok Taraflı Mutabakatını imzalamak talebiyle başvuruda bulunan düzenleyici kuruluşların başvurularını inceleyerek görüş oluşturmakla görevlidir. Bu kapsamda Grubun 2008 yılında Ocak ayında Bern, Nisan ayında Madrid, Temmuz ayında Hong Kong’da gerçekleştirilen toplantılarına katılım sağlanmıştır.. Gözetim Grubu ise IOSCO Çok Taraflı Mutabakatının uygulamasına ilişkin gözetimin sürdürülmesi ve gerekli değişikliklerin yapılması ile görevli olup, yıl içerisinde bir kez, IOSCO Yıllık Konferansı sırasında toplanmaktadır. Mayıs ayında gerçekleştirilen söz konusu toplantıya Kurulumuzca da katılım sağlanmıştır.

Ayrıca, Komite ve çalışma grupları tarafından yürütülmekte olan projelere ilişkin olarak anketlerin cevaplandırılması ve taslak raporlar hakkında görüş oluşturulması gibi konularda ilgili dairelerin desteği alınarak çalışmalara katkı sağlanmıştır. Katılım sağlayamayan toplantılar, gönderilen rapor ve toplantı tutanakları aracılığıyla takip edilmiştir.

Kurulca ayrıca, Kurul içi bilgi paylaşım sistemi (intranet) vasıtasıyla Kurul çalışanlarının IOSCO çalışmaları ve yayımlanan raporlar hakkında bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaktadır.

Toplantılar

IOSCO faaliyetleriyle ilgili olarak 2008 yılı içerisinde Kurulca iştirak edilen toplantılara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 5.19. Kurulca İştirak Edilen IOSCO Toplantıları

Toplantı	Tarih	Yer
IOSCO Yıllık Konferansı	Mayıs 2008	Paris
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Çalışma Grupları		
- Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi		
- Avrupa Bölge Komitesi		
- Başkanlar Komitesi		
- IOSCO Çok Taraflı Mutabakat Gözetim Grubu		
Gelişmekte Olan Piyasalar Komitesi Danışma Kurulu	Şubat 2008	Amsterdam
Uygulama Komitesi	Mayıs 2008	Madrid
IOSCO MmoU İzleme Komitesi	Ocak, Nisan, Temmuz 2008	Bern, Madrid, Hong Kong

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) ile İlgili Çalışmalar

OECD Mali Piyasalar Komitesi

OECD bünyesinde görev yapan Mali Piyasalar Komitesi (Committee on Financial Markets) her yıl iki defa (genellikle Mart ve Ekim aylarında) düzenli olarak toplanarak, finans piyasalarına ilişkin yapısal-kurumsal düzenlemeler ve piyasa gelişmeleri konularında yapmış olduğu çalışmaları üye ülkelere sunmaktadır. Bu toplantılarda üye ülkeler arasında fikir alış verişi yapılmasına olanak sağlanmakta, söz konusu toplantılara Kurulumuzca da iştirak edilmektedir.

OECD Mali Piyasalar Komitesi kurum değil ülke bazında takip edilmektedir. Burada ülkemizdeki mali piyasalardaki gelişmeler aktarılıp, OECD üyesi ülkelerdeki gelişmeler hakkında bilgi edinilmektedir.

Mali Piyasalar Komitesi'nin 2008 yılında Nisan ayında Paris'te yapılan toplantısına Kurulumuzca da katılım sağlanmıştır.

OECD Kurumsal Yönetim Yönlendirme Grubu

Kurulumuz, OECD bünyesinde oluşturulan OECD Kurumsal Yönetim Yönlendirme Grubu (OECD Corporate Governance Steering Committee) çalışmalarına aktif katılım sağlamaktadır. Grup, kurumsal yönetim uygulamalarını geliştirme amaçlı çalışmalar yapmaktadır.

Kurumsal Yönetim Yönlendirme Grubunun 2008 yılında Mart ve Nisan aylarında Paris'te yapılan toplantılarına Kurulumuzca da katılım sağlanmıştır. Ayrıca çalışmalar çerçevesinde hazırlanan rapor ve anketlere Kurulumuzca da aktif olarak katılım sağlanmaktadır.

OECD Yatırım Komitesi

OECD Yatırım Komitesi, üye ülkelerin Sermaye Hareketlerinin Liberalizasyonu Kodu ile Görünmeyen İşlemlerin Liberalizasyonu Kodu'ndaki pozisyonlarının güncellenmesi yö-

nünde 2007 yılında başladığı çalışmalara devam etmiş, bu çalışmaya Kurulumuz faaliyet alanına giren konularda Kurulumuzdan da katılım sağlanmıştır.

Ayrıca Komitenin ve komiteye ait çalışma gruplarının Mart ve Nisan aylarında yapılan çalışma toplantılarına Kurulumuzca da katılım sağlanmıştır.

Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS)

Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS-The General Agreement on Trade in Services) 1947 yılında imzalanan Tarifeler ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) kapsamında 1986–1994 yıllarında yapılan Uruguay Görüşme Turunda GATT’a dahil edilmiş ve 01.01.1995 tarihinde resmi olarak faaliyete geçirilen Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) bünyesine aktarılmıştır. GATS hizmet ticaretini düzenleyen ilk çok taraflı anlaşmadır. Türkiye Cumhuriyeti 1994 GATS anlaşmasına DTÖ kurucu üyesi olarak imza atmış ve anlaşma TBMM’de 25 Şubat 1995’te onaylanmıştır.

GATS tüm hizmet alanlarının serbest piyasaya açılması için mevcut düzenlemeleri genişleten ve hukuki işlerlik kazandıran çok taraflı yatırım ve ticaret anlaşmasıdır.

GATS kapsamındaki 11 temel kategori arasında finansal, mali ve bankacılık hizmetleri de bulunmaktadır. GATS’da, kurum bazında değil, ülke bazında temsil söz konusu olmaktadır. Bu çerçevede, DTÖ Mali Hizmetler Komitesi çalışmalarına Kurulumuzca da iştirak edilmekte olup, 2008 yılı içerisinde de bu çalışmalar devam etmiştir.

Ayrıca, Dünya Ticaret Örgütünün hizmet müzakereleri kapsamında, ülkelerin mali hizmetler alanındaki taahhüt tablolarının revize edilmesi çalışmalarına kurulumuz faaliyet alanı kapsamında Kurulumuzca da katılım sağlanmıştır.

Mutabakat Zaptı (Memorandum of Understanding)

2008 yılında diğer ülkelerdeki sermaye piyasalarında düzenleme ve denetim yetkisine sahip kuruluşlarla iş birliği çerçevesinde Mutabakat Zaptı imzalanması için başlatılan girişimler sürdürülmüştür. Kurul tarafından şimdiye kadar imzalanan ikili mutabakatlara ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5.20. Kurulca imzalanan ikili Mutabakatlar

Ülke	Kuruluş	Tarih
İngiltere	HM Treasury	Ağustos 1999
	Financial Services Authority	
	London Stock Exchange	
Fransa	Commission des Operations de Bourse (Autorité des Marchés Financières)	Mayıs 2000
Almanya	BAWe (BaFin)	Mayıs 2000
İsveç	Finansinspektionen	Haziran 2001
İtalya	Commissione Nazionale per le Società e la Borsa	Haziran 2001
ABD	Commodity Futures Trading Commission	Haziran 2001
Avustralya	Australian Securities and Investment Commission	Haziran 2001
Yunanistan	Capital Markets Commission	Ekim 2001
Portekiz	CMVM – Comissão do Mercado de Valores Mobiliários	Ekim 2001
Malta	Malta Stock Exchange	Haziran 2001
	Malta Financial Services Center (Malta Financial Services Authority)	Nisan 2002
Arnavutluk	Albanian Securities Commission	Eylül 2003
Romanya	Romanian National Securities Commission	Ekim 2003
Bulgaristan	Financial Supervision Commission	Aralık 2004
Hırvatistan	CROSEC - Croatian Securities Commission	Nisan 2005
Makedonya	MSEC - Securities and Exchange Commission	Nisan 2005
Hollanda	AFM - Netherlands Authority for Financial Markets	Haziran 2005
Bosna Hersek	Securities Commission of the Federation of Bosnia and Herzegovina Republic of Srpska Securities Commission	Ekim 2005
Dubai Uluslararası Finans Merkezi	Dubai Financial Services Authority	Kasım 2005
Karadağ	Securities Commission of the Republic of Montenegro	Şubat 2006
İsrail	Israel Securities Authority	Şubat 2006
Tayvan	Financial Supervision Commission	Haziran 2006
Çin	China Securities Regulatory Commission	Kasım 2006
Suriye	Syrian Commission on Financial Markets and Securities	Ocak 2008

Diğer bazı ülke otoriteleriyle de Mutabakat Zaptı imzalanması çalışmaları devam etmektedir.

Diğer Faaliyetler

Kurulumuzca sermaye piyasalarına yönelik gündemde olan konular ile mevcut piyasa koşullarının iyileştirilmesi ve geliştirilmesine ilişkin yürütülen çalışmalar kapsamında ihtiyaç duyulan ya da AB mevzuatı uyum çalışmalarına katkı sağlayan alanlarda düzenlenen konferanslara katılım gerçekleştirilmektedir.

Kurulumuz, yabancı sermaye piyasası düzenleyici otoritelerinin zaman zaman organize ettikleri eğitim veya staj programlarına katılımı desteklemektedir. Bu çerçevede, Kurulumuzca meslek personeline eğitim ve staj olanakları sağlamak üzere, gelişmiş piyasaların sermaye piyasası otoriteleri ile işbirliği ve diyalog çalışmaları yürütülmektedir.

LİSANSLAMA FAALİYETLERİ

Kurulumuzun Seri:VIII, No:34 “Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunanlar İçin Lisanslama ve Sicil Tutmaya İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”i 11 Ağustos 2001 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve 10 Eylül 2001 tarihli Kurul Başkanlığı Onayı ile Lisanslama ve Sicil Grubu oluşturulmuştur.

Lisanslama sınavları ile amaçlanan, sermaye piyasası alanında ihtisas personeli, yönetici, türev araçlar personeli, gayrimenkul değerlendirme uzmanı, konut değerlendirme uzmanı, kredi derecelendirme uzmanı, kurumsal yönetim derecelendirme uzmanı, sermaye piyasasında bağımsız denetçi ve yönetici olarak çalışanların mesleki yeterliliklerinin, bilgi ve tecrübelerinin saptanarak lisans belgelerinin verilmesidir.

Kurulumuzca düzenlenen ilk lisanslama sınavı 2002 yılı Eylül ayında yapılmıştır.

Kurulumuzca; 2008 yılı içinde, Sermaye Piyasası Faaliyetleri Temel Düzey Sınavı, Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey Sınavı, Türev Araçlar Sınavı, Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı Sınavı, Kredi Derecelendirme Uzmanlığı Sınavı, Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı Sınavı, Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Sınavı ve Konut Değerleme Uzmanlığı Sınavı olmak üzere 8 çeşit sınav yapılmıştır. Takas ve operasyon sorumlularının lisans alabilmeleri için, Sermaye Piyasası Faaliyetleri Temel Düzey Sınavının sadece Takas ve Operasyon İşlemleri başlıklı bölümünden başarılı olmaları gereklidir.

Konut Değerleme Uzmanlığı Sınavı ilk kez 2008 Ocak döneminde yapılmıştır.

Lisanslama sınavlarında başarılı sayılmak için sınav konularının her birinden 100 üzerinden en az 60 alınması ve alınan notların aritmetik ortalamasının en az 70 olması gerekmektedir.

2008 yılında yapılan lisanslama sınavları Ocak, Mayıs ve Eylül aylarında olmak üzere 3 kez düzenlenmiştir. Her sınav döneminde lisanslama sınavlarına yönelik ayrıntılı bilgileri içeren Sınav Kılavuzu güncellenerek Kurulumuz İnternet sitesinde adaylara duyurulmaktadır. Ayrıca; sınavların konu ve alt konu başlıkları, oturum tablosu, alt konu başlıkları bazında sorulacak soru sayıları İnternet sitemizde yer alan “Lisanslama Sınavları” başlığı altında açıklanmaktadır.

Lisanslama sınavları başvuruları sınav tarihlerinden 2.5–3 ay önce Kurulumuz İnternet sitesinden de ulaşılabilen <http://spk.anadolu.edu.tr> İnternet adresi üzerinden alınmaktadır. 2008 yılında lisanslama sınavları; Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Antalya ve Bursa’da yapılmıştır.

Lisanslama sınavlarına kabul edilen adaylar sınav tarihinden bir ay önce İnternet sitemizde ilan edilmektedir. Sınav sonuçları ise sınav tarihinden yaklaşık üç hafta sonra yine internet sitemizde açıklanmaktadır. Sonuçların açıklanacağı tarih sınav giriş belgesinde belirtilmektedir.

2002 Eylül - 2004 Mayıs dönemlerinde Kurulumuzca düzenlenen lisanslama sınavlarından en az birine katılanlar “geçiş süreci” olarak adlandırılan süreçten yararlanmaktadırlar. Geçiş süreci 2009 yılı Eylül ayı sınav sonuçlarının açıklandığı tarihte sona erecektir. Bu tarih itibarıyla lisans almaya hak kazanamayanlar lisansa konu alanlarda çalışamayacaklardır. 2004 Mayıs ayından itibaren lisansı olmayan veya geçiş döneminden yararlanmamış kişilerin lisans gerektiren alanlarda göreve başlamalarına imkan verilmemektedir.

Tablo 5.21. Lisanslama Sınavları

DÖNEM	TEMEL DÜZEY	İLERİ DÜZEY	TÜREV ARAÇLAR	GAYRİMENKUL DEĞERLEME UZMANLIĞI	TAKAS OPERASYON	KREDİ DERECELENDİRME	KURUMSAL YÖNETİM DERECELENDİRME	SERMAYE PİYASASINDA BAĞIMSIZ DENETİM	KONUT DEĞERLEME UZMANLIĞI	TOPLAM
2006 OCAK										
SINAVA GİREN SAYISI	8,089	1,888	582	642	35	110	26	-	-	11,372
KAZANILAN LİSANS	874	307	117	39	20	10	5	-	-	1,372
BAŞARI %	10.80	16.26	20.10	6.07	57.14	9.09	19.23	-	-	12.06
2006 MAYIS										
SINAVA GİREN SAYISI	9,626	2,164	627	1,342	33	177	41	-	-	14,010
KAZANILAN LİSANS	1,060	263	110	68	22	12	22	-	-	1,557
BAŞARI %	11.01	12.15	17.54	5.07	66.67	6.78	53.66	-	-	11.11
2006 EYLÜL										
SINAVA GİREN SAYISI	11,094	2,791	724	1,838	41	345	53	-	-	16,886
KAZANILAN LİSANS	1,107	245	120	83	35	18	16	-	-	1,624
BAŞARI %	9.98	8.78	16.57	4.52	85.37	5.22	30.19	-	-	9.62
2007 OCAK										
SINAVA GİREN SAYISI	12,081	3,169	837	2,114	36	491	87	-	-	18,815
KAZANILAN LİSANS	912	297	124	97	30	23	17	-	-	1,500
BAŞARI %	7.55	9.37	14.81	4.59	83.33	4.68	19.54	-	-	7.97
2007 MAYIS										
SINAVA GİREN SAYISI	10,645	2,597	795	2,441	33	602	93	-	-	17,206
KAZANILAN LİSANS	746	265	107	118	29	55	22	-	-	1,342
BAŞARI %	7.01	10.20	13.46	4.83	87.88	9.14	23.66	-	-	7.80
2007 EYLÜL										
SINAVA GİREN SAYISI	10,086	2,668	870	2,468	41	663	115	264	-	17,175
KAZANILAN LİSANS	973	230	126	92	30	44	33	13	-	1,541
BAŞARI %	9.65	8.62	14.48	3.73	73.17	6.64	28.70	4.92	-	8.97
2008 OCAK										
SINAVA GİREN SAYISI	10,103	2,807	1,089	2,680	45	676	137	519	552	18,608
KAZANILAN LİSANS	312	174	55	71	29	13	8	22	7	691
BAŞARI %	3.09	6.20	5.05	2.65	64.44	1.92	5.84	4.24	1.27	3.71
2008 MAYIS										
SINAVA GİREN SAYISI	9,736	2,475	1,032	2,579	61	570	149	641	633	17,876
KAZANILAN LİSANS	376	148	142	227	18	39	60	16	38	1,064
BAŞARI %	3.86	5.98	13.746	8.80	29.51	6.84	40.27	2.50	6.00	5.95
2008 EYLÜL										
SINAVA GİREN SAYISI	8,174	2,423	860	2,112	56	432	226	899	403	15,585
KAZANILAN LİSANS	283	254	89	125	14	31	58	95	10	959
BAŞARI %	3.46	10.48	10.35	5.92	25.00	7.18	25.66	10.57	2.48	6.15

2002 Eylül – 2008 Eylül döneminde gerçekleştirilen 19 sınavda 15,902 adet Sermaye Piyasası Faaliyetleri Temel Düzey Lisansı, 5,329 adet Sermaye Piyasası Faaliyetleri İleri Düzey Lisansı, 1,838 adet Türev Araçlar Lisansı, 892 adet Takas ve Operasyon Sorumlusu Lisansı, 1110 adet Gayrimenkul Değerleme Uzmanlığı Lisansı, 246 adet Kredi Derecelendirme Uzmanlığı Lisansı, 248 adet Kurumsal Yönetim Derecelendirme Uzmanlığı Lisansı ve 146 adet Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Lisansı, 55 adet Konut Değerleme Uzmanlığı Lisansı olmak üzere toplam 25,766 adet lisans belgesine hak kazanılmıştır.

2006, 2007 ve 2008 yıllarında; Ocak, Mayıs ve Eylül dönemlerinde gerçekleştirilen lisanslama sınavlarına katılan kişi sayısı, sınavlarda hak kazanılan lisans sayısı ve sınavların başarı oranlarına ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Sermaye Piyasasında Bağımsız Denetim Sınavı ilk kez 2007 yılı Eylül döneminde, Konut Değerleme Uzmanlığı Sınavı ise ilk kez 2008 yılı Ocak döneminde yapılmaya başlandığından anılan sınavlara ilişkin veriler belirtilen sınav dönemlerinden itibaren verilmektedir.

BİLGİLENDİRME

Kurul Başkanlık Makamının 15.01.2003 tarih ve 2003-1 sayılı genelgesi ile;

- ◆ Vatandaşların şikayetlerini ve önerilerini değerlendirmek, Kurulda mevcut belgeler çerçevesinde cevaplanabilecek şikayet ve önerilere zamanında ve yeterli içerikte yanıt hazırlamak,
- ◆ İncelemeye ihtiyaç gösteren özellikli şikayet ve önerileri ilgili birimlere yönlendirerek verilecek cevaplarda bir standart oluşturmak,
- ◆ Kurulda mevcut bilgi ve belgelerle çözüme ulaşılamayan ve yerinde denetleme gerektiren şikayetleri denetleme kapsamına alınmak üzere DEDA Başkanlığına göndermek,
- ◆ Bu kapsamda gelen ve giden evrakın kaydını tutmak, ilgili birimlere gönderilen başvuruların sonucunu izlemek,

görevlerini yürütmek üzere, “Yatırımcı Dilekçe Grubu” (YDG) oluşturulmuştur.

09.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren 4982 sayılı “Bilgi Edinme Hakkı Kanunu” ve ilgili yönetmelik uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarınca bilgi edinme hakkının etkin olarak kullanılabilmesi ve bilgi veya belgelere erişimin zamanında sağlanabilmesi amacıyla “Bilgi Edinme Birimi” (BEB) oluşturulacağı hükme bağlandığından, Kurul Başkanlık Makamı’nın 09.06.2004 tarih ve 2004-2 sayılı genelgesi ile, YDG’nin BEB olarak da faaliyet göstermesi esası getirilmiştir.

Birim, 1 Başkan Yardımcısı koordinasyonunda, 1 Başuzman başkanlığında, daimi görevli 1 Uzman, 1 idari personel ve dönüşümlü görev yapan 4 uzman ile görevlerini yerine getirmektedir.

BEB’e gelen başvurular iki bölümde ele alınmakta olup, şikayet ve öneriler “Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun” kapsamında 30 gün içerisinde, bilgi edinme başvuruları ise “Bilgi Edinme Hakkı Kanunu” çerçevesinde 15 iş günü içinde cevaplanmaktadır. 2006, 2007 ve 2008 yıllarında BEB’e gelen başvurular hakkındaki özet bilgi aşağıda verilmektedir:

Tablo 5.22. Bilgi Edinme Birimi Faaliyetleri

Gelen Başvurular	2006	2007	2008
Dilekçe Kanunu Kapsamında	2,999	2,127	1,706
Bilgi Edinme Hakkı Kanunu Kapsamında	887	904	1,145
Toplam	3,886	3,031	2,851

BİLGİ SİSTEMLERİ VE TEKNOLOJİK ALT YAPI ÇALIŞMALARI

Sermaye Piyasası Kurulunun kanunen yükümlü bulunduğu faaliyetleri daha etkin, hızlı, güvenilir ve uluslararası standartlara uygun bir şekilde yapabilmesi amacıyla bilgi teknolojilerinden en üst düzeyde yararlanması için gerekli bilgisayar sistemlerinin geliştirilmesi, işletilmesi, yönetilmesi ve güncellenmesi Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesinin görevleri arasındadır.

Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesinin faaliyetlerini yerine getirirken gözettiği amaçlar aşağıda sıralanmıştır:

- ✦ Kurul çalışanlarının gereksinim duydukları bilgiye doğru ve güvenilir bir şekilde ulaşmasını sağlamak,
- ✦ Kurul Bilgi Teknolojileri altyapısını devamlı işler ve güncel bir yapıda tutmak,
- ✦ Kurulun işleyişi ile ilgili tutarlı bir veritabanı oluşturmak,
- ✦ Kurul çalışanları üzerindeki operasyonel yükü azaltmak, Kurul uzmanlarının gözetim ve denetim işlevlerine daha fazla vakit ayırabilmelerini sağlamak,
- ✦ Kamuya hızlı ve güvenilir bilgi sunmak,
- ✦ Güvenilir bir sermaye piyasası altyapısı oluşturmak amacıyla sermaye piyasalarında bilgi güvenliği standartlarının uygulanmasını sağlamak,
- ✦ İMKB, İAB, VOB, TAKASBANK, MKK ve TSPAKB Olağanüstü Durum Merkezinin kurulmasında gerekli altyapıyı sağlamak üzere rol almak,

Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesinin 2008 yılı içinde gerçekleştirilen faaliyetleri aşağıda özetlenmektedir.

İyileştirme ve Bakım Aşamasındaki Projeler

2008 yılı içerisinde geliştirme aşaması daha önceki yıllarda tamamlanmış, Kurul çalışanlarının günlük kullanımına açılmış ve halen bu çerçevede işletilen uygulama yazılımlarının iyileştirme ve bakım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. İyileştirme ve bakım faaliyetleri, gerek kullanıcılardan gelen talep ve hata bildirimlerinin, gerekse Yazılım ile Sistem ve Ağ Gruplarının olağan çalışmaları sırasında ortaya çıkan bulguların değerlendirilmesi sonucunda yapılan faaliyetlerdir.

Kurumsal Veri Yönetimi Platformu

Kurumsal Veri Yönetim Platformu (GözDeSis), Kurulumuzun kanunen yükümlü olduğu gözetim ve denetim faaliyetlerini daha hızlı ve etkin bir biçimde yapmasına yardımcı olması amacıyla hazırlanmış bir uygulama yazılımıdır. GözDeSis, Kurul meslek personelinin gözetim ve denetim faaliyetlerini yaparken ihtiyaç duyduğu gerek Kurul dışı, gerekse Kurul kaynaklı bilgileri bilgisayar ortamında işler, saklar ve rapor olarak kullanıcıya sunar.

GözDeSis uygulama yazılımı Kurulun ilgi alanına giren bütün tüzel ve gerçek kişilerin temel bilgilerini, Kurula yaptıkları başvuruları ve bunların sonuçlarını, bunlara ilişkin denetleme raporlarını, mali durum bilgilerini, aracı kuruluşların, yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının, bağımsız denetleme şirketlerinin, portföy yönetim şirketlerinin ortaklık yapısını, iştirak bilgilerini, halka açılma bilgilerini veri tabanında saklar ve üzerinde çeşitli işlemler yaparak rapor haline getirir. Kurul tarafından verilen işlem yasağı ve idari para cezaları ile ilgili bilgiler yine bu sistem aracılığı ile veritabanına girilmekte ve Kurul İnternet sitesinde anlık olarak yayınlanmaktadır. Bahsi geçen tüm bilgiler sisteme Kurul çalışanları tarafından girilmektedir.

GözDeSis yazılımında yukarıda adı geçen bilgilere ilaveten TAKASBANK ve İMKB’de günlük olarak üretilen aracı kuruluş artı/eksi raporu ve bunun detay raporları, günlük borsa işlem bilgileri, günlük endeks bilgileri, yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarının günlük repo/ters repo ve tahvil/bono işlemlerine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Dış kaynaklı olan ve üzerinde Kurul kullanıcıları tarafından bir işlem gerçekleştirilmeyen, sadece raporlama amacıyla kullanılan bu bilgiler, Kurula adı geçen kurumlardan kiralık hatlar vasıtasıyla günlük olarak çekilmektedir.

Kullanıcılar tarafından sisteme girilen bilgiler üzerinde onay mekanizması işletilmektedir. Veri tabanında saklanan bilgilerin doğruluğunu ve tutarlılığını artırmak amacıyla kurulan bu mekanizmaya göre, kullanıcıların sisteme girdiği her türlü bilgi doğru olarak kabul edilmeden ve uygulamanın diğer modülleri tarafından kullanılmadan önce, yetkili personel tarafından doğruluğu onaylanmalı, eğer yetkili personel onay vermiyorsa da veri girişini yapan kişi tarafından düzeltilmelidir. Burada ilke olarak veri girişini yapan ve onayı veren kişiler ayrıdır. Onay mekanizması sadece yeni bir kayıt girerken değil, tüm günleme ve silme işlemlerinde de geçerlidir.

Denetim Destek Platformu

İMKB’de gerçekleşen emirler ile aracı kuruluşlardan alınan işlem dağıtım listelerinin eşlenmesi ve Borsa İşlem Defteri ile Takasbank tarafından oluşturulan müşteri sicil bilgilerinin eşleştirilmesi amacıyla hazırlanmış bir yazılımıdır.

Yazılım vasıtasıyla işlemlerin kimler arasında gerçekleştirildiği araştırılmakta, manipülasyon ve içeriden öğrenenlerin ticareti ile ilgili incelemeler için bir alt yapı oluşturulmaktadır. Alış/satış emirlerinin hızlı bir şekilde eşleştirilmesinin denetimde önem teşkil etmesi sebebiyle programa ihtiyaç fazladır.

Mayıs 2003’ten önce İMKB’de alış ve satışlar aracı kuruluş bazında yapılmakta idi ve emri veren tüzel ya da gerçek kişilere ulaşılması bu tarihten önceki sistemde mümkün değildi. Denetim Destek Platformu öncelikle bu problemi çözmek amacıyla Nisan 2002 tarihinde

geliştirilmiştir. Mayıs 2003'ten itibaren İMKB'de gerçekleştirilen işlemlerde müşteri numarası alınmaya başlanmasıyla birlikte Ağustos 2003'te ilgili daire tarafından gelen yeni bir istekte Borsa İşlem Defteri ile Takasbank tarafından oluşturulan müşteri sicil bilgilerinin eşleştirilmesi talep edilmiştir. Bunun üzerine yazılıma yeni bir modül eklenmiştir. Ocak 2006'dan itibaren müşteri bilgilerinin Takasbank yerine MKK'dan alınmaya başlanmasıyla birlikte yazılım buna göre revize edilmiştir.

Yazılım, son durumu ile hem müşteri numarası vasıtasıyla hem de işlem dağıtım listelerini kullanarak eşleme yapabilmektedir. Yazılım Kurulumuz uzmanları tarafından özellikle manipülasyon incelemelerinde yoğun olarak kullanılmaktadır.

Yatırım Fonları ve Ortaklıkları Günlük Takip Sistemi (FonOrt)

Yatırım Fonları ve Ortaklıkları Günlük Takip Sistemi (FonOrt) temel olarak yatırım fonlarının, yatırım ortaklıklarının ve bireysel emeklilik fonlarının portföylerinde yer alan varlıklarının Takasbank'taki mevcudiyetini takip ve bu varlıkların doğru değerlendirilip değerlendirilmediğini kontrol etmek amacıyla geliştirilmiştir. Bu çerçevede ilgili şirketlerin günlük bilgileri Takasbank'tan otomatik olarak sisteme alınmakta ve ilgili veri tabanına kaydedilmektedir. FonOrt yardımıyla yatırım fonları ve yatırım ortaklıklarına ilişkin veriler çok boyutlu olarak raporlanabilmektedir. Sistem bu yapısı ile şu anda yatırım fonları konusunda çok büyük bir veri kümesine sahip olup detaylı raporlar ve analizlere imkan tanımaktadır.

FonOrt uygulaması kullanılarak Yatırım Fon ve Ortaklıklarına ilişkin veriler Kurul İnternet sitesinde yayınlanmaktadır. Programın verileri tamamen dış kaynaklıdır. Yetkililerce tanımlanan raporlar program yardımıyla alınabilmektedir.

Şirketler Platformu

Şirketler Platformu, halka açık şirketlere ilişkin çalışmalarda kullanılmak üzere tasarlanmış bir iş akışı ve veri yönetim sistemidir. Doküman ve evrak yönetim sistemleriyle entegre olan sistem işlerin takibini kolaylaştırmak, tutarlı bir veri tabanı oluşturmak ve hazırlanan uzman raporu ve benzeri dokümanların bir bölümünün sistem tarafından otomatik olarak yazılmasını sağlamak, hazırlanan dokümanları sistem tarafından önceden tanımlı şablonlara uygun hale getirmek, üretilen her tür dokümanı paylaşım açmak ve başvuruların iş akışı sürecinde tıkanıklık meydana gelen noktalarını tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir.

Bu sistem kapsamında, halka açık şirketlerce yapılan tüm başvurular, bunların geçtiği aşamalar, sonuçları, incelemeler sırasında yazılan her türlü belge, ilişkide bulunan tüm gerçek ve tüzel kişiler ve bunların kimlik bilgileri ortak bir veri tabanında tutulmaktadır.

Aracı Kuruluşlar Platformu

Aracı Kuruluşlar Platformu, bilgisayar sistemini daha etkin kullanarak Aracı Kuruluşlar ile ilgili detaylı analizler yapabilmeyi sağlamak, alınacak erken uyarılar sayesinde denetime yardımcı olmak ve yatırımcıları korumak amacıyla geliştirilmiştir. Sistem günlük olarak Takasbank'tan, MKK'dan ve İMKB'den alınan veriler üzerinde çeşitli hesaplamalar yapmakta ve uzmanlar tarafından belirlenen sınırlamaları aşan aracı kuruluşlar hakkında uyarı vermektedir.

Aracı kuruluşların günlük hisse ve nakit virmanları, günlük temerrüt bilgileri, günlük EFT işlemleri ve günlük olarak borsada yaptıkları işlemler proje kapsamına alınmıştır. Uygulama, her gün belirli bir saatte Takasbank, MKK ve İMKB'ye bağlanmakta ve bir önceki işgününe ait dosyalar sistemimize çekilmektedir. Daha sonra her dosya üzerinde çeşitli hesaplamalar yapılmakta ve günlük istatistiksel bilgiler veri tabanına yazılmaktadır. Tüm bu işlemler kullanıcı müdahalesi olmadan otomatik olarak gerçekleştirilmektedir. Kullanıcılar uygulama sayesinde, hem işlenmemiş verileri, hem de sınırlamaları aşan aracı kuruluşları tarih bazlı görebilmektedir.

Sermaye Yeterliliği Platformu

Sermaye Yeterliliği Platformu (Seryet), aracı kuruluşların, portföy yönetim şirketlerinin ve bankaların mali yapılarını güçlendirmeye yönelik bir sistem olarak düşünülmüştür.

Sermaye Yeterliliği Platformu temel olarak kurumların mali durumlarını gösteren bir projedir. Amaç kurumların Kurulumuz tarafından tebliğ edilen kıstaslara uymalarını, mali yapılarının güçlendirilerek risk pozisyonlarının azaltılmasını ve böylece yatırımcıların daha güvenli bir kurumla çalışmalarını sağlamaktır. Kurumlar tarafından Kurulumuza gönderilen Seryet tabloları üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda üretilen rapor ve tablolar ilgili Dairelerin denetim ve izleme çalışmalarında önemli bir yer tutmaktadır. 2008 yılı içerisinde, Sermaye Yeterliliği tablolarının internet üzerinden elektronik imzalı olarak alınması, böylece güvenlik ve gizliliğin artırılması amacıyla yeni bir projeye başlanmıştır. Bu sayede, mevcut durumda Kurulumuza posta yoluyla da gönderilen ve Kurulumuzda arşiv yükü oluşturan söz konusu tabloların elektronik imzalı olarak alınması ve kağıt trafiğinin ortadan kaldırılması hedeflenmektedir. Projenin geliştirme çalışmaları devam etmektedir.

SPK İnternet Medya Analiz Sistemi

SPK İnternet Medya Analiz Sistemi ile Kurulumuzu ilgilendiren ve internet medyasında yer alan konuların internet üzerinden sistematik bir şekilde takip edilmesi, elde edilen bilgilerin Kurulun denetim faaliyetlerinde kullanılması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda, gerek gazetelerin internet sayfaları gerekse sadece internet üzerinden yayın yapmakta olan haber ve borsa siteleri hazırlanan yazılım ile sistematik olarak incelenmektedir. Belirlenmiş olan anahtar kelimelerin ilgili web sayfalarında bulunması durumunda bu sayfalar sisteme kaydedilerek ilgili uzmanlara hazırlanan bir yazılım ile inceleme imkanı sunulmaktadır.

Elektronik Arşiv Platformu

Kurulumuz bünyesinde üretilen bilgi ve belgelere bilgisayar ortamında ortak bir erişim platformu oluşturmak ve arşiv dokümanlarının elektronik ortama aktarılmasını sağlamak amacıyla başlatılan bir projedir. Tüm bilgi ve belgelerin elektronik ortamda tutulacağı bu proje ile ofis işlemlerinin hızlandırılması ve iş veriminin artırılması hedeflenmektedir.

Elektronik Arşiv Sisteminin Kurulun tüm birimleri tarafından kullanılması hedeflenmiştir. Projede ilk önce tüm birimler ile analiz çalışmaları yapılmış, birimlerin elektronik arşiv

platformundan beklentileri belirlenmiştir. Analiz çalışmalarına göre fonksiyonları belirlenen sistemin tasarımı gerçekleştirilmiş ve sistem Kurul genelinde kullanıma alınmıştır.

İş Takip Sistemi

İş Takip sistemi, Denetleme Dairesi, Ortaklıklar Finansmanı Dairesi, Aracılık Faaliyetleri Dairesi, Kurumsal Yatırımcılar Dairesi ve Hukuk İşleri Dairesi ve Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesi için, işlerin ve evrakların paylaşımı ve bunların geçirdiği süreçlerin elektronik olarak takibinin yapılması amacıyla geliştirilmiştir. Bu sistem ile, her çalışanın üzerindeki iş yükü, belli bir zaman aralığında bitirdiği işler ve devam eden işlerin hangi aşamada olduğu elektronik olarak takip edilebilmekte, raporlanmakta ve Daire içinde işlerin paylaşılması esnasında bu kriterler gözönüne alınabilmektedir.

Dava Takip Sistemi

Hukuk İşleri Dairesinin takibini yaptığı Ceza, İflas, Hukuk, İdari Davalar ve İdari Para Cezasına itiraz dava dosyaları ile ilgili bilgilerin saklanması ve bu bilgiler üzerinde arama ve raporlama yapılabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir projedir. İyileştirme çalışmaları devam etmektedir.

Geliştirme Aşamasındaki Projeler

Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesinin bazı projeleri 2008 ve daha önceki yıllarda başlamış ve halen geliştirme çalışmaları devam etmektedir. Aşağıdaki bölümde bu projelerle ilgili 2008 yılında gerçekleştirilen faaliyetler belirtilmiştir.

Gözetim Platformu

Kurulumuz ile İMKB tarafından ortaklaşa yürütülen Gözetim Platformunun amacı İMKB hisse senedi piyasasının gerçek zamanlı olarak izlenmesi ve normal dışı durumların tespit edilmesidir.

Bu kapsamda geliştirilen Gözetim Platformunun uyarı modülü, İMKB hisse senedi piyasasındaki emir ve işlem bilgilerini gerçek zamanlı olarak işleyen 32 adet uyarıdan oluşmaktadır. Analiz modülü ise uyarı sonrası inceleme yapılmasına olanak tanıyan, önceden tanımlanmış ve grafiklerle desteklenen 300'den fazla analizi içermektedir.

Gözetim Platformu sayesinde hisse senedi piyasasının daha etkin ve hızlı gözetimi ve denetiminin yapılması planlanmaktadır. Bu çerçevede; bugüne kadar uygulanmamış uyarı ve analizlerin uygulanma imkanı bulunacak, daha çok bilgiye hızlı erişim, detaylı analizler yapma imkanı, grafik özellikler sayesinde görselliğin artırılması, rapor ve uyarı takibinde etkinlik, uzmanların uyarı ve sinyal tanımlayabilmesi ve gruplayabilmesi, hisse bazında parametre tanımlama, raporlarda detaylı ve anlaşılır dokümantasyon sağlanmış olacaktır. Piyasa güveninin artırılması ise proje kapsamında hedeflenen en büyük kazanımdır.

Gözetim Platformu çalışmalarına Mayıs 2001'de başlanmıştır. Projenin SPK-İMKB bünyesinde öz kaynaklar kullanılarak gerçekleştirilmesine karar verilmiştir. Sistemin analiz,

tasarım, kodlama ve test çalışmaları bitirilmiştir. Sistem 2008 yılı içerisinde gerçek zamanlı kullanıma açılmıştır. Bu proje İMKB'den ve Kurul içinden gelen isteklerle iyileştirme ve bakım çalışmaları 2009 yılında da devam etmesi planlanmaktadır.

Kamuyu Aydınlatma Platformu

Kurulumuz-İMKB-TÜBİTAK UZAY tarafından ortaklaşa yürütülen Kamuyu Aydınlatma Platformu'nun (KAP) amacı, elektronik imza teknolojisi kullanılarak platform kapsamındaki anonim ortaklıklara ve aracı kuruluşlara ait finansal tablo, özel durum açıklamaları ve diğer bildirimlerin İnternet üzerinden güvenli bir şekilde toplanmasıdır.

Finansal tablo, özel durum açıklamaları ile diğer bildirimlerin izleme ve yönetim işlevinin hatasız ve verimli, kamuyu aydınlatma işlevinin en hızlı, en etkin, en güvenli ve en düşük maliyetle yapılabilmesi; Kurulumuzun gözetim faaliyetlerine destek olunması; projenin kapsamındadır.

Bu proje ile, gerek finansal tablo bildirimleri gerekse özel durum açıklamaları ve diğer bildirimlerin kamuya, tüm kesimlerin erişebileceği noktalarda eş zamanlı açıklanması sağlanmış; sermaye piyasası kurum, kuruluş ve şirketlerinde güvenli ortamda veri iletişimine yönelik alt yapı kurulmuş olacaktır.

İki aşamada yapılması planlanan projenin birinci aşaması Kasım 1999'da başlamış ve Ağustos 2001'de tamamlanmıştır. Birinci aşamanın ilgili tüm şirketlere yaygınlaştırılmasının ve tüm bildirim tiplerinin sisteme girilmesinin öngörüldüğü ikinci aşama ise Eylül 2002'de başlamış ve projenin kesin kabulü Ocak 2007'de yapılmıştır. Proje dahilindeki şirketler 1 Haziran 2004 tarihi itibarıyla sisteme bildirim göndermeye başlamışlardır.

7 Mart 2008 tarih ve 295 sayılı Kurul Kararına göre; KAP'ın tüm unsurlarıyla İMKB tarafından yürütülmesine; KAP devreye alındıktan veya İMKB'de KAP ile ilgili birim kurulduktan sonra SPK-KAP Proje Yönetim Grubu'nun görevinin son bulmasına; TÜBİTAK ile yapılacak olan işlemlerde (yazışmalar da dahil) İMKB'nin yetkili ve görevli kılınmasına; bundan sonra yapılacak olan protokol ve sözleşmelerde İMKB'nin taraf olmasına karar verilmiştir.

2009 yılı içerisinde sistemin kullanıma açılması planlanmaktadır.

Kriz Yönetimi

İş sürekliliği, kurumların kritik iş fonksiyonlarının herhangi bir kesinti veya felaket durumunda sürekliliğini sağlayan bir metodolojidir. İş sürekliliği planının iki temel bileşeni "Acil Durum Planı" ve "Felaket Kurtarma Planı" dır. Acil durum planı organizasyonun tüm işlevsel alanlarını kapsamaktadır. Felaket kurtarma planı ise bilgi teknolojileri ile ilgili bir fonksiyondur. Kriz Yönetimi Kapsamında 28/12/2007 tarih ve 47/1300 sayılı Kurul Kararı çerçevesinde iş sürekliliği planının iki temel bileşeninden biri olan felaket kurtarma planı hakkındaki çalışmalara başlanmıştır. Söz konusu felaket kurtarma planı, bir felaket veya aksaklık durumunda tehlikeye açık durumda olan ve hayati önem taşıyan, bilgi teknolojisi ve iletişim ağı ile ilgili yapılması gereken faaliyetleri kapsayacak şekilde hazırlanmaktadır.

Diğer taraftan, Sermaye Piyasalarında olası felaket ve/veya aksaklıkların etkilerini en aza indirmek amacıyla İMKB, Takasbank, MKK, VOB, İAB ve TSPAKB'yi kapsayan bir ça-

lştırma başlatılmış olup, bir olağanüstü durum karşısında anılan kurumların asgari ölçüde zaman ve operasyonel süreklilik kaybına uğrayacak şekilde, herhangi bir bilgi kaybı olmaksızın tekrar ayağa kalkabilmeleri için Kurulumuz bünyesinde yer alan “Olağanüstü Durum Merkezinin (ODM)” altyapı çalışmaları tamamlanmıştır. Bu merkezin kullanımına ilişkin hususlar belirlenerek ilgili kurumlara duyurulmuştur.

Bu kapsamda, İMKB, İAB, VOB, TAKASBANK, MKK ve TSPAKB Bilgi Sistemleri konusundaki bilgilerinin Olağanüstü Durum Merkezinde toplanarak yedeklenmesi amaçlanmaktadır. Söz konusu kurumlar yedekleyecekleri bilginin kapsamına ve yedekleme düzeyine kendileri karar vermektedirler.

Mevcut durum itibari ile, İMKB’ye ait yedekler periyodik olarak manyetik ortamda (teyp, kartuş vb.) Kurulumuz Ankara Merkez Binasındaki uygun özelliklere sahip kasada saklanmaktadır. MKK ve Takasbank gerekli sistemlerini getirmiş ve kurulumlarını yapmıştır.

Uzaktan Veri Alım Projesi

Uzaktan Veri Alım Projesi, 2006 yılının son çeyreğinde başlatılan bir yazılım projesidir. Amaç, Kurulun ilgili kuruluşlar ve şirketlerle olan veri alışverişini daha verimli hale getirmek ve Kurul çalışanları üzerindeki iş yükünü azaltmaktır. Mevcut sisteme göre, sermaye piyasası kuruluşlarının Kurul tarafından takip edilmesi ve Kurul veritabanlarında saklanması gereken verileri, Kurul çalışanları tarafından sisteme girilmektedir. Bu işlem Kurul çalışanlarının iş yükünü artırmaktadır. Bu problemi çözebilmek amacıyla tasarlanan proje ile, bilginin sahibi tarafından sisteme girilmesi, sorumluluğun bilginin sahibine verilmesi, böylece Kurul çalışanlarının iş yükünün azaltılması ve işlemlerin etkinliğinin artırılması hedeflenmektedir. Proje 2007 yılı sonunda tamamlanmıştır. 2008 yılında kullanıma açılmıştır. Proje ile ilgili iyileştirme ve bakım çalışmaları devam etmektedir. Projenin kullanıcısı olan Muhasebe Standartları Dairesinden gelen isteklerle proje iyileştirme çalışmaları 2009 yılında da devam edecektir.

İşlem Yasaklılar Programı

Kurulumuz tarafından verilen işlem yasaklama işlemlerinin daha etkin bir biçimde yapılabilmesi amacıyla 2008 yılında geliştirilmeye başlanmış ve bitmiştir. 2008 yılı içinde test edilmek üzere açılmıştır. Sistemde işlem yasağı süresi otomatik hesaplanması ve işlem yasağının bitiş tarihinde otomatik uyarı mekanizması ile yanlış bilgi girişinin engellenerek işlem yasağı getirme işlemi daha etkin olarak yapılacaktır. Projenin 2009 yılında kullanıma tamamen açılması planlanmaktadır.

Donanım ve Ağ Altyapısı Çalışmaları

Kurulumuz Merkezi, Ağustos 2003’de Ankara’daki yeni binasına taşındığında tüm donanım ve ağ altyapısı günün gereklerine göre yenilenmiştir. Oluşturulan altyapının sürekli işler, güncel ve güvenilir halde tutulması Kurulumuzun operasyonel sürekliliği için bir zorunluluktur. Sistem ve Ağ Grubu ile Destek Hizmetleri Grubunun faaliyetleri altyapı işlerliğinin sürekliliğini ve güvenilirliğini sağlamaya yöneliktir. Bu kapsamda sözkonusu grupların periyodik olarak sürdürdüğü çalışmalar 2008 yılı içerisinde de devam etmiştir.

İnternet Platformu

Kurulumuz İnternet sitesinde, Kurulumuzun Türk Sermaye Piyasalarına ilişkin yürütmekte olduğu faaliyetler ile kamuyu bilgilendirme amaçlı konular yayınlanmaktadır. Bu siteye <http://www.spk.gov.tr> adresinden ulaşılmaktadır. Site ayrıca sermaye piyasasında faaliyet gösteren kurum veya kuruluşların veri aktarımı için de kullanılmaktadır. 2008 yılında site yenilenmiştir ve kullanıma alınmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal İnternet sitesi aşağıdaki konuları içermektedir:

- ✦ Sermaye Piyasası Mevzuatı,
- ✦ Sermaye piyasası haber ve duyuruları (haftalık ve aylık bültenler, tebliğler, tebliğ taslakları, basın açıklamaları, diğer duyurular),
- ✦ Sermaye piyasası kurumları ve şirketler (İMKB, İstanbul Altın Borsası, Vadeli İşlemler ve Opsiyon Borsası Anonim Şirketi, TAKASBANK, Merkezi Kayıt Kuruluşu, Türkiye Sermaye Piyasaları Aracı Kuruluşlar Birliği, halka açık şirketler, aracı kuruluşlar, yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, portföy yönetim şirketleri, bağımsız denetim kuruluşları, derecelendirme kuruluşları, gayrimenkul değerlendirme şirketleri),
- ✦ Davalar ve yasaklılar (işlem yasaklılar listesi, idari para cezaları),
- ✦ Yatırımcı köşesi (yatırımcıları bilgilendirme amaçlı konular),
- ✦ Bilgi edinme başvurusu,
- ✦ Yayınlar (araştırma raporları, seminer ve konferanslar, faaliyet raporları),
- ✦ İlgili diğer sitelerin (yurtiçi ve yurtdışı) internet adresleri,
- ✦ Yatırım fonlarına ilişkin en geniş ve dinamik bilgiler.

Bunların yanı sıra, Kurumsal İnternet sitesinde yer alan üyelik sistemi aracılığı ile, yenilen haftalık ve aylık bülten, yeni duyurular ve gelişmeler hakkındaki bilgiler üyelere elektronik posta aracılığı ile anında iletilmektedir.

Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi

Sermaye piyasasının güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, yatırımcıların hak ve yararlarının korunmasını sağlamak için Kurulumuzun bilgi varlıklarına zamanında, eksiksiz, doğru ve kesintisiz biçimde ulaşması büyük önem taşımaktadır. Bilginin gizliliği, bütünlüğü ve gerektiği zamanda hazır ve hizmette olması Kurulun hizmet kalitesi ve profesyonel imajı ile doğrudan ilgilidir. Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesi yönetimi bilgi güvenliğinin sahip olduğu yaşamsal önemin bilincinde olarak bilgi teknolojileri hizmetleri kapsamında ISO/IEC 27001 standardına uygun Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi'ni kurup Türk Standartları Enstitüsü tarafından belgelendirmiştir. Ayrıca sistemin işlerliğini sağlamak ve gözetim ile denetim işlevlerini yürütmek için Bilgi Güvenliği Forumu oluşturulmuştur.

Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi, Kurulun bilgi varlıklarını bilinçli ve sistematik olarak koruması ve yönetmesi amacıyla hayata geçirilmiştir. Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi ile Kurulun sahip olduğu bilgi varlıklarının izinsiz erişime karşı korunması, bilginin gizliliğinin

sağlanması, bilginin yetkisiz kişilere kasten veya dikkatsizlik sonucu verilmemesi, bilginin bütünlüğünün sağlanması ve gereksinim duyulduğunda bilgiye yetkili kullanıcıların erişebilmesi, konusunda farkındalık oluşturulmaktadır.

Bilgi Sistemleri İncelemesi

14/12/2006 Tarih ve 52/1499 sayılı Kurul Kararıyla İMKB, İAB, VOB, TAKASBANK, MKK ve TSPAKB bilgi sistemlerinin incelenmesi kararına istinaden 2007 yılında İAB, VOB, TAKASBANK, TSPAKB bilgi sistemleri incelemeleri gerçekleştirilmiştir. 2008 yılında da İMKB ve MKK bilgi sistemleri incelemesi gerçekleştirilerek hazırlanan inceleme raporları Kurula sunulmuştur. Alınan Kurul Kararları çerçevesinde söz konusu inceleme raporları ilgili Dairelere ve kurumlara bilgi ve gereği için gönderilmiştir.

Avrupa Birliği Destekli Projeler

Kurulumuz çalışmalarında Avrupa Birliği fonlarından yararlanmak amacıyla 2004 yılı içerisinde danışmanlık hizmeti alınmış ve Dairemiz bünyesinde hazırlanan üç proje için şartname hazırlıkları yapılmıştır. Bu çerçevede “Sermaye Piyasası Kurulu’nun Kapasitesinin Geliştirilmesi İçin Teknik Yardım” isimli projeye 2006 Aralık ayında başlanmıştır. Bu proje ile Kurulumuzun teknik altyapısının geliştirilmesi hedeflenmektedir. 2007’nin üçüncü çeyreğinde proje tamamlanmıştır. Projede üç adet fizibilite çalışması yapılmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında fizibilite çalışması yapılan projelerin gerçekleştirilmesi amacıyla yeniden Avrupa Birliği’ne başvuruda bulunulmuş ve ön kabul alınan bu üç projede Kurulumuz eşleştirme projesi ile bileştirilmiştir. Bu projelerle ilgili olarak 2009 yılında şartname (Terms of Reference) hazırlanacaktır. Anılan projelerin kısa açıklaması aşağıda verilmektedir:

Stratejik Bilgi Sistemi Planı

Bu proje ile, Kurulumuzun önümüzdeki üç yıl içindeki Bilgi Teknolojileri stratejisi belirlenmiştir. Plan kapsamında Kurul’un Bilgi Teknolojilerine yönelik vizyonu kararlaştırılmış, buna uygun olarak Bilgi İşlem, İstatistik ve Enformasyon Dairesi’nin yatırım ihtiyaçları insan kaynağı, yazılım, donanım ve eğitim bazında tespit edilmiştir. Plan kapsamında Sermaye Piyasası kurum ve kuruluşları ile olan ilişkiler gözden geçirilmiş ve önümüzdeki yıllardaki bilişim operasyonlarının koordinasyonu ele alınmıştır. Projenin amacı bilgi teknolojilerinin Kurulumuzun tüm iş alanlarında en uygun ve verimli biçimde kullanılmasını desteklemektir.

İleri Gözetim Projesi

Bir önceki projemiz olan “Gözetim Platformu”na ek olarak, bu projede normal dışı durumların daha ileri tekniklerle incelenmesi ve gözetim kapasitesinin artırılması hedeflenmektedir. Projenin fizibilite çalışması tamamlanmıştır.

Elektronik Kayıt ve Veri Toplama Projesi

Bu projenin temel amacı, Kurulumuzun bir şekilde iletişimde bulunduğu ve sermaye piyasalarında faaliyet gösteren şirketlerin Kurul ile olan bilgi alışverişini elektronik imza teknolojisini kullanarak internet üzerinden yapmasıdır. Projenin fizibilite çalışması tamamlanmıştır.

Bilgi Teknolojisi Denetim Kapasitesinin Güçlendirilmesi

Kurulumuzun stratejilerinden biri olan bilgi güvenliği standartlarının sermaye piyasalarında yaygınlaştırılması çalışmaları çerçevesinde gerekli mevzuatın hazırlanması hakkında teknik destek almak amacıyla “Technical Assistance for Strengthening the Audit Capacity of The Capital Markets Board of Turkey” isimli proje ile Avrupa Birliği fonlarına başvuru yapılmış ve bu çalışma Kurulumuz için başvurusu yapılan “Sermaye Piyasası Kurulu’nun İdari Kapasitesinin ve Bilgi Teknolojileri Kapasitesinin Artırılması Konulu” projeye eklenmiştir.

SERMAYE PİYASASI KURULU

Merkez

Telefon: +90 (312) 292 90 90

Faks: +90 (312) 292 90 00

Adres: Eskişehir Yolu 8.Km No:156

06530 ANKARA

İstanbul Temsilciliği

Telefon: +90 (212) 334 55 00

Faks: +90 (212) 334 56 00

Adres: Harbiye Mah. Asker Ocağı Cad.No:15

34367 Şişli-İSTANBUL

E-Posta

spk@spk.gov.tr

www.spk.gov.tr